

การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง
ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

THE MANAGEMENT OF COMMUNITY WELFARE BY
THE FOUR SANGAHAVATTHUS OF NONGLUKCHANG COMMUNITY,
TAMBON BANKHAM AMPHOE CHATURAT CHANGWAT CHAIYABHUM

นางอรอนงค์ มหามิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔
ของชุมชนหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

นางอรอนงค์ มหามิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**THE MANAGEMENT OF COMMUNITY WELFARE BY
THE FOUR SANGHAVATTHUS OF NONGLUKCHANG COMMUNITY,
TAMBON BANKHAM AMPHOE CHATURAT CHANGWAT CHAIYABHUM**

MRS. Onanong Mahamitr

A Thesis Submitted In Partial Fulfillment of
The Requirement for The Degree of
Master of Arts
(Buddhist Studies)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2011

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้ับ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

.....

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์.....ประธานกรรมการ
(.....)

.....กรรมการ

(พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร.)

.....กรรมการ

(รศ.อุดม บัวศรี)

.....กรรมการ

(ดร.ประยูร แสงใส)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูภาวนาโพธิคุณ, ดร.

ประธานกรรมการ

รศ.อุดม บัวศรี

กรรมการ

ดร.ประยูร แสงใส

กรรมการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์.....ประธานกรรมการ

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, ดร.)

.....กรรมการ

(พระครูภาวนาไพฑิคุณ, ดร.)

.....กรรมการ

(รศ.อุดม บัวศรี)

.....กรรมการ

(ดร.ประยูร แสงใส)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.บุญยงค์ เกศเทศ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระครูภาวนาไพฑิคุณ, ดร.

ประธานกรรมการ

รศ.อุดม บัวศรี

กรรมการ

ดร.ประยูร แสงใส

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔
ของชุมชนหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม
อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ผู้วิจัย : นางอรอนงค์ มหามิตร

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระครูภาวนาโพธิคุณ พธ.บ., M.A. (Phil.), M.Phil. Ph.D.(phil.)

: รศ.อุดม บัวศรี ป.ธ. ๗., พ.ม., พธ.บ., M.A. (Phil.)

: ดร.ประยูร แสงใส ป.ธ.๔, พ.ม., พธ.บ., M.A. (Ed) P.G.Dip.
in Journalism Ph.D. (Ed.)

วันสำเร็จการศึกษา : / /

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ๒) เพื่อศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ๓) เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ของกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ผลการศึกษาพบว่า

รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ได้ดำเนินกิจกรรมจำนวน ๓ กิจกรรม ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง ได้ดำเนินกิจกรรมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ กลุ่มมีการรับฝากเงินอยู่ ๒ ประเภท คือ เงินฝากสะสมทรัพย์ สมาชิกฝากเงินโดยการฝากเป็นหุ้น ๆ ละ ๒๐ บาท ปัจจุบันมีทุนหมุนเวียน ๒,๑๙๔,๓๗๐ บาท มีสมาชิก ๔๒๑ คน และเงินฝากสะสมพิเศษ เงินประเภทนี้สมาชิกจะฝากสะสมและถอนได้ แต่ไม่สามารถกู้ยืมได้ ปัจจุบันมีเงินสะสมจำนวน ๓๙๐,๕๔๒ บาท วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อให้ชาวบ้านรู้จักวางแผนการใช้จ่ายเงิน และเป็นทุนประกอบอาชีพให้กับสมาชิก สิ้นปีกลุ่มจะมีการปันผลคืนให้กับสมาชิกตามจำนวนหุ้นที่สมาชิกฝากสะสม

- กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท กลุ่มได้เริ่มจัดตั้งมาตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ ชาวบ้านที่ต้องการเป็นสมาชิกกลุ่ม ต้องเสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท และต้องฝากเงินสะสมไว้ที่กลุ่มอย่างน้อยคนละ ๓๖๕ บาทต่อปี ปัจจุบันมีทุนสะสม ๒๙๒,๙๘๙ บาท มีสมาชิก ๒๐๙ คน วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง เพื่อเป็นการระดมทุนให้สมาชิกได้ช่วยเหลือกันและเป็นสวัสดิการ

ให้กับสมาชิกตั้งแต่เกิด จนกระทั่งตาย พอสิ้นปีกลุ่มจะมีการปันผลคืนให้กับสมาชิกตามจำนวนหุ้นที่สมาชิกฝากสะสม

- กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดชัยภูมิ ให้ได้รับเงินกองทุนหมู่บ้านละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาทในปี พ.ศ.๒๕๔๔ และในปี พ.ศ.๒๕๔๖ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มอีก ๑๐๐,๐๐๐ บาท กลุ่มได้เริ่มเปิดรับสมัครสมาชิกโดยเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม จำนวน ๑,๐๐๐ บาท และสมาชิกต้องมีหุ้นฝากสะสมอย่างน้อย ๑ หุ้น ๒๐ บาท ต่อเดือน กลุ่มจะมีข้อจำกัดผู้ที่จะเป็นสมาชิกได้ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านหนองลูกช้างไม่น้อยกว่า ๒ ปี ปัจจุบันมีสมาชิก ๑๒๙ คน มีทุนสะสมจำนวน ๑,๒๖๖,๘๖๐ บาท

การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง จากการศึกษาในเชิงเอกสารและคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาพบว่า ธรรมะที่เรียกว่าสังคหวัตถุ ๔ นั้น เป็นธรรมะที่แสดงให้เห็นถึงหลักการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันให้บรรลุความสำเร็จตามจุดหมายที่กำหนดไว้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย ๑.ทาน การให้ ๒.ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ ๓.อิตถจริยา การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ และ ๔.สมานัตตทา ความสม่ำเสมอ

ผลการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ของการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ได้นำมาใช้ครบทั้ง ๔ องค์ประกอบ ในเรื่องของการให้ (ทาน) เป็นวัตถุคือเงินที่นำมาร่วมกันลงทุนในการจัดตั้งกลุ่ม การใช้คำพูดที่ไพเราะมีประโยชน์ (ปิยวาจา) การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ (อิตถจริยา) และความสม่ำเสมอ (สมานัตตทา) ซึ่งผลการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ทำให้การจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ช่วยเหลือชาวบ้านในการหาเลี้ยงชีพได้ ถือเป็น การบรรเทาความเดือดร้อนของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี ทำให้มีทุนทรัพย์ในการเลี้ยงชีพ และมีเงินออมทรัพย์สะสม การจัดสวัสดิการชุมชนจึงเป็นการสร้างหลักประกันชีวิตที่ดีให้กับชาวบ้าน ถือเป็นภูมิปัญญาที่ทุกคนได้ร่วมกันดำเนินการจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

Thesis Title : The Management of Community Welfare by The Four
Sangahavattus of Nonglukchang Community, Tambon
Bankham Amphoe Chaturat Changwat Chaiyabhum

Researcher : Mrs On-anong Mahamit

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committees

: Phrakrubhavanabodhikun B.A., M.A. (Phil.), M.A.(Pol. Sc.),
M. (Phil.), Ph.D. (Phil.)

: Assoc. Prof. Udom Buasri (Pali VII, Dip. in Ed., B.A., M.A.)

: Dr. Prayoon Saengsai (Pali IV, B.A., M.A. (Ed.), P.G. Dip.
(Journalism), Ph.D.)

Date of Graduation :/...../.....

ABSTRACT

This research had three main purposes: (1) to study the model of the community welfare management at the Nonglukchang village, (2) to study four objects of sympathy and their related Buddhist principles in the management of community welfare at the Nonglukchang village, and (3) to study a result of the applied four objects of sympathy practiced by people at the Nonglukchang village. A result of the present study was found that the model of the community welfare management at the Nonglukchang village dealt with three activities: the Nonglukchang production saving group, the one-baht-per-one-day deposit group, and the Nonglukchang village funds. The Nonglukchang production saving group had organized since 1997. This group had two kinds of deposition. The first kind was the deposit money. All members paid money into an account by paying 20 baht per a definition. In the present time, there were 421 members and 2,194,370 baht for the working capital. The second kind was the special deposit money. This kind allowed all members to hold the deposition and withdraw money from an account but not to take on a loan. In the present time, there was the saving deposit of 390,542 baht. The main purpose of organizing the group was to ask the

villagers to make a money plan and get the fund for running their occupations. At the end of a year, the group gave the dividend to all members according to a number of their saving definitions. The one-baht-per-one-day deposit group was established from January 1, 2005. A villager who needed to be a member of this group had to pay 20 baht for the application and hold the deposit money, at least 365 baht per a year. In the present time, there were 209 members and 292,989 baht for the working capital. The purpose of establishing this group was to collect the funds and welfare for all members from the beginning to an end of life. At the end of a year, there was the dividend for all members according to a number of their saving definitions. The Nonglukchang village funds were considered by the local government in the Chaiyaphoom province about one million baht for each village in 2000 and the additional fund about ten thousand baht in 2002. This group opened for all applications that the applicants had to pay one thousand baht for a person or a group. The other condition was that a member had to hold the deposit money, at least one definition (20 baht) per a month. The limitation in this group was that all members had to live at the Nonglukchang village, at least two years. In the present time, there were 129 members and 1,266,860 baht for the working capital.

There, four objects of sympathy and their related Buddhist principles in the management of community welfare at the Nonglukchang village and their related Buddhist principles were applied to the management of community welfare at the Nonglukchang village. A result of studying all document and Buddhist scripture was found that four objects of sympathy and their related Buddhist principles in the management of community welfare at the Nonglukchang village was a principle to call all members to help each other in order to attain the given purposes and take this Buddhist principle applied to their occupation. Four objects of sympathy were consisted of (1) *Dāna*—giving, (2) *Piyavācā*—convincing speech, (3) *Atthacariyā*—useful conduct, and (4) *Samānattatā*—even-and-equal treatment. These Buddhist principles were used to run a project in the right way and make it proper for the welfare management in the community. If all members could not followed these Buddhist principles, the management of the welfare in the village might not get

successful. The other Buddhist principles that supported four objects of sympathy were four paths of accomplishment, five precepts, harmonious principle among members, a principle of self-reliance by contentment, and four sublime states of mind.

A result of four objects of sympathy applied to the management of community welfare at the Nonglukchang village was found that all factors in these Buddhist principles were taken into the management of the community welfare. Generally, the giving dealt with a material—money collected together as a fund in establishing a group. Convincing speech stressed on a way that all members spoke suitably and usefully. The useful conduct was used in a way that all members behaved and produced only benefits. The even-and-equal treatment was used in a way that all members lived morally from the beginning to the present movement of life. A result of following this applied Buddhist principle to the management of community welfare at the Nonglukchang could help villagers to be successful in their occupation and release their problems with collecting funds and saving deposits in life. Thus, the management of community welfare was recognized as a guarantee of healthy life for all villagers who came together to manage welfare until they got successful in their works.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความมีเมตตาธรรมและความเอื้ออาทรจาก คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ พระครูภาวนาโพธิคุณ,ดร. ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รศ.อุดม บัวศรี และ ดร.ประยูร แสงใส กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ดูแลในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาวิชาการและเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความอนุเคราะห์ในด้านวิชาการและการจัดทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ทุกท่านของศูนย์บัณฑิตศึกษา มจร. วิทยาเขตขอนแก่น ที่ได้เมตตาในการตรวจรูปแบบวิทยานิพนธ์และแนะนำเพิ่มเติมให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ช่วยแนะนำการจัดทำและตรวจพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.เฉลิมเกียรติ สุวรรณวัฒน์ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ศรีป.ขอนแก่น ช่วยแนะนำการจัดทำและตรวจพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.ประสิทธิ์ มีช้าง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยภูมิ ช่วยแนะนำจัดทำและตรวจพิจารณาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ใหญ่เชื่อง คำสุภาพ ผู้ใหญ่บ้านหนองลูกช้างและชาวบ้านหนองลูกช้าง ที่ให้ความสะดวกด้านสถานที่และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ด้วยคุณงามความดีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอบูชาคุณของพระรัตนตรัย ขอบูชาคุณของบิดา มารด ที่มอบอรรถาพร่างกายและจิตวิญญาณให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเล่าเรียนจนมีวันนี้ และครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้ด้วยความรักและเคารพยิ่ง รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี ตลอดถึงสรรพสัตว์ทั้งหลาย เจ้ากรรมนายเวร ขอจงมีส่วนแห่งบุญกุศลนี้โดยทั่วกันเทอญ

อรอนงค์ มหามิตร

๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๓
๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
๑.๕ ขอบเขตการวิจัย	๑๐
๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๑
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๑
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
บทที่ ๒ รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมและชุมชนบ้านหนองลูกช้าง	๑๓
๒.๑ สวัสดิการสังคมและกองทุนสวัสดิการชุมชน	๑๓
๒.๒ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง	๑๙
๒.๓ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง	๒๓
๒.๔ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง	๓๐
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม	๕๒
๒.๖ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ	๕๓
๒.๗ แนวคิดของการมีส่วนร่วม	๕๕
บทที่ ๓ หลักสังคหวัตถุ ๔ และหลักธรรมที่ส่งเสริมหลักสังคหวัตถุ ๔	๕๘
ในการจัดสวัสดิการชุมชน ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง	
๓.๑ ความหมายของสังคหวัตถุ ๔	๕๘
๓.๒ ประโยชน์ของสังคหวัตถุ ๔	๖๑

๓.๓ หลักธรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนเกื้อหนุนสังคหวัตถุ ๔	๖๒
๓.๓.๑ อิทธิบาท	๖๒
๓.๓.๒ เบญจศีลและเบญจธรรม	๖๓
๓.๓.๓ ฌราวาสธรรม	๖๔
๓.๓.๔ หลักความสามัคคีปรองดองกันในกลุ่มสมาชิก	๖๕
๓.๓.๕ หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ	๖๕
๓.๓.๖ หลักความรู้จักประมาณตน	๖๖

บทที่ ๔ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ และหลักธรรมอื่น ๆ	
ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง	๖๘
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติ	๖๘
๔.๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป	๖๘
๔.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสังคหวัตถุ ๔	
ไปใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน	๗๐
๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	๗๕
๔.๓ การประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่น ๆ ในการจัดการสวัสดิการชุมชน	๘๕
๔.๔ อภิปรายผล	๙๐
๔.๕ ผลของการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ของกลุ่มออมทรัพย์	
เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท	
และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง	๙๖

บทที่ ๕ สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๙๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๘
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๐๓

บรรณานุกรม	๑๐๕
-------------------	-----

ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๑๑๒
ภาคผนวก ข. ตัวอย่างภาพผู้ให้สัมภาษณ์	๑๒๑
ภาคผนวก ค. ประวัติของหมู่บ้านหนองลูกช้าง	๑๓๙
ภาคผนวก ง. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ	๑๔๔

ประวัติผู้วิจัย	๑๔๘
------------------------	-----

สารบัญตาราง

ลำดับที่	หน้า
๑. แผนภูมิแสดงการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง	๒๓
๒. แผนภูมิแสดงการบริหารงานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง	๒๙
๓. แผนภูมิแสดงการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง	๔๔
๔. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	๖๘
๕. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	๖๙
๖. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	๖๙
๗. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้	๗๐
๘. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหลักสังกัดหวัด ๔ ด้านทาน	๗๑
๙. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหลักสังกัดหวัด ๔ ด้านปิยวาจา	๗๒
๑๐. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหลักสังกัดหวัด ๔ ด้านอัตถจริยา	๗๓
๑๑. จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามหลักสังกัดหวัด ๔ ด้านสมานัตตตา	๗๔

บทที่ ๒

รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมและชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

บทนี้กล่าวถึงรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ที่ได้ดำเนินกิจกรรมในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นภายในชุมชน เพื่อเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกในหมู่บ้านหนองลูกช้าง ซึ่งมีกิจกรรมหลากหลาย ผู้ศึกษาวิจัยได้นำมาประกอบการศึกษาได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ต่อไป

๒.๑ สวัสดิการสังคมและกองทุนสวัสดิการชุมชน

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสวัสดิการชุมชน ไว้ดังนี้

สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงแก่คนในชุมชน ซึ่งหมายความว่ารวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญคือก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนชุมชน รู้สึกมั่นคง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข^๑

พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งปรับปรุงแก้ไขในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้เสนอนิยาม สวัสดิการสังคมว่า (Social Welfare) เป็น “ระบบการจัดบริการสังคม ซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนาและการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐานทั้งทางด้านการศึกษา สุขอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ”^๒

สวัสดิการชุมชนเป็นเรื่องที่ชุมชนจะเป็นผู้ร่วมกันสร้างให้เป็นของชุมชนและเพื่อชาวชุมชนเอง ดังนั้น ชุมชนจึงควรเป็นผู้จัดการเอง โดยรัฐหรือองค์กรภายนอกหนุนเสริม แต่ไม่ใช่สัมพันธ์กันแบบผู้ให้กับผู้รับ ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการของชุมชนสามารถสอดแทรกไว้ได้ใน

^๑ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเพ็ญวนิสัย, ๒๕๔๘), หน้า ๙.

^๒ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, พระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖, (กรุงเทพมหานคร : มปท. ๒๕๔๖), หน้า ๓.

ทุกกิจกรรมภายใต้ความพร้อมและความเห็นชอบร่วมกันของชาวชุมชนเอง และผู้ที่ได้ประโยชน์จากสวัสดิการชุมชนได้แก่ทุกคนในชุมชน

๒.๑.๑ หลักสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งมีการหน้าที่หลักในการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนผู้ด้อยโอกาสให้สามารถมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นได้ให้ความสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมแบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ^๑

๑) สวัสดิการกระแสหลัก หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐ เป็นการจัดสวัสดิการภาคบังคับของรัฐที่จัดให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงความครอบคลุม ทั่วถึง เป็นธรรม ครบถ้วน รูปแบบที่จัดให้กับประชาชนได้แก่ การจัดบริการในรูปแบบของสถาบัน การจัดบริการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดสวัสดิการกระแสหลักนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดโดยผ่านกลไกระบบการเงินการคลัง ระบบภาษีของรัฐ และโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรเป็นหลัก เช่น รูปแบบสวัสดิการพื้นฐาน (ภาคบังคับ) รูปแบบสวัสดิการท้องถิ่น เป็นต้น

๒) สวัสดิการกระแสรอง หมายถึง สวัสดิการทางเลือกที่เกิดขึ้นจากศักยภาพ ความเข้มแข็งของภาคประชาชน และภาคพื้นถิ่น สวัสดิการในรูปแบบนี้จะเกิดขึ้นจากความสนใจ ความสมัครใจร่วมกันของกลุ่มเป้าหมาย เป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ การจัดระบบสวัสดิการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดทิศทางสวัสดิการสังคมและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทยนั้นขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกันประกอบด้วย

๒.๑ สวัสดิการพื้นถิ่น หมายถึง การสร้างหลักประกันผ่านช่องทางของวัฒนธรรมให้กับคนในชุมชน เป็นสวัสดิการที่เกิดขึ้นจากฐานคิดด้านประเพณี ด้านวัฒนธรรม เฉพาะถิ่น ด้านภูมิปัญญาชาวบ้าน ด้านศาสนา ด้านจิตวิญญาณ ด้านอื่นๆ เช่น ธนาคารข้าวประจำหมู่บ้าน

๒.๒ สวัสดิการชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้ให้ความหมายสวัสดิการชุมชน หมายถึง การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายถึง ทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนออมวันละบาท กองทุนสวัสดิการผู้นำชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน เป็นต้น

๒.๓ สวัสดิการท้องถิ่น หมายถึง สวัสดิการโดยรัฐที่เกิดจากการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เป็นรูปแบบการจัดสวัสดิการร่วมระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาล

^๑ระพีพรรณ คำหอม และคณะ, ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เทพเพ็ญวานิชย์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๑.

ท้องถิ่น โดย ใช้แผน โครงการ กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมที่ตอบสนองกับความต้องการของ แต่ละท้องถิ่น^๔

๒.๑.๒ แนวนโยบายการให้การสนับสนุนของภาครัฐ

๑. ให้กระทรวง ทบวง กรม นำแผนปฏิบัติการไปจัดตั้งงบประมาณประจำปี รองรับ

๒. คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำโครงการรองรับการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ฯ โดยนำเสนอ คณะรัฐมนตรีอนุมัติงบประมาณเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๓. ส่งเสริมให้มีการระดมทุนจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ได้แก่ การบริจาคเงินเข้ากองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนของภาคประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น และภาคธุรกิจในรูปแบบต่างๆ เช่น มูลนิธิ กองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมได้อย่าง สะดวกและคล่องตัวขึ้น

๔. การจัดตั้งงบประมาณกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม เพื่อใช้ในการสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการตามแนวทางการจัดสรรเงินกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ปีงบประมาณ ๒๕๕๐-๒๕๕๔^๕

๒.๑.๓ รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

การจัดสวัสดิการสังคม จึงขึ้นอยู่กับการให้ความหมาย โดยใช้ฐานคิดในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งในสังคมนั้นๆโดยทั่วไปที่ปรากฏมีดังนี้

๑. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามพื้นที่ (Area - based) การจัดสวัสดิการสังคมในรูปแบบของพื้นที่เป็นฐานโดยทั่วไป เป็นการติดตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ พื้นที่การปกครองประเทศ เช่น ภาค จังหวัด อำเภอ ท้องถิ่น ตำบล รูปแบบการจัดสวัสดิการลักษณะนี้หน่วยงานในพื้นที่จะต้องมาร่วมกันจัดบริการตามภารกิจ หน้าที่ขององค์กรสวัสดิการสังคม เพื่อให้เกิดความครอบคลุม ทัวถึง เป็นธรรม และมีมาตรฐานที่ดีด้านคุณภาพบริการรูปแบบสวัสดิการตามพื้นที่จึงมีข้อจำกัดต่อการเข้าถึงแหล่งบริการของกลุ่มเป้าหมาย เพราะต้องแสดง

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔-๗.

^๕ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. เอกสารประกอบการสัมมนาข้าราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๓ มกราคม ๒๕๕๖. (อัสสัณา).

^๖ ระพีพรรณ คำหอม, สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๔๙), หน้า ๒๖-๒๗

หลักฐานสิทธิตามภูมิสำเนาของการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยเป็นหลัก ปัจจุบันรูปแบบนี้จึงควรพัฒนาโดยมิติอื่นๆ มาร่วม เช่น ใช้ทั้งพื้นที่เป็นฐาน (Area-based) ร่วมกับการใช้โครงสร้างการบริหารงานขององค์กรภาครัฐ (Functional-based) และการใช้การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ (Participation-based) เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการทั้งแนวดิ่ง (การสั่งการจากบนลงล่าง) และแนวนราบร่วมกันที่สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ

๒. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการ (Methods) รูปแบบนี้ให้ความสำคัญกับวิธีการทางสังคมสงเคราะห์ระดับจุลภาค เช่น เฉพาะราย กลุ่มชน และชุมชน ซึ่งถือเป็นรูปแบบการจัดบริการโดยตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะที่การให้บริการโดยทางอ้อมระดับมหภาค เช่น การบริการงานองค์กรก็เป็นการสนับสนุนให้เกิดรูปแบบการจัดสวัสดิการใหม่ขึ้น แต่โดยทั่วไปรูปแบบการจัดสวัสดิการจะเน้นที่การให้บริการเฉพาะรายมาก จึงส่งผลให้รูปแบบการจัดสวัสดิการในวิธีการอื่น ๆ ถูกให้ความสำคัญน้อยกว่ารูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้ จึงต้องใช้ทั้งระดับจุลภาคร่วมกับระดับมหภาคและในปัจจุบันรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมตามวิธีการจึงต้องมีการพัฒนาหลาย ๆ วิธีการทางสังคมสงเคราะห์ เน้นการบูรณาการร่วมกัน โดยเฉพาะการกระทำทางสังคม (Social Action) เช่น การรณรงค์ การผลักดันการต่อรองกับกลไกต่างๆ ทางสังคม เพื่อให้เกิดรูปแบบสวัสดิการใหม่ ๆ ขึ้น

๓. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะของการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมในลักษณะนี้เป็นการสร้างกระแสใหม่ กระแสทางเลือกของสังคมต่อการจัดสวัสดิการที่เชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาสำคัญของสังคมที่เชื่อว่าจะต้องเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) ให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้รู้จักการปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนเอง การเมือง และสังคมวัฒนธรรม การเคลื่อนไหวทางสังคมก็เพื่อสร้างความตระหนักของคนในสังคม ความรับผิดชอบทางสังคมร่วมกันด้านสวัสดิการสังคม เช่น การใช้เครือข่าย การใช้องค์กรชุมชนเคลื่อนไหวต่อรองกับอำนาจรัฐ เป็นต้น รูปแบบนี้จำเป็นต้องกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย กลไกการทำงาน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางที่เหมาะสม

๔. รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมโดยสถาบัน (Institutional-based) เป็นการจัดสวัสดิการที่รัฐเชื่อว่า รัฐควรแทรกแซงการจัดสวัสดิการให้กับประชาชน โดยใช้โครงสร้างอำนาจของรัฐทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมในลักษณะต่างๆ เช่น สวัสดิการภาคบังคับ เป็นการจัดผ่านกลไกนโยบายทางสังคม เช่น บริการประกันสังคม บริการการศึกษาภาคบังคับ บริการประกันสุขภาพ บริการสถานสงเคราะห์ต่างๆ เป็นต้น แต่เนื่องจากบริการดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของคนทุกคนในสังคมได้ จึงทำให้เกิดรูปแบบการจัดบริการสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional-based) บริการในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นจากภาคส่วนของชุมชน ประชาชนที่มีศักยภาพ ความเข้มแข็งมีส่วนร่วมในการจัดบริการเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ชุมชน

บริการลักษณะนี้มีความเชื่อที่ว่า รัฐควรลดบทบาทการแทรกแซงการจัดสวัสดิการลง แต่ปล่อยให้กลไกของชุมชน ประชาชนทำหน้าที่จัดสวัสดิการแทนรัฐ การจัดสวัสดิการสังคมของไทย ควรใช้รูปแบบทั้งโดยสถาบัน (Institutional-based) และรูปแบบลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐลง (Deinstitutional - based) มาเป็นรูปแบบสวัสดิการผสม (Mixed Model) ที่ใช้ทั้ง ๒ ลักษณะเข้าด้วยกัน จึงจะส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนโดยรวม

๒.๑.๔ ประวัติเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนในประเทศไทย

สวัสดิการชุมชนเป็นการริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนท้องถิ่นที่ร่วมกันสร้างระบบหลักประกันความมั่นคงของชีวิต เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีมีสุขของคนในชุมชนท้องถิ่นและสังคม มุ่งฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร พึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ และคนกับวัฒนธรรม ตามหลักศาสนา และ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นตั้งแต่เกิดจนตาย

ระบบสวัสดิการชุมชนในประเทศไทยเริ่มมีการขับเคลื่อนครั้งสำคัญ เมื่อวันที่ ๔ - ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ในงานมหกรรม “สวัสดิการชุมชน คนไม่ทิ้งกัน” โดยเครือข่ายสวัสดิการชุมชน ได้ยื่นข้อเสนอของภาคประชาชนต่อรัฐบาล ประเด็นที่สำคัญคือ ขอให้รัฐบาล จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นแห่งชาติ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบายการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นที่ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง ให้ประชาชนมีบทบาทเป็นหลัก และเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนฐานรากให้เกิดขึ้นทั่วประเทศโดยขอให้รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน และให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามนโยบายอย่างจริงจังและมอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย^๗

หลังจากมหกรรมสวัสดิการชุมชน คนไม่ทิ้งกันกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น” ขึ้น เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โดยมีผู้แทนเครือข่าย/องค์กรชุมชนด้านสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศเป็นกรรมการและจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงถือเป็นการย่างก้าวที่สำคัญของงานสวัสดิการชุมชนที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการตนเองเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่โดยส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาสังคม ตามที่

^๗ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สรุปเชิงบริหารการสัมมนามหกรรมการจัดสวัสดิการโดยชุมชน “สวัสดิการชุมชน คนไม่ทิ้งกัน”, ระหว่างวันที่ ๔-๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุมวิทยทัศน์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.(อัครา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้มี “ยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมไม่ทอดทิ้งกัน สังคมเข้มแข็งและสังคมคุณธรรม” ในขณะที่ภาคประชาชนได้มีการจัด “ระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น” ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล

เพื่อให้การจัด “ระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น” โดยภาคประชาชนที่มุ่งสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงด้วยระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในชุมชนท้องถิ่นให้มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและ “ระบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม” (Social Safety Net) ในรูปแบบวิธีการที่หลากหลายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีการเชื่อมโยงขยายผลทั่วประเทศ และมีการประสานเรียนรู้ เชื่อมโยงระหว่าง “ระบบสวัสดิการของชุมชนกับระบบขององค์กรปกครองท้องถิ่นและระบบของหน่วยงานภาครัฐ” อย่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

๒.๑.๕ กลไกการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนในภาครัฐ

รัฐบาลได้กำหนดกลไกในการทำงานการจัดสวัสดิการชุมชนไว้ ๓ ระดับ คือ

ระดับชาติ

มีคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนระดับชาติ มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรสวัสดิการชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะกรรมการ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขยายผลให้ครอบคลุมชุมชนทั่วประเทศ

ระดับจังหวัด / กรุงเทพมหานคร

คณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัด / กรุงเทพมหานคร เป็นประธาน ผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่สนับสนุน เสริมสร้างการจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนให้มีคุณภาพและครอบคลุมทุกตำบล จัดระบบการจัดการความรู้และการติดตามประเมินผลการจัดสวัสดิการชุมชนโดยมีส่วนร่วม

ระดับตำบล / ท้องถิ่น

เป็นกลไกสนับสนุนสวัสดิการชุมชนของประชาชนในพื้นที่จัดตั้งกันเอง ประกอบด้วย คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนตำบล ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทการจัดสวัสดิการจากกลุ่มองค์กร / สมาชิกสวัสดิการจากหมู่บ้านต่าง ๆ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบัน / หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น วัด โรงเรียน สถานีอนามัย ฯลฯ มีหน้าที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน จัดระบบบริหารจัดการ จัดสวัสดิการ เชื่อมประสานการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินงานต่อสมาชิกและสาธารณะ

๒.๒ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง

๒.๒.๑ แนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป็นนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีการเก็บออม มีคุณธรรมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาความยากจน แก้ไขปัญหาหนี้สิน และเพื่อระดมทุนในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนตามหลักการพึ่งตนเอง และแนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง เริ่มต้นจากแนวคิดของพระอาจารย์ชุมพล เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้าง ได้ประสานผู้ใหญ่เอื้อง คำสุภาพ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านผู้หวัญคนแรกของหมู่บ้านหนองลูกช้าง ในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยพระอาจารย์จะเป็นที่ปรึกษา ผู้ใหญ่เอื้องจึงได้ประสานส่วนราชการต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนในขณะนั้น ได้มีการดำเนินโครงการเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ชาวบ้านรู้จักการออม และมีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานจากหลาย ๆ กลุ่มที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ ผู้ใหญ่เอื้องจึงได้แนวคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือกันภายในหมู่บ้าน ในการแก้ไขปัญหาความยากจน แก้ไขปัญหาหนี้สิน และเพื่อระดมทุนในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชนและเพื่อสนองรับนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาลและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากชาวบ้านหนองลูกช้างส่วนใหญ่จะมีอาชีพทำการเกษตร ฐานะยากจน รายได้จะมาจากผลผลิตการเกษตรปีละครั้ง ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อนต้องไปกู้ยืมเงินมาประกอบอาชีพ ทำให้เสียดอกเบี้ยมาก และหากชาวบ้านไม่มีหลักทรัพย์ไปค้ำประกันก็จะกู้เงินไม่ได้ จึงหาวิธีช่วยเหลือชาวบ้านโดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยมีแนวคิดว่าการจะให้คนอื่นมาดูแลเรา เราต้องดูแลตัวเองก่อนผู้ใหญ่เอื้องและเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอจตุรัส จึงต้องมีการประชุมสร้างความเข้าใจในหลาย ๆ ครั้ง จนเกิดความเข้าใจแล้วจึงหาแกนนำในการเริ่มดำเนินการ กำหนดแผนงานว่าจะทำอะไรจึงประชุมสร้างความเข้าใจกับชาวบ้าน กำหนดแผนดำเนินงานว่าจะทำอะไร เมื่อไหร่อย่างไร แล้วจึงรวบรวมสมาชิกผู้สนใจและดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการดำเนินงานและกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับของกลุ่ม โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานพัฒนาชุมชนให้คำแนะนำปรึกษา ทำความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ตลอดจนนำแกนนำไปศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จเพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม หลักการพึ่งตนเองในการสร้างพลังชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน

๒.๒.๓ ความหมายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง การรวมตัวกันของชาวบ้านเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสมรวมกันทีละ

เล็กน้อยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอเพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว^๕

๒.๓.๔ วัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต^๖

ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้างได้พูดถึงวัตถุประสงค์การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตว่าการจัดตั้งขึ้นมาเพื่อพัฒนาคนในชุมชนให้รู้จักประหยัด สะสมเก็บออมทรัพย์ให้มีเงินทุน สนับสนุนการประกอบอาชีพ ให้สมาชิกรวมน้ำใจ รวมทุนช่วยเหลือกัน ให้รู้จักการจัดแจง การเงิน และรายได้ในครัวเรือนให้มีกองทุนสวัสดิการเพื่อสมาชิก ให้การเรียนรู้สร้างเสริมประสบการณ์เรื่องเงินทุน ให้รู้จักการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีมให้รู้จักฝึกกำลังความสามัคคีช่วยเหลือกัน ให้มีกองทุนการเงินของชาวบ้าน เพื่อการพึ่งตนเองในชุมชน เพื่อส่งเสริมสินเชื่อสมาชิก ในด้านต่าง ๆ

๒.๒.๕ การดำเนินการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ก่อนการจัดตั้งกลุ่ม จะต้องมีการศึกษาข้อมูล/สถานการณ์ของบ้านหนองลูกช้าง ให้ข้อมูลแก่ผู้นำกลุ่มและคนในหมู่บ้าน ศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ ๒ การจัดตั้งกลุ่ม มีการประชุมกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงหลักการ แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างชัดเจนเพื่อให้มีการลงมติดด้วยความสมัครใจก่อนที่จะเป็นสมาชิกกลุ่ม รับสมัครสมาชิก เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ร่างระเบียบข้อตกลงกลุ่ม เบื้องต้น จัดทำเอกสาร ทะเบียน บัญชี ข้อตกลงการฝากเงินกับธนาคารออมสินสาขาอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มรายงานให้อำเภอทราบเพื่อประสานงานกับธนาคาร กำหนดเป้าหมายกิจกรรม

๒.๒.๖ ข้อห้ามกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นการระดมเงินออมที่ริเริ่มโดยชาวบ้าน จึงไม่มีกฎหมายที่บังคับใช้โดยตรง ดังนั้น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจึงได้มีมติข้อห้ามของกลุ่มไว้ ๓ ข้อ คือ

- ห้ามรับฝากเงินจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม
- ห้ามไม่ให้บุคคลภายนอกที่มีใช้สมาชิกกลุ่มกู้เงิน

^๕ พงษ์นรินทร์ อัสวเศรษฐี และคณะ, กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย. (กรมการพัฒนาชุมชน, ๒๕๔๑). หน้า ๘.

^๖ เชื้อง คำสุภาพ, คู่มือกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง, (ชัยภูมิ : ชาติการพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๖.

- ห้ามคีดดอกเบียเงินกู้เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด (ร้อยละ ๑๕ ต่อปี)

๒.๒.๗ ระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง^{๑๐}

๑. เปิดรับสมัครสมาชิกใหม่ทุกปีระหว่าง วันที่ ๒๕ ธันวาคม – ๒ มกราคม ของทุกปี เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น. ณ ศูนย์การเรียนรู้เพื่อชุมชนบ้านหนองลูกช้าง และ คณะกรรมการจะต้องจัดเตรียมเอกสารเบื้องต้นที่ต้องเตรียมในการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ได้แก่ ใบสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทะเบียนสมาชิก ทะเบียนคุมเงินกลุ่ม/เงินสะสมพิเศษ สมุดออมทรัพย์ของสมาชิก บัญชีเงินสด-รับ-จ่าย บันทึกเงื่อนไขการฝาก หรือ ถอนเงินจากธนาคาร แบบฟอร์มหนังสือยินยอมของผู้ปกครอง กรณีสมาชิกไม่บรรลุนิติภาวะ

๒. กลุ่มเป้าหมายจะเป็นกลุ่มชาวบ้านผู้ที่สนใจโดยทั่วไปทุกเพศทุกวัยในหมู่บ้านหนองลูกช้าง ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๔๒๑ คน

๓. คุณลักษณะของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จะต้องเป็นคนในหมู่บ้านหนองลูกช้าง มีรายได้และสามารถในการส่งเงินสะสมและเงินกู้ตามกำลังของตน มีความสมัครใจ และเห็นคุณค่า มีความเข้าใจหลักการ/วิธีการ/วัตถุประสงค์ รักหมู่คณะเสียสละต่อคนอื่น

๔. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ มีหน้าที่ส่งเงินสัจจะสะสมเป็นประจำทุกเดือน เลือกตั้งและสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มอย่างแข็งขัน ช่วยกำกับตรวจสอบ แนะนำให้ข้อมูล ข่าวสารแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ ให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และกลุ่มจะมีการประชุมปีละ ๓ ครั้ง คือเดือนมกราคม มิถุนายน และธันวาคม ของทุกปี

๕. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้องเสียค่าสมัครแรกเข้า จะชำระครั้งเดียวคนละ ๒๐ บาท กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้างจะทำการเป็นลักษณะการขายหุ้นให้กับสมาชิกในราคาหุ้นละ ๒๐ บาท แล้วนำมาฝากเงินสะสมตามความสมัครใจและตามความสามารถของสมาชิกทุกวันที่ ๒ ของทุกเดือน ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. กลุ่มมีเงินสะสมของสมาชิกจำนวน ๒,๑๙๔,๓๗๐ บาท มีสมาชิกจำนวน ๔๒๑ คน

๖. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้างมีเงินฝากอยู่ ๒ ประเภทคือ ฝากสะสมทั่วไป คือ สมาชิกจะต้องซื้อหุ้นเพื่อฝากสะสมต่อเดือน/คน ฝากครบ ๖ เดือนขึ้นไปจึงมีสิทธิกู้ยืมได้ อีกประเภทคือฝากสะสมพิเศษ เงินฝากประเภทนี้เป็นเงินฝากสะสมและถอนได้ แต่ไม่สามารถกู้ได้ และจะได้ดอกเบี้ยร้อยละ ๘ ต่อปี

๗. การกู้ยืมเงินของกลุ่ม ผู้กู้จะกู้ได้ไม่เกินจำนวนหุ้นที่ตนเองมีอยู่ หรือไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาทต่อคน คีดดอกเบียร้อยละ ๒ บาท ระยะเวลาการส่งใช้คืนภายใน ๑ ปี ข้อห้าม

^{๑๐} เชื้อง คำสุภาพ, ระเบียบกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง, (ชัยภูมิ. : ชาติการพิมพ์, ๒๕๕๐).

ของกลุ่มคือ ห้ามบุคคลในครอบครัวเดียวกันจับกลุ่มในการกู้ยืม จะต้องเป็นคนละครอบครัว การกู้ยืมเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มี ๒ ประเภท สมาชิกสามารถที่จะกู้ยืมเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพการลงทุน และนำไปใช้แก้ไขปัญหาเร่งด่วนเฉพาะหน้าครั้งไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ส่งใช้คืนภายใน ๖ เดือน คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑ บาท

๘. สมาชิกที่ขาดส่งเงินกู้ ๓ เดือนจะไม่ได้รับเงินปันผลในปีนั้น

๙. เงินทุนกู้ยืมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ให้สมาชิกกู้ยืมได้มาจาก ค่าธรรมเนียมแรกเข้า และดอกเบี้ยที่สมาชิกกู้ยืมและดอกผลจากกำไรที่ได้จากกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิตจะถูกจัดแบ่งเป็นสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง แบ่งเป็นกองกลาง ๒๐% ปันผล ๓๐% และสวัสดิการชุมชน ๕๐%

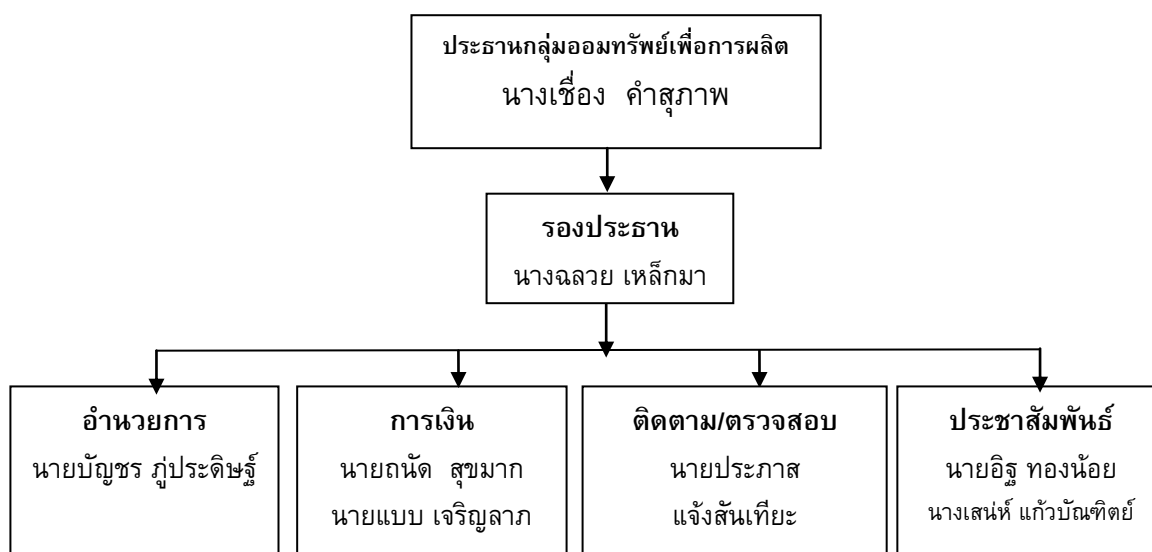
๑๐. สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง ได้รับประโยชน์จากกลุ่ม ได้แก่ มีเงินออมของตนเอง มีแหล่งเงินทุน ได้รับเงินปันผล ได้รับการบริการจากการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ได้รับการบริการทางวิชาการจากกลุ่ม

๒.๒.๘ กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง

- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้างได้มีการรับฝากเงินของสมาชิก แล้ว ก็ได้มีการจัดตั้งศูนย์สาริตการตลาดในปี พ.ศ.๒๕๔๓ เพื่อจำหน่ายสินค้าให้กับสมาชิกและคนในชุมชน ได้รับความทุนจากสมาชิกโดยจำหน่ายหุ้นในราคาหุ้นละ ๑๐๐ บาท ได้เงินทุนครั้งแรกประมาณ ๔๖,๖๙๐ บาท นำไปซื้อสินค้ามาวางจำหน่าย เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการซื้อสินค้าให้กับชุมชนแล้วยังเป็นการป้องกันเงินให้ยังคงอยู่ในชุมชน ขณะเดียวกันก็สามารถใช้เป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าที่ผลิตเองในชุมชนอีกด้วย เพื่อให้สมาชิกได้ซื้อสินค้าราคาสินค้าตามท้องตลาดทั่วไป และผลกำไรที่สมาชิกจะได้รับ กลับเป็นสวัสดิการคืนให้กับสมาชิกทุกคนในรูปของเงินปันผล

- กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านหนองลูกช้าง ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๗ เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพให้สตรีในชุมชน มีงานทำหลังจากว่างจากการทำไร่ทำนา กลุ่มจะติดต่อผู้ประกอบการรับผ้ามาจากโรงงาน นำมาให้สมาชิกเย็บในราคาตัวละ ๕ บาท โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจัดซื้อจักรเย็บผ้าให้กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม เป็นเงินจำนวน ๑๙๔,๐๐๐ บาท ปัจจุบันมีจักรเย็บผ้าของกลุ่มจำนวน ๑๕ หลัง ซึ่งสมาชิกกลุ่มสามารถเย็บผ้าและมีรายได้เฉลี่ยประมาณเดือนละ ๕,๐๐๐ บาทต่อคน

โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง

สรุปได้ว่าการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง เป็นองค์กรทางการเงินที่ก่อตั้งขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจกันโดยคนในหมู่บ้านเอง เริ่มจัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเงินทุนสัจจะสะสมทั่วไปโดยให้สมาชิกซื้อหุ้นเพื่อเป็นเงินฝากในราคาหุ้นละ ๒๐ บาท ปัจจุบันมีทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม ๒,๑๙๔,๓๗๐ บาท มีสมาชิกจำนวน ๔๒๑ คน โดยเป็นสมาชิกจากหมู่ที่ ๓ บ้านหนองลูกช้าง และมีเงินฝากสะสมทรัพย์พิเศษจำนวน ๓๙๐,๕๔๒ บาท กลุ่มจะให้สมาชิกกู้เงิน โดยจับกลุ่ม ๓ คนในการกู้ยืมเงิน และดอกผลจากกลุ่มได้จัดสรรเพื่อเป็นการจัดสวัสดิการให้ชาวบ้านหนองลูกช้าง โดยแบ่งเป็นแบ่งเข้ากองกลางร้อยละ ๒๐ บัณผลคืนร้อยละ ๓๐ และจัดเป็นสวัสดิการชุมชนร้อยละ ๕๐ ซึ่งการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มได้นำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ปฏิบัติร่วมตั้งแต่การรู้จักให้รู้จักการเสียสละ มีการพูดคุยกันในการดำเนินกิจกรรม อยู่สม่ำเสมอ เพื่อให้คนในครอบครัวในหมู่บ้านหนองลูกช้างอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุขจึงถือเป็นขบวนการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาคนทั้งร่างกายและจิตใจให้เกิดประสิทธิภาพ สามารถยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง ด้วยการสอนให้คนในบ้านหนองลูกช้างรู้จักช่วยตนเองและช่วยผู้อื่นเพื่อความสงบสุขของคนในหมู่บ้าน

๒.๓ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาทบ้านหนองลูกช้าง

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ โดยกลุ่มมีแนวคิดใช้สัจจะวันละ ๑ บาท เป็นเครื่องมือพัฒนาคน ให้รู้จักประหยัด อดออมและตระหนักถึงความสำคัญ ในการใช้จ่ายเงินในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตัวเอง ครอบครัวและชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นและเดือดร้อน ตลอดจนการสร้างกิจกรรมเครือข่ายเพื่อการพัฒนา

เศรษฐกิจฐานราก และการสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านหนองลูกช้างในอนาคต จึงได้จัดตั้งกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาทขึ้น

๑) วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการระดมเงินทุนให้สมาชิกได้ช่วยเหลือกันในหมู่บ้าน มีความรักสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ให้มีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของคนในชุมชน และให้คนในหมู่บ้านมีความผูกพันกันเพื่อเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์และเพื่อสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความพอเพียง

๒) คุณสมบัติที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ใน หมู่ที่ ๓ บ้านหนองลูกช้าง ผู้เยาว์ที่สมัครเป็นสมาชิกต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง

๓) การเข้าเป็นสมาชิก ไม่เป็นผู้มีประวัติเสื่อมเสีย ต้องเสียค่าธรรมเนียมแรก เข้า ๒๐ บาท สมาชิกจะต้องเก็บเงินออมวันละ ๑ บาท เพื่อนำฝากเข้ากลุ่มอย่างน้อยปีละ ๓๖๕ บาท ขณะนี้มีสมาชิกจำนวน ๒๐๙ คน มีทุนสะสมภายในกลุ่มจำนวน ๒๙๒,๙๘๙ บาท กลุ่มจะ ทำการเปิดรับสมัครสมาชิก โดยรับสมัครปีละ ๑ ครั้งในวันที่ ๒-๕ มกราคม ของทุกปี เอกสาร หลักฐานในการสมัครเป็นสมาชิกประกอบด้วย สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาบัตรประจำตัว ประชาชนหรือเอกสารหลักฐานอื่นที่คณะกรรมการอำนวยการเห็นชอบ

๔) การขาดสภาพการเป็นสมาชิก ตาย ลาออก และได้รับการอนุมัติให้ลาออก จากคณะกรรมการ ขาดการส่งเงินสัจจะ ๓ เดือนพ้นจากสมาชิกทันที ประพฤติผิดระเบียบของ กลุ่มอย่างร้ายแรง และกรรมการพิจารณาให้ออกและต้องไม่มีหนี้สินผูกพันกับกลุ่ม การประชุม ใหญ่สามัญประจำปี หากมีสมาชิกขาดประชุม ๓ ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลกรรมการมีมติให้ ออกก็ได้ ถ้ามีหนี้สินผูกพันกับกลุ่ม ให้ชดเชยให้กลุ่ม ให้หมดก่อนจึงจะมีสิทธิ์ลาออกได้

๕) การประชุม สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่มีการประชุม คณะกรรมการต้องประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง การประชุมใหญ่สามัญประจำปี ต้อง มีอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และสมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมทุกคน โดยเฉพาะสมาชิกประเภทสามัญ หากขาดการประชุมติดต่อกัน ๓ ครั้งโดยไม่มีเหตุผล กรรมการพิจารณาให้ออกจากการเป็น สมาชิกได้ (ยกเว้นมีผู้ปกครองหรือผู้แทนรับผิดชอบในการประชุม) การใช้มติที่ประชุมให้ใช้วิธี ตกลงกันด้วยวาจาเป็นหลัก หากไม่สามารถหาข้อยุติได้การประชุมทุกครั้งเลขานุการจะต้องจด บันทึกการประชุมไว้เป็นหลักฐานทุกครั้งลงในสมุดบันทึกการประชุมทุกครั้งต้องมีสมาชิกเข้าร่วม ประชุมโดยในที่ประชุมมีมติยกมือครั้งหนึ่งถือเป็นอันสิ้นสุด

๖) การเงินและรายได้ของกลุ่ม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๖.๑ รายได้ประจำ ได้จากเงินฝากสัจจะวันละ ๑ บาท และดอกเบี้ยอันเกิดจาก เงินสัจจะ และดอกเบี้ยเงินกู้หรือผลกำไรสุทธิผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากเงินกลุ่ม รายได้จากเงิน ฝากประจำให้คณะกรรมการกลุ่มนำฝากธนาคารออมสินสาขาอำเภอจตุรัส โดยแต่งตั้งกรรมการผู้มี อำนาจฝากถอนไม่น้อยกว่า ๓ คน และให้ประธานกลุ่มเป็นหลักโดยนำเงินทั้งหมดในแต่ละเดือนที่

สมาชิกนำมาสะสมไว้กับกลุ่ม และเงินชำระหนี้คั้นพร้อมดอกเบี้ยนำฝากธนาคารออมสินสาขา อำเภอจัตุรัส ในวันเดียวกันไม่เกิน ๑๔.๐๐ น. ของวันที่ ๑ ของเดือน ยกเว้นหากวันใดตรงกับวันหยุดของธนาคารให้นำฝากในวันทำการถัดไป เมื่อมีเหตุจำเป็นคณะกรรมการจะต้องรับผิดชอบเงินฝากและเงินชำระหนี้คั้นพร้อมดอกเบี้ยของสมาชิกไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

๖.๒ รายได้อื่น ๆ เช่น เงินค่าสมัคร และเงินบริจาคอื่น ๆ

๗) หลักเกณฑ์และวิธีการให้เงินกู้แก่สมาชิกแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๗.๑ เงินกู้ประเภทเงินฉุกเฉิน ให้กู้ได้ในกรณีเหตุฉุกเฉินได้แก่ กรณีเจ็บป่วย โดยเฉพาะการประสบอุบัติเหตุ ประสบภัยธรรมชาติ การเกิด - การตาย กรณีเกิดคดีความที่สมควรได้รับการช่วยเหลือ การศึกษาของบุตร/ นำไปประกอบอาชีพที่สุจริต สำหรับวงเงินกู้ฉุกเฉินให้กู้ได้ไม่เกิน จำนวนเงินที่ฝากสะสม และกำหนดส่งใช้คืนภายใน ๖ เดือน โดยเสียดอกเบี้ยร้อยละ ๑ ตามที่กลุ่มกำหนด

๗.๒ เงินกู้ประเภทสามัญ ในกรณีที่สมาชิกมีความประสงค์ขอกู้เงินไปประกอบอาชีพ หรือสวัสดิการของครอบครัวให้ถือปฏิบัติ คือ การกู้เงินจะกู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินสะสมที่ตนเองมีอยู่ สำหรับการส่งใช้คืนเงินต้นผู้กู้จะต้องส่งใช้คืนภายในระยะเวลา ๑ ปี และดอกเบี้ยเงินกู้สามัญให้เรียกเก็บอัตราร้อยละ ๕ บาทต่อเดือน ตามที่กลุ่มกำหนด

การส่งใช้เงินกู้สามัญ ต้องส่งใช้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ยทุกเดือนตามจำนวนที่กู้ไปจนครบจำนวน ผู้มีสิทธิ์กู้เงินสามัญจะต้องเป็นสมาชิกที่ส่งเงินสะสมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๖ เดือน และผู้ที่จะมีสิทธิ์กู้เงินฉุกเฉินจะต้องเป็นสมาชิกที่ส่งเงินสะสมมาแล้วไม่ต่ำกว่า ๓ เดือน

๘) หลักคำประกันเงินกู้ทุกประเภท

๘.๑ ผู้กู้จะต้องได้รับการยินยอมจากคู่สมรส หรือผู้ปกครอง

๘.๒ การยื่นแบบขอกู้เงินทุกประเภทจะต้องมีผู้กู้ ผู้ค้ำ และพยานรวม ๓ คน และเป็นสมาชิกในกลุ่มพร้อมเอกสารหลักฐานทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน

๘.๓ การกู้เงินทุกประเภทถ้าหากเกินวงเงินสะสมของตนเอง ไม่ต้องใช้ผู้ค้ำประกัน

๘.๔ สามี - ภรรยา หรือบุคคลในครัวเรือนเดียวกัน จะค้ำประกันเงินกู้ให้กันไม่ได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

๘.๕ ผู้ที่กู้เงินจากกลุ่มมีความประสงค์ที่จะลาออก ต้องส่งใช้เงินกู้ทุกประเภทพร้อมดอกเบี้ยตามที่กลุ่มกำหนดให้ครบจำนวนก่อน

๘.๖ สมาชิกที่มีความประสงค์ที่จะลาออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องแจ้งล่วงหน้าให้คณะกรรมการอำนวยการทราบก่อน ๑ เดือน และไม่มีหนี้ผูกพันกับกลุ่ม

๘.๗ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นสมาชิกกลุ่มเท่านั้น บุคคลภายนอกไม่มีสิทธิ์และให้มาลงลายมือชื่อต่อหน้าคณะกรรมการที่พิจารณาเงินกู้เท่านั้น

๘.๘ ผู้ค้าประกันจะต้องรับผิดชอบเงินกู้ของสมาชิกที่กู้ไปในทุกกรณีและเปรียบเสมือนผู้กู้หากมีปัญหาต้องยินยอมชดใช้ แทนผู้กู้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

๙) การควบคุมเก็บหลักฐานประกันและการเรียกคืนเงินกู้ทุกประเภท

๙.๑ ให้คณะกรรมการติดตามและตรวจสอบเงินกู้ทุกประเภท ให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ ผู้กู้สามารถใช้เงินสัจจะเป็นหลักประกันการค้ำประกันได้ และอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการ

๙.๒ ในกรณีผู้กู้เงินไม่ส่งใช้เงินที่กู้ไปพร้อมดอกเบี้ย จะต้องยินยอมให้คณะกรรมการ มีอำนาจในการหักเงินสะสมในบัญชีและเงินผลประโยชน์อื่น ๆ ของสมาชิกหากไม่เพียงพอที่จะต้องหักผู้ค้าประกันจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบชำระหนี้แทนให้กับผู้ที่ตนเองเป็นผู้ค้าประกันให้ทั้งหมดจนครบจำนวน ไม่น้อยกว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น

๙.๓ การเก็บรักษาเอกสารต่าง ๆ หลักฐานเงินกู้ คำร้องขอกู้เงิน บันทึกของกรรมการ ตลอดจนสัญญากู้เงิน คณะกรรมการจะต้องเก็บไว้เป็นหลักฐานถาวรและปลอดภัยโดยให้อยู่ในความรับผิดชอบของற்றுญิก และประธานจะปฏิเสธใด ๆ ไม่ได้ทั้งสิ้น และจัดทำเอกสารหลักฐานทะเบียนค้ำประกันเงินทุกประเภทเป็นปัจจุบัน

๑๐) การเก็บรักษาเงินและการอนุมัติเงินกู้ทุกประเภท

๑๐.๑ เงินกู้ฉุกเฉิน ประธานให้อำนาจற்றுญิกเป็นผู้อนุมัติจ่ายครั้งละไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท แล้วற்றுญิกนำเสนอประธานทราบ

๑๐.๒ เงินกู้สามัญให้อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการฝ่ายพิจารณาเงินกู้เป็นผู้เห็นชอบเสนอให้ประธานอำนวยการอนุมัติ

๑๑) การจัดสรรผลกำไรสิ้นปี ให้กันไว้เป็นกองกลางร้อยละ ๒๐ ปีผลร้อยละ ๓๐ สวัสดิการชุมชนร้อยละ ๕๐

๑๒) คณะกรรมการบริหารกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท

๑๒.๑ คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท ประกอบด้วย

- ๑) คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ
- ๒) คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมสินเชื่อ
- ๓) คณะกรรมการฝ่ายติดตามตรวจสอบ
- ๔) คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

๑๒.๒ การบริหารจัดการด้านการเงิน คณะกรรมการจะรับฝากเงินทุกวันที่ ๒ ของเดือน เวลา ๐๙.๐๐-๑๒.๐๐ น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านหนองลูกช้างซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

- ขั้นตอนการฝากเงิน

๑. สมาชิกจ่ายเงินตามจำนวนที่จะฝากให้คณะกรรมการ คณะกรรมการลงจำนวนเงิน พร้อมวัน เดือน ปี และลงลายมือชื่อในสมุดเงินฝากของผู้ฝากแต่ละคน

๒. คณะกรรมการจะต้องลงจำนวนเงิน ชื่อ-สกุลผู้ฝากเงิน ไว้ในสมุดบัญชีประจำของตนเองหลังจากสมาชิกฝากจนครบแล้ว

๓. คณะกรรมการจะตรวจนับเงินถูกต้องแล้ว จึงลงลายมือชื่อกำกับไว้แล้วนำเงินฝากธนาคาร

- ขั้นตอนการให้บริการกู้ยืม

การให้บริการกู้ยืมเงินแก่สมาชิกรู้แล้ว คณะกรรมการและสมาชิกตกลงให้เปิดรับคำร้องขอกู้ยืมเงินทุกวันที่ ๒ ของเดือน เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๒.๐๐ น. โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้กู้จะยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ

๒. คณะกรรมการจะมีการประชุม เพื่อพิจารณาเงินกู้และอนุมัติแล้วเสร็จภายใน ๑ วัน

๓. ผู้กู้จะได้รับเงินกู้ภายในวันที่ ๕-๖ ของทุกเดือน โดยทำหนังสือสัญญาเงินกู้ พร้อมหลักฐานการค้ำประกันตามวงเงินที่อนุมัติให้กู้ยืม

๔. การคืนเงินและดอกเบี้ย

๑๒.๒ คณะกรรมการอำนวยการพ้นจากหน้าที่ ตาย ลาออก ครบวาระ คณะกรรมการมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่า ๒ ใน ๓ กรรมการทั้งหมด เนื่องจากมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมหรือไม่มาปฏิบัติงานติดต่อกันเกิน ๓ ครั้งที่ไม่มีเหตุผล หากกรรมการว่างลงขณะที่อยู่ในระหว่างวาระให้คณะกรรมการสรรหาจากสมาชิกแทน

๑๒.๓ คณะกรรมการดำเนินงานอยู่ในวาระ ๒ ปี เมื่อหมดวาระให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันประชุมใหญ่ประจำปี โดยให้ประธานจะออกหนังสือเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

๑๒.๔ การดำเนินงานของกลุ่ม ถ้ามีอุปสรรคปัญหา ให้ประชุมหาข้อยุติให้ถือเอาเสียงส่วนข้างมากเป็นการชี้ขาดร่วมกับคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เป็นอันสิ้นสุด โดยจะเรียกร้องความเสียหายหรือผลประโยชน์ใด ๆ และจะนำไปฟ้องร้องไม่ได้ไม่ว่ากรณี ใด ๆ ทั้งสิ้น (หากมีคู่กรณีให้มีการสืบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยเสียก่อนจึงจะดำเนินการโดยคณะกรรมการทุกฝ่าย)

๑๒.๕ คณะกรรมการถ้าหากขาดการปฏิบัติงานเกิน ๓ ครั้งติดต่อกันในรอบปีโดยไม่มีเหตุผลให้ตักเตือนค่าตอบแทนประจำปี

๑๒.๖ การเก็บรักษาเงินสะสมของสมาชิกและการขอกู้เงินประจำเดือน ให้อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการฝ่ายพิจารณาเงินกู้ โดยการควบคุมดูแลของประธานอำนวยการเป็นผู้รับผิดชอบโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น

๑๒.๗ คณะกรรมการจะต้องรักษาผลประโยชน์ ของกลุ่มทุกประเภท โดยไม่มีการหลีกเลี่ยงใด ๆ ทั้งสิ้น

๑๒.๘ ให้ประธานกลุ่ม เป็นผู้รักษาระเบียบนี้จนกว่า จะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยสมาชิกหรือคณะกรรมการทุกฝ่ายเห็นควรแก้ไขในที่ประชุมใหญ่ทุกครั้ง

๑๒.๙ การดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถาบันฯไม่ว่าในกรณีใด ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการทุกฝ่ายในการวินิจฉัย โดยถือเสียงส่วนข้างมากเป็นเกณฑ์และให้ถือเป็นอันยุติ จะนำไปฟ้องร้องหรือดำเนินการกรณีใด ๆ ไม่ได้ทั้งสิ้น

๑๒.๑๐ บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีดังนี้

คณะกรรมการอำนวยการ ประธานหรือรองประธานมีอำนาจหน้าที่อนุมัติเงินกู้ทุกประเภท และบริหารจัดการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มด้านการเงิน, การบัญชี, บุคลากร และพัสดุ พร้อมจัดทำบดูลรายงานกิจการประจำปีส่งให้คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบบัญชี กำหนดภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันสิ้นทางบัญชีทุกปี และเสนอบดูลรายงานทางการเงินและกิจการต่าง ๆ ในที่ประชุมให้สมาชิกทราบอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

- คณะกรรมการฝ่ายการเงิน มีอำนาจหน้าที่พิจารณาเงินกู้ทุกประเภท เห็นชอบเสนอให้ประธานหรือรองประธานอำนวยการอนุมัติและติดตามกำกับกับการชำระเงินกู้คืน พร้อมดอกเบี้ยของสมาชิกที่กู้ได้

- คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบ มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบประเมินผลการบริหารงาน บริหารจัดการการเงินการบัญชี บุคลากรและพัสดุ ของคณะกรรมการทุกฝ่าย แล้วรายงานให้

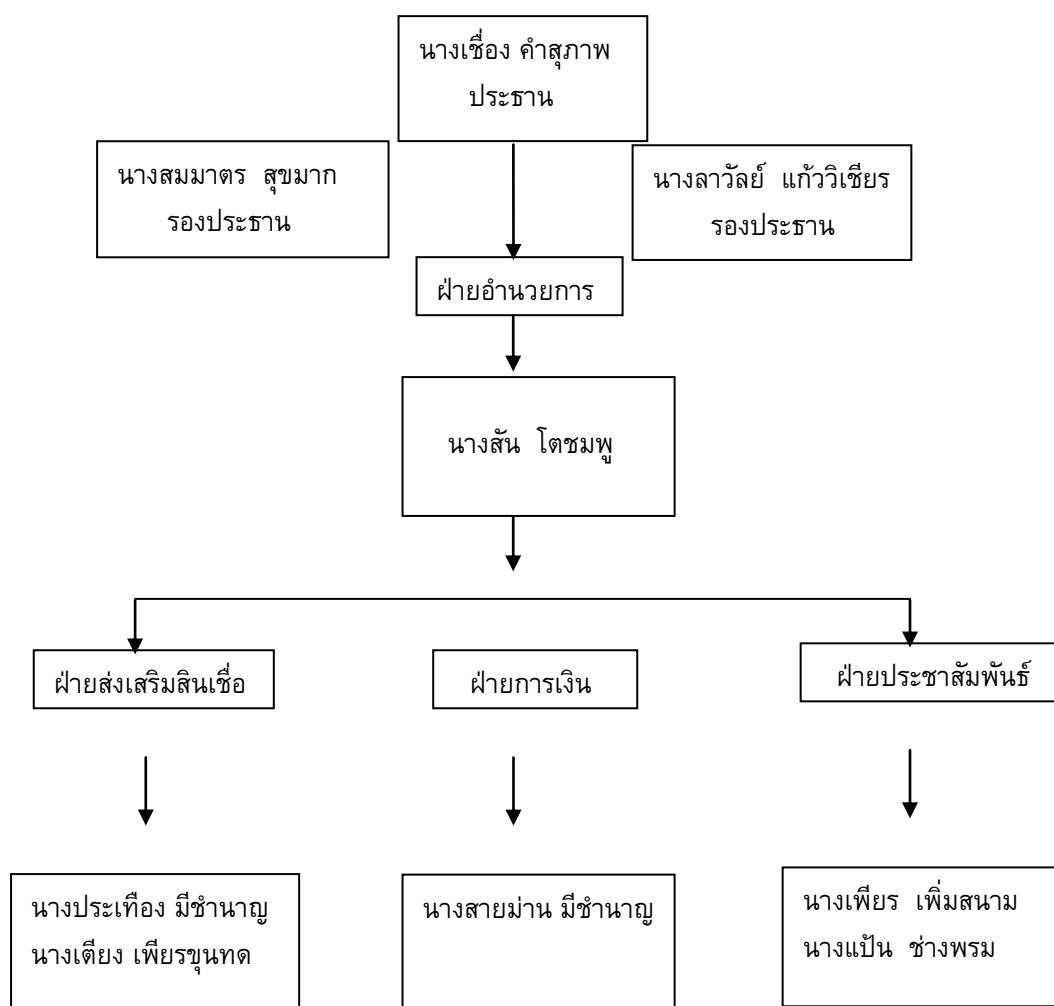
- คณะกรรมการอำนวยการและที่ประชุมสมาชิกประจำปีได้รับทราบ

- คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์มีอำนาจหน้าที่ประชาสัมพันธ์ กิจการต่าง ๆ ของกลุ่มให้สมาชิกและองค์กรต่าง ๆ ตามเหมาะสม

- คณะกรรมการที่ปรึกษา มีอำนาจหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เสนอแนะกิจการต่าง ๆ ของกลุ่มการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่สร้างรายได้และผลกำไรที่เกิดกับกลุ่มให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการอำนวยการกรรมการทุกฝ่าย กรรมการฝ่ายตรวจสอบและที่ปรึกษาเห็นสมควร

- ให้สมาชิกทุกคนยึดถือปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบนี้ทุกประการจนกว่าจะมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง

โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาทบ้านหนองลูกช้าง

๑๒.๑๑ สวัสดิการที่ได้รับจากกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท ได้แก่

๑. การเกิด มารดาคลอดบุตรนอนโรงพยาบาลรับสวัสดิการคี่นละ ๑๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๕ คี่น ๕๐๐ บาท สำหรับทารกแรกเกิดได้รับคนละ ๕๐๐ บาท

๒. ผู้สูงอายุ ฝากสัจจะครบ ๔ ปี มีกิจกรรมเยี่ยมผู้สูงอายุ ๗๕ ปีขึ้นไป มอบของขวัญเพื่อให้กำลังใจ ที่เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรบุตรหลานโดยมอบให้ทุกวันที่ ๑๔ เมษายน ของทุกปี และหากลำบากไม่มีบุตรหลานเลี้ยงดูจะได้รับการดูแลเป็นเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุเดือนละ ๒๐๐ บาท

๓. การเจ็บป่วย เมื่อเจ็บป่วยเข้ารับการรักษาตัวและนอนที่โรงพยาบาล ได้รับสวัสดิการคี่นละ ๑๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทต่อปี

๔. การตาย

- ฝากสัจจะครบ ๑๘๐ วัน หรือ ๖ เดือน ได้ค่าทำศพ ๒,๕๐๐ บาท

- ฝากสัจจะครบ ๓๖๐ วันหรือ ๑ ปี ได้ค่าทำศพ ๕,๐๐๐ บาท
- ฝากสัจจะครบ ๗๓๐ วันหรือ ๒ ปี ได้ค่าทำศพ ๗,๕๐๐ บาท
- ฝากสัจจะครบ ๑,๐๘๕ วันหรือ ๓ ปี ได้ค่าทำศพ ๑๐,๐๐๐ บาท
- ฝากสัจจะครบ ๑,๔๖๐ วันหรือ ๔ ปี ได้ค่าทำศพ ๑๒,๐๐๐ บาท
- ฝากสัจจะเกิน ๕ ปี ได้ค่าทำศพ ๓๐,๐๐๐ บาท

๕. จัดเป็นทุนการศึกษาและการกู้ยืมเงินเรียน

๖. จัดเป็นสวัสดิการผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และเด็กกำพร้า

๗. จัดเป็นสวัสดิการคณะกรรมการบริหารและดำเนินการ

๘. จัดเป็นสวัสดิการสังคมบ้านหนองลูกช้าง แบ่งเป็นกองทุนกลางร้อยละ ๒๐% กองทุนกู้ยืมร้อยละ ๓๐ กองทุนสวัสดิการร้อยละ ๕๐

๙. จัดเป็นสวัสดิการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี^{๑๑}

สรุปการรวมกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท ของบ้านหนองลูกช้างได้ เริ่มจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๒๐๙ คน สมาชิกจะเป็นคนในหมู่ที่ ๓ บ้านหนองลูกช้าง ปัจจุบันกลุ่มมีเงินทุนสัจจะสะสมภายในกลุ่ม ๓๘๕,๖๐๕ บาทผลการดำเนินงานภายในกลุ่ม สมาชิกจะได้รับสวัสดิการ ๙ อย่าง ตั้งแต่สวัสดิการเกิดมารดานอนโรงพยาบาลจะได้รับเงินวันละ ๑๐๐ บาท และเด็กที่คลอดจะได้รับสวัสดิการเงินขวัญถุง ๕๐๐ บาท ผู้สูงอายุหาไม่มีบุตรหลานดูแลจะได้รับเบี้ยยังชีพเดือนละ ๕๐๐ บาท การเจ็บหากเจ็บป่วยต้องนอนโรงพยาบาลจะได้รับเงินวันละ ๑๐๐ บาท การตายจะได้รับค่าจัดการศพขึ้นอยู่กับการเข้าเป็นสมาชิก ทุนการศึกษากู้ยืมได้เท่าที่จ่ายจริง ผู้ด้อยโอกาสหากไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ทางกลุ่มจะพิจารณาเป็นราย ๆ สวัสดิการคณะกรรมการจะได้รับเป็นค่าตอบแทนเป็นรายเดือน และรายได้ส่วนหนึ่งของกลุ่มจะส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีภายในชุมชน

๒.๔ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๒.๔.๑ แนวคิดเรื่องกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและแก้ไขปัญหา โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้นโดยมีการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านชุมชน ให้เห็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้

^{๑๑} เชื้อง คำสุภาพ, กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท เพื่อสวัสดิการชุมชน, (ชัยภูมิ : ชาตรีการพิมพ์, ๒๕๕๐).

ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม โดยมีรัฐบาลให้การสนับสนุนเงินกองทุนให้หมู่บ้านละ ๑ ล้านบาท ก็เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น พร้อมทั้งมีการเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีขีดความสามารถในระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านด้วยตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อทำหน้าที่ในการดูแลเงินกองทุนที่ได้รับให้เกิดประโยชน์อย่างทั่วถึง มีความโปร่งใสและยุติธรรม และหลักสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองคือ เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เกื้อกูลประโยชน์ต่อด้อยโอกาสในหมู่บ้าน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชนและประชาคม การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน^๒ บ้านหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ได้รับการคัดเลือกจาก จังหวัดชัยภูมิให้ได้รับเงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน ๑ ล้านบาท ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๔ และต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จังหวัดชัยภูมิพิจารณาให้งบประมาณเพิ่มเติมอีก ๑ แสนบาท เนื่องจากมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยมจึงถือได้ว่าเป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการเงินกองทุนให้มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีทุนดำเนินการ ๑,๒๖๖,๘๖๐ บาท มีสมาชิก ๑๒๙ คน นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ ๑ ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

๒.๔.๒ ความหมายที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน

กองทุนหมู่บ้าน หมายถึง กองทุนหมู่บ้านตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๔

คณะกรรมการกองทุนระดับหมู่บ้าน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้มาจากการคัดเลือกของประชาชนในหมู่บ้านมี ๑๕ คนต่อหมู่บ้าน

^๒ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ๒๕๔๔, คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, (กรุงเทพมหานคร : มปท, ๒๕๔๔). หน้า ๙.

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลโดยรัฐบาลได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

๒.๔.๓ วัตถุประสงค์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ

กรอบแนวทางหรือเงื่อนไขที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องยึดเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้^{๑๓}

๑. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน จำเป็นเร่งด่วน และเป็นการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

๒. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

๓. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตัวเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

๔. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

๕. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

๒.๔.๔ ความสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง^{๑๔}

๑. เป็นสิ่งที่แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อกลุ่ม และต่อชุมชน

๒. เป็นการแก้ไขให้มีวินัยทางการเงิน คือ การรู้จักวางแผนใช้จ่ายใช้สอย นอกจากยังเป็นการสร้างคนให้มีความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความไว้วางใจระหว่างกันในหมู่สมาชิก ซึ่งทำให้สังคมมีความสงบสุข

๓. ทำให้บุคคลนั้น ๆ หรือกลุ่มมีเงินทุนในการหมุนเวียนประกอบอาชีพ การออมทำให้กลุ่มมีเงินทุน กองทุนนั้นจะมีการเติบโตขึ้น หากกลุ่มมีความเข้มแข็งและคงอยู่ตลอดไป จำนวนเงินทุนก็จะโตขึ้น กลุ่มก็จะมีเงินทุนหมุนเวียนเป็นของตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น

^{๑๓} กรมการพัฒนาชุมชน, คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้าน, (กรุงเทพมหานคร : ธันวาคม, ๒๕๔๗). หน้า ๑๕.

^{๑๔} ศุภโชค ชุนอัว, กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, (กรุงเทพมหานคร. รัฐสภาสาร, ๒๕๔๕). หน้า ๗๗-๘๑.

๒.๔.๕ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบ่งออกเป็น ๒ ระดับกองทุนคือ

๑. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นกองทุนรวมในระดับชาติเพื่อจัดสรรให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง

๒. กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง คือ กองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านและชุมชนเมืองละประมาณ ๑ ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเอง

๒.๔.๖ ที่มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง^{๑๔}

๑.ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนละ ๑ คน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า ๓ ใน ๔ ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุม

๒.ให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ เป็นผู้ให้คำปรึกษาและสนับสนุนให้มีการเลือกสรรกรรมการกองทุนหมู่บ้านดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

๓.ที่ประชุมชาวบ้านเป็นผู้กำหนด วิธีการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน

๔.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

๒.๔.๗ กลไกในการบริหารกองทุน

๑) ระดับชาติ

๑.คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบช.) มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนการดำเนินงาน

๒.สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

๓.คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยผู้แทนกระทรวงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และตัวแทนประชาชนเป็นองค์ประกอบ มีหน้าที่ในการปฏิรูประบบราชการ บูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อสนับสนุนการทำงานของคณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการชุมชนเมือง

^{๑๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๒.

๒) ระดับจังหวัด

๑. มีคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบผลการประเมินความพร้อมของกองทุนซึ่งผ่านการประเมินของคณะกรรมการระดับอำเภอ และสนับสนุนการเตรียมความพร้อมติดตาม ตรวจสอบ สนับสนุนด้านวิชาการ และการจัดการแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

๒. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประกอบด้วยตัวแทนของกลุ่มองค์กรประชาชน และประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชน ซึ่งได้มาโดยวิธีชาวบ้านเลือกกันเองในหมู่บ้าน หรือชุมชน จำนวน ๑๕ คน

แนวทางการดำเนินงานตามภารกิจของคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดได้เตรียมกลไกในระดับจังหวัด ดังนี้

คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดจัดตั้งคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด และอาจจัดตั้งศูนย์ประสานงานคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดเพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอและแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

๒.๔.๘ หน้าที่ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๔^{๑๖} ได้กำหนดให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแลจัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนเพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

๒. ออกระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดและต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกกองทุน

๓. รับสมัครและจัดทำทะเบียนสมาชิก ที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือบุคคลในหมู่บ้าน

^{๑๖} สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, (กรุงเทพมหานคร : มปท., ๒๕๔๔). หน้า ๘-๑๘.

๔. สํารวจและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อดสาหกรรมครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หรือหมู่บ้านนั้น ตลอดจนสํารวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

๕. พิจารณาให้เงินกู้ตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

๖. ทำนิติกรรมสัญญา หรือกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

๗. จัดทำหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่ได้กำหนดหรือตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือชื่อทำหนังสือร้องขอและจําต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

๘. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทนหรือรายได้ที่เกิดจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคํานึงให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย

๙. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

๒.๔.๙ การดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง^{๑๗}

การจัดทำระเบียบกองทุน เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว กรรมการกองทุนและชาวบ้านในชุมชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน โดยมีแนวทางดังนี้

๑. ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด คือ

๑.๑ วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ละรายต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

๑.๒ ระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ยืมต้องไม่เกินหนึ่งปี

๒. ประเด็นอื่นๆ คณะกรรมการกองทุนโดยความเห็นชอบของสมาชิกเป็นผู้กำหนดหลักการจัดระเบียบกองทุน ระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน แต่ต้องคํานึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๒.๑ ต้องไม่ขัดแย้งกับระเบียบหลัก

๒.๒ กำหนดสาระสำคัญที่สมาชิกจะต้องปฏิบัติตามอย่างครบถ้วนชัดเจน

๒.๓ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักและต้องโปร่งใสเป็นธรรม

^{๑๗} กรมการพัฒนาชุมชน, คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้าน, (กรุงเทพมหานคร : ธันวาคม ๒๕๔๗). หน้า ๒๓-๒๔.

๒.๔ มีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในอนาคตและสามารถแก้ไขได้เมื่อมีเหตุจำเป็น

๒.๕ เป็นประชาธิปไตย

๒.๖ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเข้าถึงได้

๒.๗ เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

๒.๘ เกื้อกูลประโยชน์ต่อกิจกรรมอื่นๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน

๒.๙ สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน

๒.๔.๑๐ ขั้นตอนการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้

๑. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจัดทำระเบียบร่างข้อบังคับตามหลักการ
๒. นำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อให้สมาชิกในที่ประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไข หรือเพิ่มเติมสาระสำคัญตามที่ต้องการ แล้วพิจารณาให้ความเห็นชอบ
๓. ประกาศใช้เป็นข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน
๔. ปรับปรุงแก้ไขตามสถานการณ์ในอนาคต

๒.๔.๑๑ การขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล

เมื่อกองทุนได้ดำเนินการจัดตั้งเรียบร้อยแล้ว สามารถขอรับการจัดสรรเงินจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติโดยมีขั้นตอนการขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองดังนี้

- จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.๒ ซึ่งขอรับแบบ กทบ.๒ จากคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
- ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องคือ ระเบียบข้อบังคับของกองทุน
- เปิดบัญชีกับธนาคาร

๒.๔.๑๒ การประเมินความพร้อมกองทุน

เมื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ยื่นขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับกองทุนหมู่บ้านจะประเมินความพร้อมในเรื่องต่างๆ ได้แก่ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจการบริหารกองทุนของคณะกรรมการกองทุน ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินการกองทุน การมีส่วนร่วมของชาวบ้านหรือสมาชิกในการจัดการกองทุน การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบและข้อบังคับของกองทุน การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

๒.๔.๑๓ การรับเงินจัดสรร

เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อทำหลักฐานการรับเงินจัดสรร โดยนำสมุดบัญชีเงินฝากของกองทุน มติที่ประชุมซึ่งเห็นชอบและมอบหมายให้คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้มีอำนาจในการทำนิติกรรมสัญญากับธนาคารไปแสดงต่อธนาคารและมติดังกล่าวต้องให้ประธานกรรมการของกองทุนลงนามกำกับและรับรองสำเนาครบทุกหน้า และมติประจำตัวของคณะกรรมการกองทุน

๒.๔.๑๔ การกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน^{๑๔}

ที่มาของเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน
ดังนี้

๑. เงินที่ได้รับจากการจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
แห่งชาติ

๒. เงินหรือทรัพย์สินที่ผู้บริจาคให้โดยปราศจากการผูกพัน

๓. เงินกู้ยืม

๔. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน

๕. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก

๖. เงินค่าหุ้น

๗. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

๘. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

๒.๔.๑๕ คุณสมบัติของผู้ขอกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

๑. สมาชิกกลุ่ม องค์กรที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
๒. บัณฑิตบุคคลที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
๓. ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและแบบฟอร์มที่คณะกรรมการกองทุน
หมู่บ้านกำหนดภายใต้กรอบหลักเกณฑ์เงื่อนไขของคณะกรรมการ ซึ่งวัตถุประสงค์ที่ขอยืมมี
ดังนี้

๑. พัฒนาอาชีพ

๒. สร้างงาน

๓. สร้างรายได้

๔. ลดรายจ่าย

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, รวมพลังประชา-รัฐ
ขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, (กรุงเทพมหานคร : มปท., ๒๕๕๔). หน้า ๙.

๕. อุตสาหกรรมและ/หรือ วิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

๖. เพื่อการฉุกเฉิน

๒.๔.๑๖ ขั้นตอนการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้^{๑๙}

๑. ยื่นคำขอกู้ยืมต่อคณะกรรมการกองทุนซึ่งผู้กู้จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมอย่างชัดเจน เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา

๒. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินสองหมื่นบาท ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป สำหรับการอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉินให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก และกำหนดระยะเวลาในการชำระหนี้คืนเงินกู้แต่ละราย ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา ในกรณีที่ผู้กู้ไปได้นำเงินไปดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน หรือนำไปใช้นอกวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยเต็มจำนวนได้ทันที และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา ๓๐ วันหลังจากวันยกเลิกสัญญา รวมทั้งห้ามมิให้สมัครสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลา ๒ ปี

๓. อนุมัติและทำสัญญา

๔. เปิดบัญชีออมทรัพย์และโอนเงินเข้าบัญชี

๒.๔.๑๗ หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาเงินกู้ ต้องพิจารณาอย่างน้อย ๓ ด้านคือ^{๒๐}

๑. ด้านโครงการ พิจารณาองค์ประกอบดังนี้

๑.๑ ประเภทของโครงการหรือวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะนำเงินไปลงทุน

๑.๒ ความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้เงิน ผู้กู้จะมีวิธีการบริหารจัดการอย่างไร

๑.๓ วงจรธุรกิจของโครงการ มีวงจรระยะสั้นหรือยาว สอดคล้องกับระยะเวลาในการชำระคืนในสัญญาหรือไม่

^{๑๙}สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารชุมชนเพื่อการพัฒนา. (กรุงเทพมหานคร : มปท., ๒๕๔๕), หน้า ๒๔.

^{๒๐}โสภณ พันภักย์. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวชนบท : กรณีของ ๒ กลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดสงขลา, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๔๘), หน้า ๒๑.

ใช้เงิน ๑.๔ วงเงินที่ขอกู้ยืมควรมีความเหมาะสมกับโครงการโดยพิจารณาจากการ

- ๑.๕ สภาพะการตลาด มีตลาดรองรับหรือไม่
- ๑.๖ ความเสี่ยงของโครงการ
- ๑.๗ ความคุ้มทุนของโครงการ
- ๑.๘ แหล่งวัตถุดิบมีเพียงพอหรือไม่
- ๑.๙ ทำเลที่ตั้งของโครงการ

๒.ด้านตัวบุคคล พิจารณาจากตัวสมาชิกที่ขอกู้ ดังนี้

- ๒.๑ ประสบการณ์ในการดำเนินโครงการ
- ๒.๒ ประวัติของผู้กู้
- ๒.๓ ความมั่นคงของผู้กู้
- ๒.๔ ความสามารถในการชำระหนี้

๓. หลักค้ำประกันเงินกู้ พิจารณา คือ

- ๓.๑ ถ้าใช้บุคคลค้ำประกัน ควรพิจารณาว่าบุคคลที่ค้ำประกันต้องมีคุณสมบัติเหมือนกับผู้กู้เช่นกัน ต้องไม่เกินสองคน
- ๓.๒ ถ้าใช้ทรัพย์สินค้ำประกัน ให้พิจารณาจากมูลค่าของ ทรัพย์สินนั้นๆ ไม่ควรอนุมัติวงเงินเกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ใช้ค้ำประกัน

๒.๔.๑๙ การจัดทำบัญชี^{๒๑}

ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๔ ได้กำหนดเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีไว้ดังนี้

- ๑.ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้งและแจ้งให้สมาชิกทราบ
- ๒. ให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อย ๑ ครั้ง
- ๓. คณะกรรมการกองทุนต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน บัญชีและพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นหลัก

^{๒๑} บัณฑิต พรหมพักพิง และคณะ, การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ กรณีอำเภอห้วยพอง จังหวัดขอนแก่น, (ขอนแก่น : ห้างหุ้นส่วนจำกัดขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๕๐). หน้า ๓๗.

๔. ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

๕. การจัดสรรกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๒.๔.๒๐ การประชาสัมพันธ์และเตรียมประชาชน

คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด และอำเภอ ประชาสัมพันธ์โดยสื่อในจังหวัดและอำเภอรวมทั้งการประชุมชี้แจงผู้นำหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งและบริหารกองทุนตามระเบียบของคณะกรรมการกำหนด

การจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองในการเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อการดำเนินการเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน อาศัยความตามข้อ ๔๑ ของระเบียบคณะกรรมการให้คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด และระดับอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนสนับสนุนในการเลือกสรรให้ดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ยุติธรรมพร้อมทั้งติดตามเกณฑ์การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

๒.๔.๒๑ การขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ต้องรับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีการปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด ดังนี้

๑) คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด มอบหมายให้ธนาคารสาขาทำหน้าที่แทนในการรับขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

๒) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หรือคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

๓) ธนาคารสาขาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน รับขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แล้วรวบรวมเป็นทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน ส่งให้ธนาคารสาขาจังหวัดเพื่อส่งต่อคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด และส่งให้ธนาคารสำนักงานใหญ่ เพื่อส่งต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

๔) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พิจารณาแล้วมี

ประกาศรับรองสถานภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ขึ้นทะเบียน พร้อมบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแนบท้ายประกาศ

๒.๔.๒๒ การประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน^{๒๒}

๑) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมายให้ธนาคารสาขารวบรวมแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พร้อมตรวจสอบข้อมูล ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน การปฏิบัติตามระเบียบของสมาชิกและการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน ตามแนวทางและวิธีการประเมินความพร้อมตามที่คณะกรรมการกำหนด แล้วนำส่งให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

๒) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ร่วมกับชุมชนในส่วนหัวข้อการประเมินที่เหลือตามแนวทางและวิธีการประเมินความพร้อมตามที่คณะกรรมการกำหนด แล้วสรุปผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และจำนวนประเภทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

๓) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ แจ้งผลการประเมินโดยจำแนกประเภทตามแบบสรุปผลการประเมินความพร้อมจำแนกประเภทของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน พร้อมแจ้งสรุปผลการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมืองทราบ

๔) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด แจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่พิจารณาความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุนแล้ว แบบสรุปผลการประเมินความพร้อมจำแนกประเภทกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

๕) คณะกรรมการพิจารณาเพื่อให้ความเห็นชอบ การอุดหนุนเงินกองทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง ประกาศพร้อมแจ้งให้ธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ เพื่อโอนเงินและคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดทราบ

๖) คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด แจ้งผลอนุมัติแก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง ติดต่อธนาคารเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการทำหลักฐานการรับเงินอุดหนุน

การประชาสัมพันธ์ ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและอำเภอ ดำเนินการโดยมีแนวทางการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

^{๒๒} สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๒. (อัครา)

- ๑) การประชาสัมพันธ์ ในแนวกว้าง เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงนโยบายหลักสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกของประชาชน
- ๒) การประชาสัมพันธ์ในแนวลึก เกี่ยวกับเนื้อหาของระเบียบที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนและความก้าวหน้าในการดำเนินงาน
- ๓) การประชาสัมพันธ์เพื่อกระบวนการเรียนรู้ในช่วงที่มีการเตรียมความพร้อม และการดำเนินงานบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ๔) การประชาสัมพันธ์เพื่อการติดตามประเมินผลและผลสัมฤทธิ์ตามนโยบาย

๒.๔.๒๓ ขั้นตอนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ในการดำเนินการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้างผู้นำหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านได้วางแนวทางก่อนที่จะดำเนินการจัดตั้งกองทุนให้กับคนในชุมชนถึงแนวทางที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาให้กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้างตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จำนวน ๑ ล้านบาท และต่อมาปี ๒๕๔๖ จังหวัดชัยภูมิได้พิจารณาให้งบประมาณเพิ่มเติมอีก ๑ แสนบาท เนื่องจากมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม จึงถือได้ว่าบ้านหนองลูกช้างเป็นหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการเงินกองทุนให้มีประสิทธิภาพ ปัจจุบันมีทุนดำเนินการ ๑,๒๖๖,๘๖๐ บาท ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นคือ ๒๐ บาท และเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้าเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มละ ๑,๐๐๐ บาท ซึ่งจากการเสียสละทรัพย์สินของคนในหมู่บ้านหนองลูกช้างล้วนแต่เป็นการแสดงถึงความเสียสละเพื่อให้คนในหมู่บ้านอยู่ร่วมกันอย่างสงบและมีความสุขดังนี้

๑. สร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

๑.๑ สร้างจิตสำนึกและกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของกองทุนที่จะต้องร่วมกันบริหารจัดการโดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

๑.๒ สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ทราบนโยบาย กลไก แนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง

๑.๓ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป

๒. เลือกสรรคนดีเป็นกรรมการกองทุน

๒.๑ จัดเวทีชาวบ้าน เพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุน จำนวน ๑๕ คน ตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

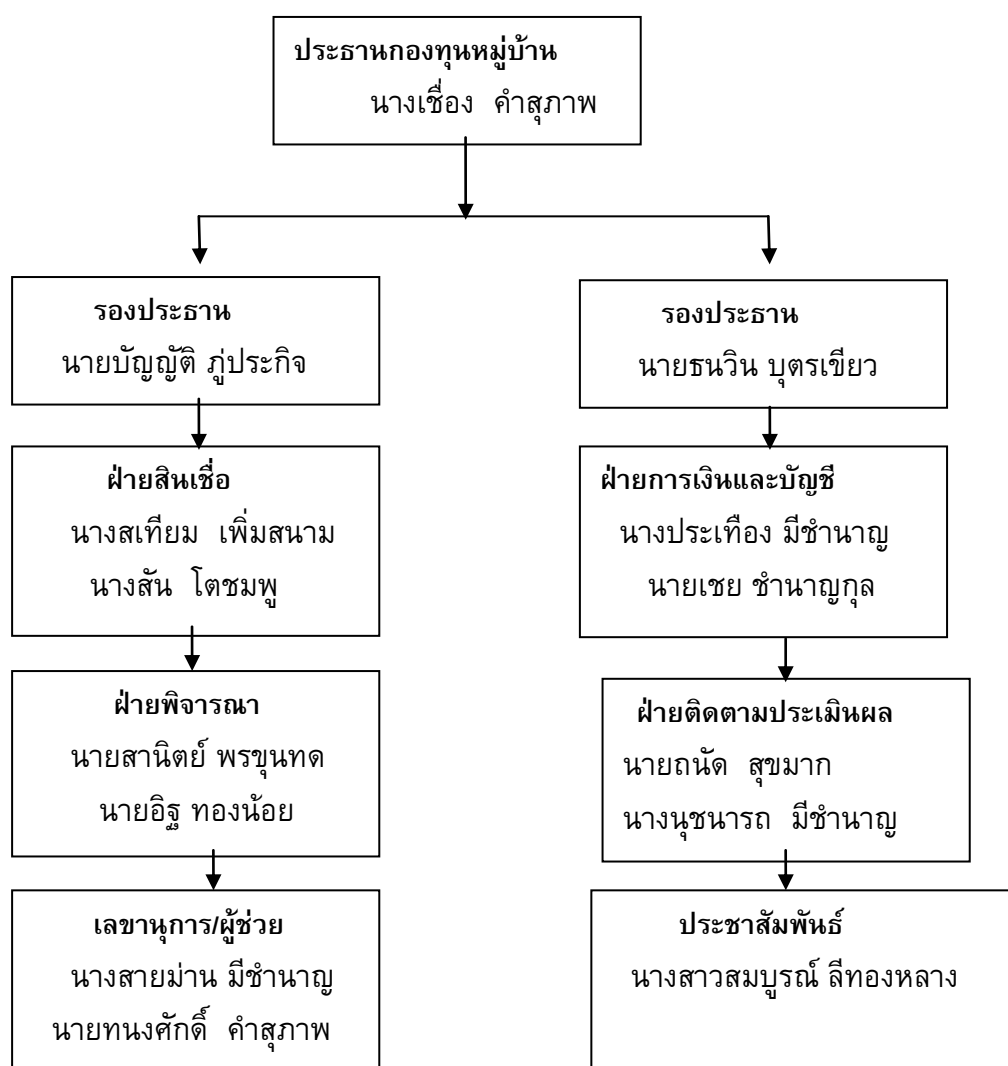
- องค์ประชุมของเวทีชาวบ้าน คือ จำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

- ร่วมกันกำหนดวิธีการและดำเนินการเลือกกันเอง
- เลือกคณะกรรมการกองทุน ในช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด
- เลือกคนดีมีความรู้ ประสบการณ์ อีกทั้งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามที่คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

๒.๔.๒๔ คุณสมบัติคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

- เป็นผู้ที่อยู่อาศัยในหมู่บ้านหรือชุมชนไม่น้อยกว่า ๒ ปี
 - เป็นผู้มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์
 - เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
 - ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ
 - ไม่เคยรับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
 - ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่าทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เว้นแต่ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
 - ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
- ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง
- ไม่เคยถูกให้ออกจากคณะกรรมการกองทุนด้วยมติของคณะกรรมการหรือมติของสมาชิก

๒.๔.๒๕ รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๒.๔.๒๖ การจัดทำระเบียบและข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

เมื่อดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนแล้ว คณะกรรมการกองทุนและประชาชนร่วมกันจัดทำระเบียบข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุน (กติกา) หมู่บ้านของตนเอง โดยมีแนวทางดังนี้

- ประเด็นที่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดคือ วงเงินกู้ยืมรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท หากเกินต้องให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด และระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ยืมไม่เกินหนึ่งปี
- ประเด็นอื่น ๆ คณะกรรมการกองทุนโดยความเห็นชอบของสมาชิกเป็นผู้กำหนด สำหรับกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้างนี้ ได้กำหนดการกู้ยืมไว้เพื่อเป็นทุนประกอบ

อาชีพเท่านั้น โดยสมาชิกจะต้องจับกลุ่มให้ได้ ๓ คน แล้วต้องเสนอโครงการเข้ามาขอกู้เงินไปเป็นทุนประกอบอาชีพ วงเงินกลุ่มจะได้ไม่เกินหกหมื่นบาทต่อกลุ่ม

๒.๔.๒๗ วัตถุประสงค์การให้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๑) เพื่อนำไปให้สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านกู้ยืมเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพิ่มรายได้ หรือลดรายจ่ายของสมาชิก หรือเพื่อสาธารณประโยชน์ของประชาชนในหมู่บ้าน

๒) กองทุนหมู่บ้านสามารถนำดอกผลที่เกิดจากเงินที่ได้รับมอบตามข้อ ๑ หรือทรัพย์สินที่กองทุนได้รับบริจาคเพื่อนำไปใช้ในกิจการของกองทุนหมู่บ้านไปใช้ในกิจการสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านได้

๒.๔.๒๘ คุณสมบัติของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๑. เป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาและถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 บ้านหนองลูกช้าง
๒. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
๓. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
๔. เป็นผู้ที่ยินยอมรับการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
๕. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
๖. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

๒.๔.๒๙ การสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๑. ยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนเดือนละ ๑ ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะรายบุคคล กลุ่มและหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก พร้อมชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝาก

๒. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรมและกรณีพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้สมัครขาดคุณสมบัติคณะกรรมการจะต้องคืนค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะให้แก่ผู้สมัครภายในเจ็ดวันนับแต่มีมติ

๓. สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

๔. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า กับสมาชิก ทั้งที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มรายละหนึ่งพันบาท

๕. เงินฝากสัจจะ สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะ ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้างทุกเดือนๆ ในวงเงินไม่ต่ำกว่า ๒๐ บาทแต่ไม่เกินหนึ่งพันบาทต่อเดือน ทุก

วันที่ ๕ ของเดือน และสามารถเพิ่ม/ลดจำนวนเงินฝากได้ในวันที่ส่งเงินฝาก สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

๒.๔.๓๐ การกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๑. ผู้กู้ต้องเป็นสมาชิกกองทุนอย่างน้อย ๖ เดือน จึงมีสิทธิยื่นคำขอกู้เงินได้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

๒. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมของสัญญาเงินกู้แต่ละกลุ่ม แต่ต้องไม่เกิน ๑ ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาโดยให้กู้ยืมกลุ่มละ ๖๐,๐๐๐ บาทต่อกลุ่ม

๓. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนเต็มจำนวนได้ทันที และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา ๓๐ วัน หลังจากยกเลิกสัญญาแล้ว ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลา ๒ ปี

๒.๔.๓๑ หลักเกณฑ์การพิจารณาให้เงินกู้มี ๕ ประการ คือ

๑. ประวัติและอุปนิสัย เป็นคนซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ขยันหมั่นเพียร เสียสละ ตั้งใจทำมาหากิน อดทนไม่เคยโกงเงินคนอื่น ไม่เสเพล ไม่เล่นการพนัน ไม่เคยมีประวัติเสียหายทางด้านการเงิน มีความรู้และประสบการณ์ในธุรกิจที่ทำ

๒. หลักประกัน บุคคลที่จะค้ำประกันควรมีฐานะทางการเงินดีพอที่สามารถชำระหนี้แทนได้หรือต้องเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ น่าเชื่อถือ หรือถ้าเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันก็ต้องมีสภาพคล่องสูงคือสามารถขายได้ง่ายและรวดเร็ว \

๓. ความสามารถในการชำระหนี้

๓.๑ ความสามารถในการชำระหนี้พิจารณาจากรายได้ การกู้เงินไปลงทุนควรมีประมาณการรายได้/รายจ่าย แต่ละเดือนจะเหลือเท่าใด และเพียงพอที่จะชำระหนี้ได้ไหม หากไม่พอก็ต้องลดจำนวนเงินให้กู้ลง

๓.๒ ภาวะตลาดสำหรับการค้าที่จะต้องพิจารณาว่าสินค้าหรือธุรกิจที่จะทำนั้นมีตลาดรองรับหรือไม่ คือ สามารถขายได้ไหม และผู้ขอกู้จะขายอย่างไรหรือราคาขายเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นแล้วเป็นอย่างไร

๓.๓ มีปัญหาในการหาวัตถุดิบมาผลิตหรือไม่

๓.๔ ทำเลที่ตั้งของกิจการเป็นอย่างไร มีปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมหรืออยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบหรือใกล้แหล่งสินค้าจะขายหรือสะดวกต่อผู้ซื้อหรือไม่

๔. เงินทุนของผู้ขอกู้ ผู้ขอกู้ควรมีเงินทุนของตนเองจำนวนหนึ่งที่เตรียมสะสมไว้สำหรับประกอบธุรกิจในส่วนที่เหมาะสมกับจำนวนเงินลงทุนทั้งหมดที่ต้องใช้ในการทำธุรกิจ เพราะหากใช้เงินทุนของตนเองน้อยแต่ขอกู้มาก ผู้ขอกู้ต้องมีการผ่อนชำระหนี้สูง ทำให้เกิดหนี้มีปัญหาลงมือได้ภายหลัง นอกจากนี้การที่ผู้ขอกู้ใช้เงินทุนของตนเองมากย่อมเป็นการแสดงความมั่นใจในธุรกิจของตนเองอย่างหนึ่งและมีความตั้งใจจริงที่จะประกอบธุรกิจของตนให้ประสบความสำเร็จ

๕. เหตุการณ์ที่ไม่อาจควบคุมได้ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ในปัจจุบันมีปัจจัยหลายอย่างที่ไม่อาจควบคุมได้ เช่น ปัญหาวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตมีราคาสูงขึ้น

๒.๔.๓๒ การกำหนดเงื่อนไขในการชำระหนี้

๑. ต้องพิจารณาจากรายได้สุทธิคงเหลือว่ามีเพียงพอชำระหนี้ได้ และกำหนดระยะเวลาชำระคืน

๒. การให้กู้เงินไปลงทุนทำกิจการในช่วงแรกของการผลิตอาจต้องมีการปลอดเงินต้นตามที่จำเป็นคือ ชำระแต่ดอกเบี้ยในช่วงแรกของการดำเนินธุรกิจ และจะนานเท่าใดขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิคงเหลือ

๓. การให้กู้เงินสำหรับธุรกิจที่มีรายได้จากผลผลิตเป็นช่วงเวลา ควรกำหนดเงื่อนไขการชำระหนี้ให้สอดคล้องกับรายรับที่จะได้ด้วย

๒.๔.๓๓ การดำเนินงานหลังการให้กู้เงิน

๑. การตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน เพื่อควบคุมสมาชิกกองทุนให้ใช้จ่ายเงินกู้ให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในหนังสือกู้เงินหรือคำขอกู้เงิน รู้ปัญหาในการดำเนินงาน และความสามารถในการชำระหนี้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาผ่อนหรือเรียกคืนเงินกู้ การพิจารณาให้กู้ครั้งต่อไป

๒. การแจ้งและเร่งรัดหนี้เงินกู้ เพื่อเป็นการเตือนให้สมาชิกของกองทุนทราบล่วงหน้าว่าต้องเตรียมเงินชำระหนี้เมื่อถึงระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือกู้เงินเป็นจำนวนเท่าไร และต้องนำไปชำระภายในวันที่เท่าใด

๓. การติดตามหนี้เงินกู้ เมื่อสมาชิกกองทุนชำระหนี้ไม่ได้ตามที่กำหนดในหนังสือกู้เงินต้องมีการติดตามสมาชิกกองทุนเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่ไม่สามารถชำระได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด และกำหนดมาตรการในการดำเนินการกับสมาชิกกองทุนรายนั้นต่อไป

๔. มาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ หนี้ค้างชำระ หมายถึง ต้นเงินหรือดอกเบี้ยที่สมาชิกกองทุนไม่สามารถชำระหนี้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือกู้เงินหรือตามข้อบังคับของกองทุน

๔.๑ การเลื่อนกำหนดชำระคืน / การผิดผ่อนเวลา เมื่อสมาชิกกองทุนมีเหตุจำเป็นฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในครัว เช่น เสียค่ารักษาพยาบาลจำนวนมาก หรือ ประสบภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติอย่างร้ายแรง เช่น น้ำท่วม ราคาผลผลิตตกต่ำ

๔.๒ การให้บุคคลอื่นรับใช้หนี้แทนสมาชิกกองทุน เมื่อสมาชิกกองทุนเสียชีวิตและทายาทสมาชิกหรือบุคคลอื่น เช่น ผู้ค้าประกันยินยอมเข้ามาเป็นผู้รับใช้หนี้แทนสมาชิกกองทุน

๔.๓ การเร่งรัดผู้ค้าประกัน / เรียกคืนเงินกู้ / ดำเนินคดี เมื่อสมาชิกกองทุนนำเงินกู้ไปใช้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ มีเจตนาบิดพลิ้ว มีรายได้เพียงพอแต่ไม่ยอมชำระหนี้คืนกองทุน

๒.๔.๓๔ การป้องกันหนี้ค้างชำระของสมาชิกกองทุน

๑. การพิจารณาให้เงินกู้ต้องระมัดระวัง รอบคอบ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ระเบียบและข้อบังคับของกองทุน

๒. การกำหนดจำนวนเงินกู้ ต้องเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือโครงการที่จะลงทุนและต้องเพียงพอในการใช้จ่ายหรือลงทุน

๓. การกำหนดชำระคืนเงินกู้ ต้องให้เหมาะสมกับรายได้ที่เกิดขึ้นและตรงตามเวลาของรายได้ กรณีมีรายได้ประจำเป็นรายเดือนควรกำหนดส่งชำระหนี้เป็นรายเดือนด้วย

๔. การตรวจสอบการใช้เงินกู้ ต้องดำเนินการอย่างจริงจัง และมีผลใช้บังคับได้เมื่อมีการใช้เงินกู้ไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์

๕. การเตือนชำระหนี้ เมื่อหนี้ใกล้ถึงกำหนดชำระ

๖. การสัดรับฟังและออกเยี่ยมเยียนติดตามสมาชิกกองทุนอย่างใกล้ชิด^{๒๓}

๒.๔.๓๕ กระบวนการบริหารจัดการกลุ่มของบ้านหนองลูกช้าง

นางเชื่อง คำสุภาพ ประธานกองทุนหมู่บ้าน เล่าให้ฟังว่า แนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมาเกิดจากปัญหาความยากจนของคนในหมู่บ้าน หนี้สิน ขาดเงินทุนที่จะใช้ในการหมุนเวียน หลังจากที่ได้รับคัดเลือกให้เข้ามารับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จึงมีโอกาสเข้าร่วมงานกับส่วนราชการ โดยเฉพาะสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดและอำเภอ ได้ให้องค์ความรู้ในการจัดตั้งกลุ่มเป็นอย่างดี จนสามารถดำเนินงานมาได้ ซึ่งมีการบริหารจัดการดังนี้

๑. สมาชิกกลุ่มร่วมเป็นเจ้าของกิจการ คือ ในการดำเนินงานทุกกลุ่มจะมีผู้แทนกลุ่มที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก เพื่อทำหน้าที่บริหารงานของกลุ่ม เรียกว่า “คณะกรรมการ”

๒. การมีส่วนร่วม คณะกรรมการและสมาชิกต่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกลุ่ม โดยในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ นั้น ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการต่างๆ

^{๒๓}นางเชื่อง คำสุภาพ, คู่มือกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, (ชัยภูมิ : ชาตรีการพิมพ์), ๒๕๕๑.

จะใช้วิธีการพูดคุย เสนอแนะในหมู่ผู้นำก่อน เมื่อได้ความคิดเห็นอย่างไร จึงนำไปเข้าสู่เวทีประชาคมทั้งหมู่บ้านอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอความเห็นชอบจากสมาชิกทั้งชุมชน กล่าวคือ สมาชิกร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบประเมินผล และร่วมกันรับผลประโยชน์

๓. ผลประโยชน์ ในการบริหารงานกลุ่มของบ้านหนองลูกช้าง จะคำนึงถึงผลประโยชน์ของสมาชิกเป็นสำคัญ

๔. การรับฟังความคิดเห็น ในการดำเนินงานกลุ่มจะคำนึงถึงความต้องการของสมาชิกส่วนใหญ่ว่ามีความต้องการให้กลุ่มดำเนินกิจกรรมอย่างไร

๕. ยึดมั่นในเสียงส่วนใหญ่ โดยคำนึงถึงสมาชิกผู้ออกเสียงข้างมาก โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้ออกเสียงข้างน้อย ในการแก้ไขปัญหาที่ดี การหาข้อยุติที่ดี การตัดสินใจที่ดี จะยึดหลักเสียงข้างมากเป็นสำคัญ

๖. ความเห็นพ้องต้องกัน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มจะต้องได้รับความเห็นพ้องจากสมาชิกโดยส่วนรวม

๗. ใช้หลักเหตุและผล เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงเหตุผลในการร่วมแสดงความคิดเห็น การแก้ปัญหา การพัฒนาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการของกลุ่ม

๒.๔.๓๖ วิธีการ และขั้นตอนของการปฏิบัติ

๑. มีการบริหารจัดการโดยอาศัยหลักคุณธรรมเพราะศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจ และอารมณ์สามารถจูงใจและผูกใจคนไว้ได้ ศาสนาจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับใช้ประกอบการดำรงชีวิตประจำวัน เพราะศาสนามีคุณค่ามากมายต่อมนุษย์ในด้านจิตใจซึ่งถือว่าสูงกว่าคุณค่าทางวัตถุ ศาสนาจึงเป็นเสมือนประทีปส่องโลกเราให้สว่างด้วยความรู้แจ้ง ให้มีความรักความเมตตา และยังสอนให้รู้จักการเสียสละหรือการสังคัมสงเคราะห์ เมื่อมนุษย์มีความรักความเมตตาแล้ว ก็จะไม่มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้การสงเคราะห์ซึ่งกันและกันด้วยความบริสุทธิ์ใจ การให้ก็ให้ด้วยความเต็มใจ ผู้รับก็เต็มใจรับ ไม่มีการบังคับให้ต้องเสียสละ ทุกคนเห็นประโยชน์ที่คนในหมู่บ้านหนองลูกช้างจะได้รับจึงถือเป็นการบริหารจัดการที่ดีของบ้านหนองลูกช้าง

๒. คณะกรรมการทุกกลุ่มจะดำรงตำแหน่งตามวาระคราวละ ๒ ปี จะมีการเลือกตั้งใหม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับสมาชิกทุกคนได้เข้ามาบริหารงาน

๓. คณะกรรมการบริหารงานด้วยความโปร่งใส สมาชิกสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ตลอดเวลา

๔. คณะกรรมการจะแบ่งหน้าที่ดูแลผู้กู้ เพื่อให้จ่ายเงินสงเคราะห์นี้คืนกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ

๕. การประชุมประจำเพราะจะใช้เวทีการประชุมเป็นที่พบปะพูดคุยกันรับทราบปัญหาในการดำเนินงานเพื่อหาทางออกร่วมกัน

๒.๔.๓๗ ประโยชน์ของสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

กองทุนสวัสดิการชุมชนหรือ กองทุนสวัสดิการชาวบ้าน เป็นกองทุนที่เกิดจากการรวมตัวร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างระบบ ร่วมกันบริหารจัดการ และร่วมกันรับผลประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่หนึ่งๆ ด้วยความสมัครใจในระดับหมู่บ้าน หรือระดับตำบล โดยประสงค์ที่จะดูแลซึ่งกันและกันตั้งแต่เกิดจนตาย บนพื้นฐานของความเอื้ออาทรต่อกัน จึงเป็นกองทุนที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ ดังนั้น เงินกองทุนสวัสดิการชุมชนจึงได้มาจากการร่วมสมทบของสมาชิกในรูปแบบกองทุนแต่ละแห่งกำหนดขึ้นมา อย่างบ้านหนองลูกช้าง ได้กำหนดเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์จะวันละ ๑ บาท กองทุนหมู่บ้าน แล้วนำดอกผลที่ได้มาเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก

พระอธิการชุมพล หาสมนิ เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองลูกช้าง ได้เล่าให้ฟังว่า ท่านมาอยู่ที่วัดบ้านหนองลูกช้างตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๑-ปัจจุบัน ท่านได้เห็นชาวบ้านลำบากของชาวบ้านเนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ทำนาเป็นส่วนใหญ่ หากฝนไม่ตกก็ไม่ได้ทำไร่ทำนา จึงคิดหาวิธีในการจะพัฒนาชาวบ้านให้ช่วยเหลือตัวเองและสามารถยืนอยู่ได้ ไม่ต้องไปกู้หนี้เงินและเสียดอกเบี้ยแพง ๆ จึงเริ่มชักชวนชาวบ้านที่สนใจให้มาฝึกอาชีพ โดยการใช้พื้นที่ด้านหลังวัดทำการเพาะเห็ดฟาง เห็ดนางฟ้าเพาะถั่วงอก ปลูกแก้วมังกร ทำปุ๋ยหมัก เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้ที่สนใจ รายได้จากการขายผลผลิตก็เก็บเล็กผสมน้อยเพื่อเป็นทุนให้กับชาวบ้าน สวัสดิการที่ชาวบ้านจะได้รับจะไม่เน้นในเรื่องของตัวเงินแบบสงเคราะห์ แต่มุ่งสร้างความมั่นใจอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข จึงเป็นเรื่องที่ชาวบ้านหนองลูกช้างจะเป็นผู้สร้างกันร่วมกัน^{๒๔}

นางเชื่อง คำสุภาพ ผู้ใหญ่บ้านหนองลูกช้างได้มีแนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์หลาย ๆ กลุ่มขึ้น เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตร พอขายผลผลิตถึงจะมีเงินทำให้ชาวบ้านต้องไปกู้ยืมเงินจากนายทุนและต้องเสียดอกเบี้ยให้กับนายทุนในอัตราที่สูงทำให้ชาวบ้านต้องลำบากมาก บางคนไม่มีหลักทรัพย์ก็ไม่สามารถไปกู้ยืมเงินจากนายทุนได้ จึงทำให้ทุกคนต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ชาวบ้านต่างคนต่างอยู่ ความผูกพันฉันท์พี่น้องก็ไม่มีผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการในหมู่บ้านจึงคิดหาวิธี ให้ชาวบ้านได้มีการมารวมกลุ่มกัน โดยหากิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกัน ไม่อยากให้ต่างคนต่างอยู่ และหากรวมกันได้ก็จะเกิดอำนาจต่อรองกับนายทุนได้ จึงทำให้เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นเพื่อพัฒนาครอบครัวชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ซึ่งผู้ใหญ่บ้านได้คำแนะนำมาจากเจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้าง และจากแนวคิดของครูชบ ยอดแก้ว จึงได้นำมาปรับปรุงเพิ่มแนวคิดทางศาสนาเข้าไป โดยต้องเริ่มเอาแนวคิดทางศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ เบญจศีล-เบญจธรรม หลักความ

^{๒๔}สัมภาษณ์ พระอธิการชุมพล หาสมนิ, เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้าง, หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ, วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สามัคคี หลักความรู้จักประมาณตน หลักพึ่งตนเอง และความพอเพียงตามแนวพระราชดำริของในหลวง โดยการนำธรรมะเข้าไปก่อนเพื่อเป็นการปลูกฝังให้คนในหมู่บ้านเกิดซึ่มซับ จะได้ละลายต่อบาบ แล้วค่อยเอาเงินตามลงไป อย่าเอาเงินลงไปทีเดียว เพราะจะทำให้เกิดความโลภขึ้นมาได้ ซึ่งระบบสวัสดิการชุมชนนี้ต้องเริ่มจากการมีฐานกลุ่มเพื่อทำให้เกิดการออมขึ้นมาที่เข้มแข็ง แล้วแบ่งผลกำไรในอัตราที่มากพอไปตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการ ซึ่งเรื่องนี้มี ความสำคัญมากสำหรับชุมชนที่ไม่มีเงิน เพราะเป็นการพัฒนาคุณธรรมและคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน และเป็นการพัฒนาระบบประชาธิปไตยจากฐานราก ประชาธิปไตยที่เรามีสิทธิดูแลเงินของตนเอง โดยการสร้างวินัยจากการออม ไม่มีการบังคับ เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน ทุกวันนี้เป็นยุคที่ชาวบ้านกำลังพัฒนาระบบสวัสดิการชาวบ้านกันเอง รัฐดูแลไม่ทั่วถึง ในขณะเดียวกันกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ก็กำลังผลักดันให้เกิดระบบสวัสดิการสังคมอย่างจริงจัง

สมาชิกกองทุนของบ้านหนองลูกช้างจะได้รับสวัสดิการตามที่หลักเกณฑ์ กติกาที่สมาชิกร่วมกันกำหนด โดยมีคณะกรรมการกองทุนทั้ง ๓ กองทุนของบ้านหนองลูกช้างเป็นผู้บริหารเพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกตั้งแต่เกิดจนตาย ได้แก่

๑. เกิด บุตรที่เกิดใหม่ของสมาชิกจะได้รับเงินขวัญถุง แม่ที่คลอดบุตรนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล ได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการนอนพักรักษาตัว

๒. แก่ สมาชิกจะได้บำนาญเป็นรายเดือนหรือรายปี

๓. เจ็บป่วย สมาชิกที่นอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล จะได้รับเงินค่าใช้จ่ายในการนอนพักรักษาตัว

๔. ตาย สมาชิกจะได้รับเงินค่าจัดการศพ

๕. ประสบภัย สมาชิกจะได้รับเงินสวัสดิการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า

๖. การกู้ยืม สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินกองทุนฯ เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ

ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำหรือไม่มีดอกเบี้ย ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการกองทุนฯ

๗. สวัสดิการอื่นๆ คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาให้การช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสม

นอกจากจะจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกแล้ว กองทุนสวัสดิการชุมชนยังสามารถเผื่อแผ่ให้สวัสดิการแก่ผู้ถูกทอดทิ้ง ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนที่ไม่มีความสามารถที่จะเป็นสมาชิกกองทุนได้ด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ด้วยความเอื้ออาทร เสียสละ เกิดความรักความสามัคคีในชุมชน เกิดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการปัญหาของชุมชน ให้เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

จากการดำเนินกิจกรรมร่วมกันของบ้านหนองลูกช้างเป็นการนำหลักธรรมเข้ามาบริหารจัดการแล้ว ยังได้นำแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม เข้ามาใช้บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดังนี้

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม

๑. ขั้นตอนการเกิดกลุ่ม เป็นขั้นเตรียมการก่อนการจัดตั้งกลุ่ม การปลูกจิตสำนึกเพื่อกระตุ้นให้สมาชิกที่อยู่กระจัดกระจายเกิดความตระหนัก รับรู้ถึงปัญหา เกิดความสนใจเข้ามาร่วมกันแก้ไขปัญหา โดยมีเทคนิคที่ใช้ได้แก่ การสร้างความศรัทธา ความไว้วางใจ กลุ่มเป้าหมาย การสร้าง “แนวร่วม” การศึกษาสำรวจข้อมูล สถานการณ์ หาปัญหาหรือความต้องการร่วมหรือการศึกษาวิเคราะห์ชุมชน

๒. ขั้นการสร้างกลุ่ม หรือขั้นการดำเนินงานกลุ่ม เป็นขั้นของการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นแนวทางแก้ไขปัญหาและมีการสนับสนุนในเรื่องความรู้หรือเทคโนโลยี โดยการจัดเวทีแลกเปลี่ยน ศึกษาดูงานระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน หรือการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้

๓. ขั้นการเจริญเติบโตของกลุ่ม ขั้นการขยายกลุ่ม หรือขั้นการบำรุงรักษากลุ่ม เมื่อกลุ่มมีความเคลื่อนไหว มีการดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่อง การสร้างแกนนำ หือจุดเชื่อมแม่ข่าย การเสริมเรื่องการบริหารจัดการ และการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ ในการเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่าย ดังนั้นเทคนิควิธีการในขั้นตอนนี้จึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการกระตุ้นให้เครือข่ายตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่ายและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มในการอยู่ร่วมกันเป็นเครือข่าย

วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ ได้กล่าวถึง การทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์การการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกเป็นอย่างดีลักษณะของทีม จะต้องสัมพันธ์ภาพของบุคคล ๒ คนขึ้นไปมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมาย ร่วมกันและลักษณะที่สำคัญของทีม ๔ ประการ ได้แก่

๑. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในการกิจของทีมน /กลุ่ม ตระหนักในความสำคัญของตนและกันแสดงออกซึ่งการยอมรับ การให้เกียรติกันสำหรับกลุ่มขนาดใหญ่มักมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายมากกว่าการติดต่อกันตัวต่อตัว

๒. มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน หมายถึงการที่สมาชิกกลุ่มจะมีส่วนกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมร่วมกันของทีมน / กลุ่มโดยเฉพาะจุดประสงค์ของสมาชิกกลุ่มที่สอดคล้องกับองค์การมักจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการทำงานได้ง่าย

๓. การมีโครงสร้างของทีม / กลุ่ม หมายถึง ระบบพฤติกรรมซึ่งเป็นแบบแผนเฉพาะกลุ่มสมาชิกกลุ่มจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือมติของกลุ่ม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแบบทางการ (Formal Group) หรือกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) ก็ได้ สมาชิกทุกคนของกลุ่มจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามเป็นอย่างดีสมาชิกกลุ่มย่อย อาจจะมีกฎเกณฑ์แบบไม่เป็นทางการ มีความสนิทสนมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างสมาชิกด้วยกัน

๔. สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน การรักษาบทบาทที่มั่นคงในแต่ละทีมกลุ่ม จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม รวมทั้งความรู้ความสามารถของสมาชิกโดยมีการจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถและความถนัดของสมาชิก

๒.๖ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้นำ

ในอดีตลักษณะผู้นำที่ดีและเข้มแข็งนั้นจะมองเพียงในด้านกายภาพ บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ ความมั่งคั่งและบารมี เท่านั้น แต่สำหรับในปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปภาวะการณ์เป็นผู้นำจึงต้องเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย จะเห็นได้จากปัจจุบันผู้นำที่ดีและเข้มแข็งยังต้องมีวิสัยทัศน์(Vision) ที่กว้างไกล ผู้นำจะต้องมีการติดต่อสื่อสารในองค์กรที่ดี เพื่อที่จะนำองค์กรของตนไปสู่ความสำเร็จตามที่เป้าหมายได้ตั้งไว้ ขณะเดียวกันก็ต้องทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความพึงพอใจในงานที่ทำร่วมกัน ซึ่งในเรื่องของภาวะผู้นำนี้ พระธรรมปิฎก ได้พูดถึงคุณสมบัติของผู้นำจะต้องมี ๗ ประการ ที่รู้จักกันในนาม สัปบุริสธรรม ๗ ประการคือ

๑. รู้จุดหมาย ผู้นำถ้าไม่รู้จุดหมายก็ไม่รู้ว่าจะนำคน และกิจการไปไหน นอกจากรู้จุดหมายมีความชัดเจนในจุดหมายแล้วจะองมีความแน่วแน่มุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงจุดหมายด้วย ซึ่งข้อนี้มีความสำคัญมาก เมื่อใจมุ่งจุดหมายแม้มีอะไรมากระทบกระทั่งก็ไม่นไหว

๒. รู้หลักการ เมื่อดำรงตำแหน่ง มีฐานะ หรือจะทำอะไรก็ตาม ต้องรู้ หลักการ รู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎกติกาที่เกี่ยวข้องแล้วก็อยู่ในหลักการ ตั้งตนอยู่ในหลักการให้

๓. รู้ตน ต้องรู้ตนเองคือใคร มีภาวะเป็นอย่างไรอยู่ในสถานะใด มีคุณสมบัติ มีความพร้อมมีความถนัด สติปัญญา ความสามารถอย่างไร มีกำลังแค่ไหน จุดอ่อนจุดแข็งเป็นอย่างไร

๔. รู้ประมาณ คือ รู้จักความพอดี รู้จักขอบเขตขีดขั้นความพอเหมาะที่จะจัดทำในเรื่องต่างๆ ต้องรู้จักว่าในการกระทำนั้น ๆ หรือเรื่องนั้นๆ มีองค์ประกอบหรือมีปัจจัยอะไรเกี่ยวข้องบ้าง และจัดให้ลงตัวพอเหมาะพอดี

๕. รู้กาล คือ รู้จักเวลาไหนควรทำอะไรจึงจะเหมาะสม แม้แต่การพูดจาก็ต้องรู้จักกาลเวลา ตลอดจนรู้จักการวางแผนงานในการใช้เวลาซึ่งเป็นเรื่องใหญ่

๖. รู้ชุมชน คือรู้สังคมตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวาง คือ รู้สังคมโลก รู้สังคมของประเทศว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไร มีปัญหาอะไร มีความต้องการอย่างไร แม้แต่ชุมชนย่อยๆ ถ้าเราจะช่วยเหลือเขา ตัวของเราก็ต้องรู้ความต้องการของเขาเพื่อสนองความต้องการได้ถูกต้องหรือแก้ไขได้ตรงจุด

๗. รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคนที่มาร่วมงานกันเป็นจำนวนมาก และคนที่เราไปให้บริการตามความแตกต่างเฉพาะตัว โดยเฉพาะการให้คน เพื่อใช้คนให้เหมาะกับงาน และให้เขาได้ประโยชน์ด้วยการพัฒนาตนเอง

บุญทัน ดอกไธสง^{๒๕} ได้สรุปเกี่ยวกับผู้นำไว้ว่า ผู้นำ (Leader) หมายถึง

๑. ผู้มีอิทธิพล มีศิลปะต่อกลุ่มชน เพื่อให้พวกเขามีความตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

๒. เป็นผู้นำและแนะนำ เพราะผู้นำต้องคอยช่วยเหลือกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามความสามารถ

๓. ผู้นำไม่เพียงแต่ยืนอยู่เบื้องหลังกลุ่มที่คอยแต่วางแผนและผลักดัน แต่ผู้นำจะต้องยืนอยู่ข้างหน้ากลุ่ม และนำกลุ่มปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์^{๒๖} ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ คือ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพโดยการจูงใจให้ผู้ตามเกิดความพยายามในการทำงานมากขึ้นกว่าปกติ จนบรรลุผลสำเร็จ จนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

กวี วงศ์พุด^{๒๗} ได้วิเคราะห์ภาวะผู้นำ โดยแสดงออกเป็นความหมายสำคัญ ๓ ประการ คือ ๑) ความสามารถของหัวหน้าที่จะต้องเป็นผู้นำ ๒) ความสามารถของหัวหน้าที่จะเอาชนะจิตใจลูกน้อง ๓) ความสามารถที่จะต้องบากบั่นฟันฝ่าอุปสรรคในการนำ

สรุปได้ว่า ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือการเลือกตั้ง หรือการยกย่องจากกลุ่ม ซึ่งบุคคลนั้นมีความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นบุคคลที่มีอำนาจเหนือผู้อื่น สามารถใช้อิทธิพลกำหนดพฤติกรรมและความรู้สึกของคนอื่น เพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ทำตามเป้าประสงค์องค์การที่ตั้งไว้

^{๒๕} บุญทัน ดอกไธสง, การบริหารเชิงพุทธ (กระบวนการทางพฤติกรรม), (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๒๘).

^{๒๖} สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีและปฏิบัติ : ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๒. (เชียงใหม่ : เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๘).

^{๒๗} กวี วงศ์พุด, ภาวะผู้นำ. (กรุงเทพมหานคร : บี.เค.อินเตอร์พริ้นท์, ๒๕๕๐).

๒.๗ แนวคิดของการมีส่วนร่วม

ยวดีณ์ วุฒิเมธิ^{๒๔} ได้ให้ความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ไว้ว่า หมายถึง เป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ ในการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นได้

ไพรัตน์ เดชะรินทร์^{๒๕} กล่าวถึง การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชน ชุมชน สมาคม มูลนิธิและองค์กรอาสาสมัคร เข้ามามีบทบาทในการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายๆ เรื่องแล้วแต่กรณี ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้คือ

๑. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมตลอดจนความต้องการของชุมชน

๒. ร่วมคิดและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน

๔. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง

๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ

^{๒๔} ยวดีณ์ วุฒิเมธิ, การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร : บางกอกบล๊อค ๒๕๓๔).

^{๒๕} ไพรัตน์ เดชะรินทร์, การบริหารงานพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๔).

ประเวศ วะสี^{๓๐} กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๓ ลักษณะ คือ

๑. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ จะต้อง มีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าการเข้าร่วมหรือไม่

๒. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลมีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อที่บุคคลจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

๓. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐาน

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง^{๓๑} แบ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องใน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการดำเนินกิจกรรม
๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมการวางแผน กำหนดนโยบายและมาตรการอันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้^{๓๒}

ดังนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีรูปแบบหลายประการ เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามนโยบายหรือแผน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงควมมีอิสรภาพ ความเสมอภาค ความสามารถและความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต้องมีกิจกรรมเป้าหมายและต้องมีกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพราะงานสวัสดิการเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคมไทยซึ่งทุกคนจะต้องได้รับปัจจัยขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการ

^{๓๐}ประเวศ วะสี. *วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ สู่กฎหมายใหม่แห่งการพัฒนา*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๔).

^{๓๑}เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. *แกะรอยพระราช*, (กรุงเทพมหานคร : ขอดิดด้วยคน, ๒๕๕๐).

^{๓๒}พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *มณีแห่งปัญญา*, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบัน บัณฑิตธรรม, มปป.), หน้า ๑๐.

ดำรงชีวิต ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบันครอบครัว จนถึงองค์กรภาครัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะต้องจัดสรรจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชน รัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพของตน ทั้งนี้ การจัดสวัสดิการชุมชนที่จะประสบผลสำเร็จแลได้ผลยั่งยืน แก้ปัญหาในระดับต่างๆ ได้ ก็ต้องอาศัยหลักธรรม คือ สังคหวัตถุ ๔ ดังที่ชุมชนหนองลูกช้างใช้เป็นหลักประกอบการบริหาร ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมไทยเป็นสังคมที่ถ้อยทีถ้อยอาศัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพราะวิถีการดำเนินชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม จะอิงอาศัยหลักธรรมทางศาสนาเป็นหลัก พระพุทธศาสนาถือว่าเป็นศาสนาที่สำคัญเป็นอย่างมากต่อคนไทย จนนับได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติ เพราะเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ก็จะใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าควบคู่กับนโยบายของรัฐในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นเมื่อกล่าวถึงการจัดสวัสดิการสังคมถือเป็นนโยบายอย่างหนึ่งของรัฐบาลที่นำมาใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในเบื้องต้นให้กับประชาชน แต่ก็มีประชาชนที่เข้าไม่ถึงบริการของรัฐหรือไม่ได้รับบริการด้านสวัสดิการ จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน เพื่อดูแลและช่วยเหลือกันเอง สวัสดิการทางสังคมเป็นระบบการจัดสรรสวัสดิการสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ โดยสวัสดิการต่างๆ จะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การประกันรายได้ สวัสดิการแรงงาน นันทนาการ และบริการสังคมทั่วไป^๑ ซึ่งแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมีสองรูปแบบคือการจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นกองทุนการเงินและการจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นกองทุนที่มีใช้กองทุนการเงิน^๒

ในประเทศไทยมีการพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมมาเป็นลำดับ ทั้งรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ดำเนินการโดยรัฐ องค์กรเอกชน และดำเนินการโดยชุมชน ระบบสวัสดิการทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐและภาคเอกชนมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อการออมเพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะ กลุ่มพัฒนาอาชีพต่างๆ เมื่อมีรายได้ก็จัดส่วนหนึ่งเพื่อการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก ซึ่งในปัจจุบันลักษณะของปัญหาและความ

^๑ คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี สร้างสวัสดิการสังคม ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔,(กรุงเทพมหานคร : บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๘.

^๒ สุริยา ธิตาเวช และคณะ,กองทุนและสวัสดิการชุมชน,(กรุงเทพมหานคร :เจริญการพิมพ์. ๒๕๕๐),หน้า ๔๔.

ต้องการด้านสวัสดิการของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้น เพื่อให้การจัดสวัสดิการของคนในชุมชนเป็นไปอย่างทั่วถึง และตรงตามความต้องการ จึงต้องให้ประชาชนเข้ามาดำเนินการจัดสวัสดิการด้วยตนเองและเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย

ชุมชนบ้านหนองลูกช้าง มีประชากรทั้งสิ้น ๖๗๑ คน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑๑ คุ่ม ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ และทำสวน ต้องอาศัยน้ำฝนในการทำ ไร่ ทำนา ทำสวน หากฝนแล้งก็มีความเป็นอยู่อย่างลำบาก จึงทำให้เกิดปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเป็นส่วนมาก ภายในชุมชนจึงมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ ขึ้นเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกภายในชุมชน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี มีสุข ของคนในชุมชน มุ่งฟื้นฟูชุมชนให้มีการอยู่ร่วมกันด้วยความเอื้ออาทร พึ่งพาอาศัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยกลุ่มที่มีความชัดเจนได้แก่

๑) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนมีการเก็บออม มีคุณธรรมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน เพื่อร่วมมือกันแก้ไขปัญหาความยากจน แก้ไขปัญหานี้สิน และเพื่อระดมทุนในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้กับชุมชนตามหลักการพึ่งตนเอง และแนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองลูกช้าง เริ่มต้นจากแนวคิดของพระอาจารย์ชุมพล เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้าง ได้ประสานผู้ใหญ่เขื่องคำสุภาพ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านผู้หนึ่งคนแรกของหมู่บ้านหนองลูกช้าง ในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยพระอาจารย์จะเป็นที่ปรึกษาให้ ผู้ใหญ่เขื่องจึงได้ประสานส่วนราชการต่างๆ ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด และสำนักงานพัฒนาชุมชนในขณะนั้น ได้มีการดำเนินโครงการเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ชาวบ้านรู้จักการออม

๒) กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ โดยกลุ่มมีแนวคิดใช้สัจจะวันละ ๑ บาท เป็นเครื่องมือพัฒนาคน ให้รู้จักประหยัด อุดมและตระหนักถึงความสำคัญ ในการใช้จ่ายเงินในการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการบรรเทาเหตุฉุกเฉิน ความจำเป็นและเดือดร้อน ตลอดจนการสร้างกิจกรรมเครือข่ายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และการสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้านหนองลูกช้างในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการระดมเงินทุนให้สมาชิกได้ช่วยเหลือกันหมู่บ้านมีความรักสามัคคี มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ให้มีส่วนช่วยเหลือในเรื่องของการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของคนในชุมชน และให้คนในหมู่บ้านมีความผูกพันกันเพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ และเพื่อสร้างจิตสำนึกให้สมาชิกในด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความพอเพียง และ

๓) กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มเหล่านี้สมาชิกภายในชุมชนร่วมกันคิดหาแนวทางช่วยเหลือกันเอง โดยไม่ต้องรอความช่วยเหลือจากภาครัฐ เพื่อให้สมาชิกได้ฝากเงิน รวมถึงการกู้ยืมไปประกอบอาชีพและใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เป็นกองทุนที่เกิดจากการร่วมตัวร่วมกันคิด ร่วมกันสร้างระบบ ร่วมกันบริหารจัดการ และร่วมกันรับผลประโยชน์ โดยประสงค์ที่จะดูแลซึ่งกันและกันตั้งแต่เกิดจนตาย บนพื้นฐานของความเอื้ออาทรต่อกัน จึงเป็นกองทุนที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ

บ้านหนองลูกช้าง ได้กำหนดเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์จะวันละ ๑ บาท กองทุนหมู่บ้าน แล้วนำดอกผลที่ได้มาเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก เมื่อเกิดมีปัญหาดังกล่าว ก็จะใช้หลักนโยบายของรัฐ คือการจัดสวัสดิการและใช้หลักธรรมควบคู่กันในการแก้ไขปัญหาชุมชน ทั้งนี้เพราะประชากรส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ยึดถือหลักศีลธรรมในการดำรงชีวิตประจำวัน จึงทำให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างผสมกลมกลืน มีระเบียบแบบแผน และสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด

ดังนั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาหลักธรรมที่ชุมชนหนองลูกช้างนำไปใช้แก้ปัญหาคู่กับการจัดสวัสดิการชุมชน คือหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตตา เพราะเห็นว่าการจัดการที่ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแบบอย่างที่จะนำไปสู่การพัฒนาในชุมชนอื่นๆ ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ของกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

๑.๓ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ มีศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาดังกล่าวดังนี้

สวัสดิการชุมชน หมายถึง การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน หมายถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่น กองทุนสัจจะออมทรัพย์ กองทุนออมวันละบาท กองทุนสวัสดิการผู้นำชุมชน กองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน

ชุมชน หมายถึง ชุมชนบ้านหนองลูกช้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

สังคหวัตถุ ๔ หมายถึง เรื่องการสงเคราะห์กัน, คุณเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้อื่นไว้ได้, หลักการสงเคราะห์ คือ ช่วยเหลือกัน ยึดเหนี่ยวใจกันไว้และเป็นเครื่องเกาะกุมประสานโลก คือ สังคมแห่งหมู่มสัตว์ไว้ ดุจสลักเกาะยึดรถที่กำลังแล่นไปให้คงเป็นรถและวิ่งแล่นไปได้ มี ๔ อย่างคือ ๑) ทาน การแบ่งปันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ๒) ปิยวาจา พูดจาน่ารักน่านิยมนับถือ ๓) อัตถจริยา บำเพ็ญประโยชน์ ๔) สมานัตตตา ความมีตนเสมอ คือ ทำตัวให้เข้ากันได้ เช่น ไม่ถือตัว ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน

๑.๔ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบเป็นแนวทางการศึกษา ดังนี้

๑.๔.๑ ประเภทของตำรา และเอกสาร

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงหลักการพึ่งตนเอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ไว้ในหนังสือการพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปความได้ว่า

๑) ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พึ่งของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตเอื้ออาทร ประณีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒) ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นอิสระ

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาดพร้อมทั้งหาทางเพิ่มคุณค่า โดยให้ยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

๔) ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีเข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้านและเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องความต้องการและสภาพแวดล้อม

๕) ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือจะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลัก พออยู่ พอกิน พอใช้^๓

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติได้กล่าวถึงการจ้ดสวัสดิการชุมชนไว้ในหนังสือ “แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี สร้างสวัสดิการสังคม ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔”

^๓พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน,(กรุงเทพมหานคร : โกมลคีมทอง, ๒๕๓๑),

สรุปความได้ว่า สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชนซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล วัฒนธรรมของชุมชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกมั่นคง ปลอดภัย อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสุข^๕

ดุสิต รักษ์ทอง เสนอหลักการบริหารจัดการกองทุนและสวัสดิการชุมชนที่เป็นพื้นฐานสำคัญไว้ดังนี้

๑) การบริหารจัดการคน การจัดการคนนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการองค์กร เพราะปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ส่วนใหญ่เกิดจากคน

๒) การบริหารจัดการกองทุน เป็นการสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ทุนหรือการทำให้ทุนเหล่านี้เพิ่มขึ้นไม่มีวันหมด

๓) การบริหารจัดการธุรกิจ การพัฒนากิจการกองทุนต่างๆ ที่ชุมชนร่วมกันจัดตั้งขึ้น ควบคู่กับกระบวนการเรียนรู้และสถาบันเรียนรู้ของชุมชน มีความหลากหลายบนพื้นฐานของชุมชนและวัฒนธรรมชุมชน^๕

ประเวศ วะสี ได้กล่าวถึงสวัสดิการที่เป็นเงิน ได้แก่ กองทุนชุมชนที่เป็นเงินอันช่วยกันออมไว้ เพื่อให้กระบวนการออมและการจัดการ รวมทั้งตัวเงินเป็นเครื่องกระตุ้นและเสริมสร้างทุนที่ไม่ใช่เงิน ๖ ประเภท ได้แก่ คน สังคม วัฒนธรรม ศีลธรรม ทรัพยากร และปัญญา ซึ่งถูกถักทอเข้ามาด้วยกันโดย “คุณค่าที่ไม่ใช่เงิน” คือ ความใกล้ชิด ความเอื้ออาทรต่อกัน ความไว้วางใจ เชื่อใจ ความสุจริต ความเสียสละ คุณค่าที่ไม่ใช่เงินนี้ มีพลังผูกพันเข้าไว้ด้วยกัน คุณค่าที่ไม่ใช่เงินนี้มีพลังผูกพันเข้าไว้ด้วยกัน คุณค่านี้อาจเรียกว่า “ธรรมะแห่งการถักทอ” อำนาจและเงินที่เข้าไปทำลาย “คุณค่าที่ไม่ใช่เงิน” แต่ถ้าเข้าใจใช้เงินให้ไปหนุนคุณค่าที่ไม่ใช่เงิน เงินก็จะมีประโยชน์ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนได้^๖

เสรี พงศ์พิศ ได้อธิบายไว้ในหนังสือแผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน โดยแบ่งลักษณะและประเภทการจัดสวัสดิการชุมชนไว้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

^๕ คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี สร้างสวัสดิการสังคม ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทพเพ็ญวานิชย์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑.

^๕ ดุสิต รักษ์ทอง, กองทุนและสวัสดิการชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๐), หน้า ๒๑-๒๓.

^๖ ประเวศ วะสี, วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ สู่กฎใหม่แห่งการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๖.

๑) สวัสดิการที่เป็นเงินตรา ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ เครดิตยูเนียน กองทุน ศูนย์ สงเคราะห์ราษฎร เงินทุนหมุนเวียนลักษณะต่าง ๆ ในชุมชน

๒) สวัสดิการที่ไม่ใช่เงินตรา ได้แก่ กลุ่มออมข้าว กองทุนข้าวของเครื่องใช้ ส่วนรวมที่ได้มีการจัดการร่วมกัน เพื่อสวัสดิการหลากหลายรูปแบบสำหรับสมาชิกทุกคนตั้งแต่ เกิดถึงตาย^๗

ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์ ได้กล่าวถึงกระบวนการให้การให้บริการสวัสดิการสังคม เชิงคุณภาพด้านเด็กกับความมั่นคงของมนุษย์ ถึงการให้บริการสวัสดิการเชิงคุณภาพด้านเด็ก ว่าต้องคำนึงทั้งคุณภาพและมาตรฐานควบคู่กันไป ซึ่งจำเป็นต้องมีเกณฑ์ที่วัดได้ เปรียบเทียบ ได้ เสมือนเป็นเครื่องชี้วัดที่ต้องช่วยควบคุมกำกับดูแลให้เป็นไปตามเกณฑ์นั้น ต้องตระหนัก ถึงปัจจัยต่างๆ ต่อไปนี้

๑) ระบบบริการสวัสดิการสังคมมิใช่บริการแสวงหากำไรเชิงธุรกิจ หรือ ผลประโยชน์แบบแฝงใด ๆ และมีใช้การผลิตสินค้าหรือบริการที่มุ่งเอื้ออำนวยความ สนุก สะดวกสบาย สนองกิเลสที่ไม่มีความพอ แต่บริการจำเป็นต้องมีคุณภาพที่มีนัยให้ผู้ให้บริการ ต้องมีจิตสำนึกอาสาสมัครหรือจิตวิญญาณที่ทำงานด้วยใจรัก และมุ่งมั่นปรารถนาที่จะเห็น สังคมที่ร่มเย็นเป็นสุขถ้วนหน้า

๒) บริการสวัสดิการสังคมเชิงคุณภาพด้านเด็ก เป็นเรื่องที่จะต้อง ละเอียดอ่อนจะต้อง ใช้เวลาพัฒนาไปให้ทันการและพอเหมาะพอดีกับเงื่อนไข ควรจะบริหารจัดการให้เกิด กระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก ๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม และ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องไม่ละเลย ทอดทิ้งหรือล่วงละเมิดเด็กด้วยรูปแบบวิธีการนานาประการเสีย เอง

๓) การผสมผสานบริการด้านต่างๆ ด้วยบทบาทการมีส่วนร่วมจากตัวเด็ก พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ชุมชน สังคม ตลอดจนองค์กรด้านเด็กที่อาจเป็นหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชน สาธารณะประโยชน์ก็ตามเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง

๔) ระบบสวัสดิการสังคมเชิงคุณภาพด้านเด็กเป็นทุนทางสังคมที่เริ่มต้นและ ส่งผลสืบทอดให้แก่กระบวนการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิตจากวัยเด็กสู่วัยรุ่นวัยเรียน สู่วัยผู้ใหญ่ ทำงานจนถึงวัยสูงอายุ และกระบวนการพึ่งตนเองจะต้องเริ่มต้นที่ละเล็กละน้อยตั้งแต่วัยเด็ก ไปจนถึงวัยสูงอายุที่ต้องพึ่งตนเองให้ยืนยาวที่สุด และได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมตามสภาพ ความจำเป็นในบางช่วงเวลา ทั้งนี้เพื่อให้แต่ละชีวิตที่เกิดมานั้นได้อยู่อย่างมีคุณค่า^๘

^๗ เสรี พงศ์พิศ, **แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน**, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์. ๒๕๔๖). หน้า ๑๔๖.

^๘ ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์, **กระบวนการให้การให้บริการสวัสดิการสังคมเชิงคุณภาพด้านเด็ก กับความมั่นคงของมนุษย์**, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ., ๒๕๔๗), หน้า ๕๖.

๑.๔.๒ ประเภทของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระมหาวิสมัญญา ทูยไรสงค์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชนเพื่อสร้างทุนชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี : กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จังหวัดตราด” สรุปผลการศึกษาได้ว่า เป็นการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์และการประยุกต์หลักธรรมในการส่งเสริมองค์กรชุมชน โดยวิธีศึกษาวิจัยคุณภาพเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง กลุ่มและพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ในอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เกิดจากพระสงฆ์ที่รับรู้ปัญหาของชุมชนจึงมีการประยุกต์หลักธรรมและปรับเปลี่ยนวิธีการสอนเพื่อแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ด้วยส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อสร้างทุนชุมชนและส่งเสริมการไว้น้ำใจเอื้อใจกันและกัน^๙

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “สังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาแบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย” สรุปผลจากการศึกษาได้ว่า สาเหตุแห่งความยากจนมีหลายปัจจัย หลายมิติ แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าควรจัดกลุ่มปัจจัยแห่งความยากจนเป็น ๔ กลุ่ม คือ (๑) ทำที่ต่อชีวิต เป็นทักษะในการมองตน มองโลก ความตั้งใจและความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคว่ามีมากน้อยแค่ไหน (๒) การขาดปัจจัยการผลิต (๓) ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นประเด็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่นำไปสู่ความสัมพันธ์ไม่เสมอภาค (๔) การขาดสวัสดิการ จะทำให้คนจนดำรงชีพด้วยความลำบาก คนจนจำนวนหนึ่งตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะดำรงชีพได้ เช่น คนชรา ผู้ติดเชื้อเอชไอวี (HIV) คนพิการ คนจนเหล่านี้ต้องรับการช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม ในส่วนคนจนกลุ่มอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกลุ่มดังกล่าว พบว่า สิ่งที่ต้องการคือ อาชีพ แหล่งทำมาหากิน การให้บุตรหลานได้มีโอกาสได้รับการศึกษาและระบบการเอื้ออาทรผ่อนภาระให้แก่ครอบครัวที่ต้องดูแลพ่อแม่ที่แก่ชรา^{๑๐}

สุนันท์ โพธิ์ทอง ได้ศึกษาเรื่อง วาระแห่งนโยบายสวัสดิการสังคมไทยในสหัสวรรษใหม่ : ทิศทางใหม่สำหรับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีวัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อการก้าวอย่างสู่สหัสวรรษใหม่ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะนำความผาสุกกลับคืนมาสู่สังคมไทยให้ได้ จากการศึกษพบว่า การให้ความสำคัญกับทุนทางสังคม ส่งเสริม

^๙พระมหาวิสมัญญา ทูยไรสงค์, “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชนเพื่อสร้างทุนชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จังหวัดตราด”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๑-๒.

^{๑๐}ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, “บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาแบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๖๒.

ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิตไทย รวมถึงพลังของสถาบันครอบครัว ชุมชน และการพัฒนาตาข่ายนิรภัยทางสังคม (Social Safety Nets) ให้แข็งแกร่ง และใช้รองรับปัญหาได้จริง มีความยืดหยุ่น อ่อนตัว ปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ทางสังคมที่มีความอ่อนไหวสูง แก้ไขความไม่เป็นธรรมและลดช่องว่างของสังคมให้แคบลงอย่างมีจิตสำนึก และแสดงออกชัดเจน จัดการกับทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นทรัพย์สินส่วนกลางให้เป็นปัจจัยยังชีพที่ยั่งยืนของชุมชนสวัสดิการสังคมจำเป็นสำหรับทุกคนในสังคม เน้นเป้าหมายให้ตรงความต้องการแท้จริงของตน ออกกฎหมายสวัสดิการสังคมที่มีความชัดเจน ในเรื่องการจัดสรรแบ่งปันทรัพยากรสู่ประชาชนอย่างไรให้เป็นธรรมทั่วถึง ภาพในอนาคตอย่างน้อย ๑๐ ปีของสวัสดิการสังคมไทย คือ แนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมจะมีลักษณะประนีประนอมกันระหว่างทุนนิยมกับสังคมนิยม เป็นระบบหลายชั้นจะต้องประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทบทวนปฏิรูปแนวนโยบายสวัสดิการสังคมสำหรับประเทศใหม่ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การบริหารจัดการในลักษณะกระจายอำนาจ มีกฎหมายสวัสดิการสังคม สร้างกระบวนการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมพลังประชาชนและการสร้างดุลยภาพระหว่างชนชั้น โดยลดปัญหาความยากจนลงให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ การสร้างกลไกทางสังคมควรมีหลักประกันทางสังคม การปฏิรูปกฎหมาย ปฏิรูประบบภาษี การจัดงานงบประมาณบริหารจัดการ รวมถึงการทบทวนโครงสร้างเงินเดือนใหม่ บนพื้นฐานความเป็นจริงและเป็นธรรม ดำเนินยุทธศาสตร์ การพัฒนาสังคมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจัง การมีนโยบายสวัสดิการสังคม การพัฒนาฟื้นฟูสถาบันทางสังคมทุกสถาบัน สถาบันสวัสดิการสังคมให้เข้มแข็งสามารถวางรากฐานเพื่อสร้างความเติบโตที่ยั่งยืนและมีดุลยภาพ ต้องมีการพัฒนาและการปฏิบัติโดยใช้กระบวนการพัฒนาโดยองค์รวมตามวิสัยทัศน์ของการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง^{๑๑}

สุรสิทธิ์ รุ่งเรืองศิลป์ ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการสังคมของเทศบาลในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยของท้องถิ่นที่นำไปสู่การบรรลุผลในการจัดบริการสังคมของเทศบาลในประเทศไทย ความต้องการของเทศบาลในการจัดบริการสังคมตามนโยบายของรัฐบาลในการกระจายอำนาจ กระจายพื้นที่และกระจายบริการสู่ท้องถิ่นศักยภาพด้านความพร้อมของเทศบาลเกี่ยวกับการจัดการบริการสังคม กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรเอกชนและประชาสังคมในการจัดบริการสังคมของเทศบาล พบว่าปัจจัยที่นำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จก็คือ การมีรูปแบบเทศบาลที่มีผู้บริหารที่เข้มแข็ง และความเข้มแข็งของทีมงานบริการสังคม ผู้บริหารที่เข้มแข็งต้องเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับกิจกรรมบริการสังคมต่างๆ และการ

^{๑๑}สุรินทร์ โพธิ์ทอง, “วาระแห่งนโยบายสวัสดิการสังคมไทยในสหัสวรรษใหม่ : ทิศทางใหม่สำหรับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๒-๓.

จัดบริการสังคมของเทศบาลในภาพรวม จะเน้นการพัฒนาสังคมมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ ยกเว้นในกรณีที่ต้องมีการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเป็นการเฉพาะ^๒

อภิญญา เวชยชัย และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุล ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส :กลุ่มคนจนผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม” สรุปผลการศึกษาได้ว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้ประสบปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ถูกตีตราจากสังคม ถูกดูถูกเหยียดหยาม รังเกียจ มีพลังในตนเองในการที่จะดิ้นรนเอาชีวิตรอด ในวิถีทางที่หลากหลาย ซึ่งเป็นด้านกลับของความไร้พลังอำนาจ ไม่สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาใดๆได้ ปัจจัยที่นำไปสู่ความจนมีหลายสาเหตุ อันได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานอันประกอบด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจ ความล้มเหลวของการผลิต ผลกระทบของการพัฒนา ซึ่งทำให้เกิดความยากจนขัดสน จนโอกาส ไร้อำนาจ และขาดศักดิ์ศรีในตัวเองในที่สุด โดยที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมอำนาจนิยมระบบชายเป็นใหญ่ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีความซับซ้อนหลายมิติ ระบบสวัสดิการสังคมสำหรับคนจนผู้ด้อยโอกาสของรัฐที่มีอยู่นั้นไม่ทั่วถึงและยากแก่การเข้าถึง ทั้งนี้ก็เพราะมีข้อจำกัดในเชิงงบประมาณ ลักษณะการจัดสวัสดิการโดยองค์กรชุมชน ส่วนใหญ่เน้นการรวมตัวด้านการส่งเสริมอาชีพ เพื่อรายได้เสริมเป็นหลัก และในปัจจุบันก็เริ่มมีความพยายามคิดค้นรูปแบบต่างๆ ในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนมากขึ้น แต่ก็มีอุปสรรค เพราะส่วนใหญ่ยังไม่ได้เปิดโอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน^๓

จากการศึกษาทบทวนแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบหลักกรรมเรื่อง สังคหวัตถุ ๔ และหลักแนวคิดการจัดสวัสดิการสำหรับคนในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญและสามารถนำผลที่ได้ไปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่อไป

^๒ สุรสิทธิ์ รุ่งเรืองศิลป์, “การจัดบริการสังคมของเทศบาลในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

^๓ อภิญญา เวชยชัย และคณะ, “การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส กลุ่มคนจนผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

๑.๕ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งขอบเขตของการศึกษาวิจัยออกเป็นส่วนๆ ดังต่อไปนี้

๑.๕.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

รูปแบบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนหลักสังคหวัตถุและหลักธรรมที่ส่งเสริมสังคหวัตถุในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาและผลจากการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

๑.๕.๒ ขอบเขตด้านประชากรศึกษาและพื้นที่การศึกษา

ได้แก่ สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๗๕๙ คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ ๒๖๓ คน โดยอาศัยหลักเกณฑ์ของทาโร ยามาเน อ้างถึงใน สำเร็จ จันทรสุวรรณ, สุวรรณ บัวทวน ๒๕๔๔^{๑๔}

สูตรคำนวณของทาโร ยามาเน

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ประชากรทั้งหมด

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

แทนค่า

$$n = \frac{759}{1 + 759(.05)^2}$$

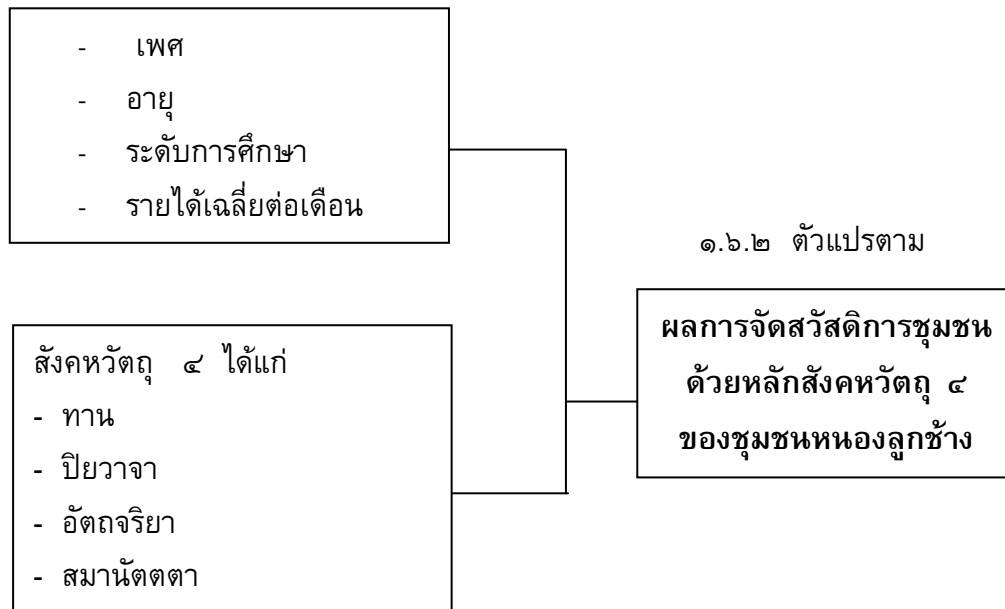
$$= \underline{262.62}$$

สรุปกลุ่มตัวอย่าง = ๒๖๓ คน

^{๑๔} สำเร็จ จันทรสุวรรณ, สุวรรณ บัวทวน, สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๔).

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

๑.๖.๑ ตัวแปรอิสระ

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) และเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เครื่องมือในการวิจัยนี้ ใช้ทั้งแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนต่างๆ ตามลำดับในการดำเนินงาน ดังนี้

๑.๗.๑ ขั้นรวบรวมข้อมูล

๑. ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากแหล่งปฐมภูมิ และทุติยภูมิ
๒. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
๓. ข้อมูลจากการสอบถาม
๔. ศึกษาและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด
๕. วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษา

๑.๗.๒ เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

- ๑) แบบสัมภาษณ์
- ๒) แบบสอบถาม
- ๓) เครื่องบันทึกเสียง และสมุดจดบันทึก
- ๔) กล้องถ่ายภาพ

๕) ผู้ช่วยเก็บข้อมูลการวิจัย ๑ คน

๑.๗.๓ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ๑) ค่าร้อยละ
- ๒) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- ๓) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)
- ๔) ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาวิธี
- ๕) ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑.๘.๑ ทำให้ทราบรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง
- ๑.๘.๒ ทำให้ทราบถึงหลักสังเกต ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง
- ๑.๘.๓ ทำให้ทราบถึงผลและองค์ความรู้ของการประยุกต์ใช้หลักสังเกต ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

บทที่ ๓

หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงหลักธรรมที่มีส่วนส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นสำคัญ นอกจากนั้นก็จะได้พูดถึงหลักธรรมอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนให้มีความมั่นคง เข้มแข็งและยั่งยืน เช่น อิทธิบาท ๔ เบญจศีล เบญจธรรม หลักธรรมสังฆะ หลักการพึ่งตนเอง ความสันโดษ และความรู้จักประมาณ ตามลำดับ

๓.๑ ความหมายของสังคหวัตถุ ๔

สังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักคุณธรรมในศาสนาพุทธ โดยเป็นภาษาบาลีแยกออกเป็น ๒ ศัพท์ คือ สังคห ๑ วัตถุ ๑ สังคหแปลเป็นภาษาไทยว่าสงเคราะห์ มีความหมายว่า ช่วยเหลืออุดหนุน วัตถุ ในที่นี้หมายความว่าเรื่อง รวมทั้ง ๒ ศัพท์ มีความหมายว่า เรื่องความช่วยเหลือจะช่วยเหลือกันด้วยวิธีอย่างไรบ้าง ท่านได้วางไว้เป็น ๔ อย่าง จึงจะถือว่าเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจของผู้อื่นได้

สังคหวัตถุ แปลว่า หลักการสงเคราะห์ หรือหลักสังคมสงเคราะห์ หมายความว่า เมื่อมนุษย์อยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นสังคม คนในสังคมจะต้องรู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันตามฐานะ คนในสังคมจึงจะมีความรักใคร่ปรองดองกัน ซึ่งจะทำให้สังคมราบรื่น มีความสงบ ธรรมที่เป็นหลักการสงเคราะห์นี้ มีอยู่ ๔ อย่าง คือ

๑. ทาน เป็นการให้สิ่งของแก่คนที่ควรให้ หมายความว่า คนเราเกิดมามีชีวิตอยู่ได้ก็เพราะอาศัยการให้ จะเห็นได้ชัดก็คือ บิดา มารดา ให้ปัจจัยดำรงชีพทุกอย่างแก่บุตรธิดา ครู อาจารย์ ให้ความรู้แก่ลูกศิษย์ ซึ่งการให้ของมีอยู่ ๒ อย่าง คือ อามิสทาน ให้วัตถุสิ่งของ กับ ธรรมทาน ให้ธรรมหรือวิชาความรู้แก่ผู้อื่น ซึ่งการแบ่งปันวัตถุเพื่อเป็นปัจจัยร่วมกัน

๒. ปิยวาจา เจรจาด้วยถ้อยคำน่ารัก ไพเราะอ่อนหวาน หมายความว่า การพูดจากันน่ารัก พูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ การพูดนอกจากจะเป็นวาจาที่ไพเราะอ่อนหวานแล้ว ต้องเป็นวาจาที่เป็นสัจจะและมีประโยชน์แก่ผู้ฟังแล้ว ยังจะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวใจได้มั่นคง

๓. อตถจริยา ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น หมายความว่า การทำประโยชน์แก่คนอื่น เช่น การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

*สุทธิพงศ์ ปานเพ็ชร, “การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับวิถีชีวิตชุมชน”, รายงานการวิจัยอิสระ, (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

๔. สมานัตตตา ความเป็นคนเสมอดันเสมอปลาย ไม่ถือตัว หมายความว่า ความเป็นคนเสมอดันเสมอปลาย คือ จิตใจคงเส้นคงวาต่อคนทั่วไป รู้จักร่วมสุขร่วมทุกข์กับคนอื่น เห็นคนอื่นได้รับทุกข์ต้องไม่ทอดทิ้ง หรือรังเกียจ เห็นคนอื่นได้ดีมีความสุขก็ไม่ริษยา แรกคบเป็นอย่างไร ต่อไปก็เป็นอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง การวางตัวอย่างนี้ ย่อมเป็นที่รักใคร่นับถือของคนทั่วไป

ต่อไปจะได้พูดถึงความสำคัญของสังคหัตถุ ๔ ที่เป็นส่วนสำคัญในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ดังนี้

๓.๑.๑ สังคหัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ^๒ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจและประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคีและเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ได้แก่ หลักสังคหัตถุ ๔ ดังต่อไปนี้

๑. ทาน คือ การให้ปันสิ่งของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ คือการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันเจื้อยให้ ไม่ใช่ให้จนร่ำรวยหรือให้จนหมดเนื้อหมดตัว แต่เป็นการแบ่งปันให้เพื่อแสดงอหิสาภัยไมตรี ผู้ให้ไม่จำเป็นต้องร่ำรวยหรือมีฐานะดีกว่าผู้รับเสมอไป และยังรวมถึงการช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ

๒. ปิยวาจา พูดอย่างรักกันคือกล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟังชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจรู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดีสมานสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือช่วยเหลือเกื้อกูลกันซึ่งแต่ละกลุ่มที่ได้จัดตั้งขึ้นมาจะมีการแบ่งหน้าที่กันและสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้คือฝ่ายประชาสัมพันธ์ หากฝ่ายประชาสัมพันธ์พูดจาไม่ดี ถึงโครงการหรือกิจกรรมจะดีแค่ไหนก็ไม่สามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจของสมาชิกกลุ่มได้

๓. อตถจริยา การทำประโยชน์คือช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนชวนช่วยเหลือกิจการต่างๆบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไข้ปัญหาและช่วยปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ในด้านคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

๔. สมานัตตตา วางตนเสมอดันเสมอปลายให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อกันต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มและบุคคลทั่วไปไม่เอาเปรียบบุคคลที่ด้อยกว่า และเสมอในสุขทุกข์คือร่วมสุขร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

๓.๑.๒ สังคหัตถุ ๔ เป็นเครื่องผูกใจคน^๓ และการที่จะผูกมัดใจคนได้นั้นก็ต้องอาศัย หลักสังคหธรรมคือธรรมะที่จะช่วยผูกมัดจิตใจคน จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมากจะเห็นได้จาก

^๒ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๓-๑๔.

^๓ พุทธทาสภิกขุ. บริหารธุรกิจแบบพุทธ. (กรุงเทพมหานคร : อตัมมโย, มปป.).

ชาวบ้านหนองลูกช้างได้ใช้สิ่งที่ชาวบ้านได้ร่วมคิดร่วมทำขึ้นมา โดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์นี้จะวันละ ๑ บาท กองทุนหมู่บ้าน ฯลฯ ในการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในหมู่บ้านการยอมเสียสละเงินของตนเองเท่ากับเป็นการให้หรือการเสียสละ เพราะในสังคมมนุษย์เราจะคิดเอาแต่ได้ฝ่ายเดียวยอมเป็นไปไม่ได้หรือจะให้เขาทั้งหมดเราก็อยู่ไม่ได้ฉะนั้นจะต้องรู้จักลักษณะของการให้หรือการไม่ให้หรือควรให้อย่างไรทำความเข้าใจในส่วนนั้นแล้วปฏิบัติตาม และชาวบ้านหนองลูกช้างยอมหันหน้าใช้สิ่งที่คิดร่วมกันเป็นทำให้เกิดการพูดคุยถึงสิ่งที่จะทำร่วมกันถือได้ว่าเป็นการใช้ปิยวาจาที่ดีต่อกัน และชาวบ้านไม่ว่าจะเป็น คณะกรรมการกลุ่มต่างๆ หรือสมาชิกกลุ่มประพฤติดีปฏิบัติตนกับทุกคนเสมอต้นเสมอปลาย เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนบ้านไปจนกระทั่งถึงสังคม ถือได้ว่ากิจกรรมที่ชาวบ้านหนองลูกช้างช่วยกันคิดช่วยกันทำจึงเป็นเครื่องผูกมัดจิตใจของคนในบ้านหนองลูกช้างได้เป็นอย่างดี

๓.๑.๓ สังคหัตถ์ ๔ เป็นหลักสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน^๔ การให้เพื่อสงเคราะห์นี้ หมายถึงการให้เพื่อยืดเหนี่ยวน้ำใจ ร้อยรัดใจให้รวมกันเป็นหมู่และเห็นอกเห็นใจกัน รักใคร่ นับถือสนิทสนมกันมั่นคง จะเห็นได้จากการยอมเสียสละเงินของทุกคนที่สมัครใจเข้าเป็น สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง ถือเป็นการช่วยเหลือกันในหมู่บ้าน แสดงให้เห็นว่า ทุกคนมีความคิดที่จะช่วยเหลือกันเอง ก่อนที่จะไปขอรับความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก หมู่บ้านการให้ชุมชนได้บริหารงานด้วยการเอื้อเพื่อแผ้วแผ้งบปันสิ่งของๆตนช่วยเหลือกันด้วย ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนทั้งเสียสละแรงกายและเวลาเพื่อส่วนรวมและสิ่งที่มุ่งมั่น ด้วยการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวานวาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ จะก่อให้เกิดความสมานสามัคคี เกิดมิตรไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงสิ่งที่ทุกคน ยอมรับในกฎกติกาที่ได้ตั้งขึ้นมาร่วมกัน ทำให้แสดงถึงการประพฤติดีปฏิบัติร่วมกันและ ผลประโยชน์ที่จะได้รวมร่วมกันก็คือสวัสดิการที่ทุกคนจะได้รับร่วมกัน จึงเป็นแรงจูงใจในการ แก้ไขปัญหาในการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน

๓.๑.๔ สังคหัตถ์ ๔ เป็นธรรมแห่งการแบ่งปันกัน^๕ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการอยู่ร่วมกันอันเป็นไปเพื่อดูแลกันซึ่งหลักธรรมแห่งการแบ่งปันนี้ชาวบ้านหนองลูกช้างได้ถือ ปฏิบัติร่วมกันโดยใช้ศาสนาเป็นเครื่องกล่อมเกลาคิดใจให้มีความเห็นอกเห็นใจกันในหมู่บ้าน แบ่งปันเงินที่มีอยู่เพื่อเข้าเป็นกองทุนกลุ่มต่างๆ จึงถือเป็นการแบ่งปันทรัพย์เพื่อช่วยเหลือดูแล ซึ่งกันและกันจึงเป็นการให้การแผ้วแผ่แก่กันซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่าทุกคนย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันและกัน และการแบ่งปันไม่ได้มีแต่ทรัพย์สินเท่านั้นยังรวมถึงด้านจิตใจ ยัง

^๔ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) , สังคหัตถ์ ๔ , (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหามงกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๘), หน้า ๑๑.

^๕ บุญศิริ ขวลิตรารัง. ธรรมโอสธ. (กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙), หน้า ๒๓-๓๑.

ช่วยให้กำลังใจ ให้ความรู้ให้การแนะนำให้ข้อเสนอแนะต่างๆในสิ่งที่ทำร่วมกันในหมู่บ้าน แล้ว ผลที่จะได้ตามมาจึงเป็นมูลเหตุให้ได้รับสวัสดิการที่ทุกคนจะได้รับร่วมกัน แต่ถ้าหาชาวบ้านหนองลูกช้างคิดเห็นแต่ประโยชน์ของตนเองมากกว่าส่วนร่วม การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ก็จะไม่สามารถสำเร็จได้ และสังคหวัตถุ ซึ่งเป็นธรรมแห่งการแบ่งปันกันก็จะใช้ไม่ได้

๓.๑.๕ สังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักแห่งการให้เพื่ออนุเคราะห์ หมายถึง การให้ เกื้อหนุนโอบอ้อมอารีด้วยเมตตา และการให้อุดหนุนเอื้อเพื่อช่วยเหลือกันด้วยความกรุณา คนที่มีทรัพย์คิดช่วยเหลือคนอื่นให้ตั้งตัวได้ ย่อมเป็นกำลังสำคัญของคนในหมู่บ้านเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและเพื่อเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติ ดังนั้น การให้เกื้อหนุน โอบอ้อมอารีกันด้วยเมตตา และการให้อุดหนุนเอื้อเพื่อช่วยเหลือกันด้วยความกรุณาจึงถือว่าให้เพื่ออนุเคราะห์

๓.๒ ประโยชน์ของสังคหวัตถุ ๔

ในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง เป็นกิจกรรมที่ชาวบ้านหนองลูกช้างได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา ก็เพื่อให้คนในหมู่บ้านได้รับประโยชน์ที่มองเห็นได้เป็นรูปธรรมดังต่อไปนี้

๑. ช่วยให้ชาวบ้านหนองลูกช้าง ได้รับการช่วยเหลือ ดูแลกันจึงทำให้สามารถดำรงตนอยู่ได้ในสังคมด้วยความสุข และมีทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว ไม่เป็นหนี้สินายทุน

๒. กองทุนที่ได้จัดตั้งขึ้นร่วมกันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ สมานไมตรีระหว่างกันและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ให้มีความเคารพนับถือกันตามสมควรแก่ฐานะ

๓. ช่วยส่งเสริมศีลธรรมและป้องกันความประพฤติเสื่อมเสียในสังคมจะเห็นได้จากการ กู้เงินของสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ไม่มีการโกงเกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความมีศีลธรรมในหมู่บ้านหนองลูกช้างได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยสรุปจากการดำเนินการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งเป็นกลุ่มออมทรัพย์ของบ้านหนองลูกช้างขึ้นมา เกิดจากการเสียสละทรัพย์สินของแต่ละคน และการเสียสละเหล่านี้เกิดจากการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ซึ่งถือเป็นหลักธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุขเป็นเครื่องผูกใจคน ให้รู้จักการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและการรู้จักแบ่งปันทรัพย์ที่ตนเองมีอยู่ จึงถือเป็นการให้ทานที่ให้เป็นบุญ และทานที่ให้เป็นคุณประโยชน์ แต่การให้ก็ต้องอาศัยการพูดคุยกันเกิดขึ้น ถ้ามีการพูดจากันที่ไพเราะ ฟังแล้วเกิดความชื่นใจชวนให้เกิดความศรัทธาจึงทำให้เกิดการให้ขึ้นมาเพื่อเป็นประโยชน์กับตนเองและคนในหมู่บ้านหนองลูกช้างดังนั้น สังคหวัตถุ ๔

^๖สุจิตรา ธรณี, ศาสนาเปรียบเทียบ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕.

จึงถือเป็นหลักธรรมที่สำคัญ ที่ได้ถือปฏิบัติร่วมกันมาตลอดตั้งแต่เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์มาจนถึงปัจจุบัน

๓.๓ หลักธรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนเกื้อหนุนสังคหวัตถุ ๔

สำหรับหลักธรรมที่ช่วยเกื้อหนุนส่งเสริมให้หลักสังคหวัตถุ ๔ ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ดังนี้

๓.๓.๑ อธิติบาท ๔ หมายถึง คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย อันได้แก่^๗

๑) ฉันทะ คือ ความพอใจ ในที่นี้ได้แก่ ความต้องการ ความผูกเฝ้ารัก ที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอจากความมุ่งมั่นที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาคความยากจน ปัญหานี้สินของชาวบ้าน ให้มีพอกอยู่พอกกัน จึงได้รวมกลุ่มเสียสละเงินเพื่อความต้องการของชาวบ้านหนองลูกช้าง

๒) วิริยะ คือ ความเพียร ได้แก่ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทนของผู้นำหมู่บ้านคือนางเชื่อง คำสุภาพ^๘ ได้กล่าวให้ผู้ศึกษาวิจัยทราบถึงความเพียรพยายามเริ่มแรกในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมา เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่นา ไม่เคยรู้เรื่องกลุ่มออมทรัพย์เลย พอผู้ใหญ่เชื่อง คำสุภาพ นำเรื่องนี้มาประชุมชาวบ้าน ก็ทำให้เกิดเสียงวิพากวิจารณ์ ต่อต้าน กลัวถูกโกงจากคนในหมู่บ้าน ต้องใช้ความอดทนพยายามในคณะกรรมการหมู่บ้านได้ไปศึกษาดูงาน และพระอธิการชุมพล เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้างได้ช่วยผลักดัน

๓) จิตตะ คือ ความคิด ได้แก่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจถึงแม้เจอปัญหาอุปสรรคก็ไม่คิดล้มเลิกความคิดที่จะกระทำ

๔) วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง, ทดลอง ได้แก่ การหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง

สรุปได้ว่าการดำเนินงานจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง ต้องใช้ความมุ่งมั่นพยายามในการโน้มน้าวจิตใจของชาวบ้านให้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของคนในบ้านหนองลูกช้างจะได้ร่วมกัน จึงจำเป็นต้องใช้หลักอธิติบาท ๔ เข้ามาช่วยเพื่อให้มีความสัมพันธ์กัน และแต่ละอย่างมีหน้าที่เฉพาะของตน เป็นเหตุเป็นผลเกื้อหนุนกัน กล่าวคือ เมื่อมีฉันทะ

^๗พระเทพดิลก (ระแบบ วิฑูยาโณ), อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกาวาท, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘), หน้า ๑๖๖.

^๘สัมภาษณ์ เชื่อง คำสุภาพ, ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ บ้านหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภोजัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ, วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๓.

ความยินดีความรักในกิจหรืองานที่กระทำย่อมทำให้เกิดวิริยะความเพียรความพยายามในกิจหรืองานนั้น เมื่อมีความเพียรเกิดขึ้นจึงย่อมต้องเกิด จิตตะความฝึกฝน ความสนใจหรือเอาใจใส่ต่อสิ่งนั้น เมื่อฝึกฝนใส่ใจย่อมวิมังสาสอดส่องหรือพิจารณาในสิ่งนั้นอย่างหาเหตุหาผลหรือด้วยปัญญานั้นเอง อิทธิบาทจึงเป็นคุณอันพิเศษที่เกื้อหนุนให้ประสบความสำเร็จในกิจหรืองานต่างๆ จึงหลักสำคัญในการปฏิบัติธรรมเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมาย

๓.๓.๒ เบญจศีลและเบญจธรรม ^๕

คำว่า "ศีล"ได้แก่ ข้อประพฤติข้อปฏิบัติสำหรับควบคุมกาย และวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม นอกจากนี้ "ศีล" ยังแปลได้อีกหลายอย่าง เช่น แปลว่าเย็น ศีระะ เกษม สุข อดทน ความสำรวม ความไม่ก้าวล่วงละเมิด คำว่า "ธรรม"ได้แก่ สภาพที่ทรงไว้มิให้ตกไปในที่ชั่วคำว่า"กัลยาณชน"ได้แก่ คนที่ตั้งอยู่ในกัลยาณธรรม เป็นคนมีความประพฤติดี เป็นที่นิยมนับถือของคนทั่วไปตั้งนั้นศีลห้าหรือเบญจศีลนี้มีธรรมที่คู่กันเรียกว่าเบญจธรรมหรือเรียกว่าเบญจกัลยาณธรรมหมายถึง คุณธรรมห้าประการเป็นธรรมเกื้อกูลแก่การรักษาเบญจศีลที่ผู้รักษาเบญจศีลมีไว้ประจำใจ ๕ประการ มีดังนี้

๑. เมตตา กรุณาจะคู่กับศีลข้อที่ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณีเว้นจากฆ่าสัตว์มีชีวิตหมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญและความสงสารช่วยให้พ้นทุกข์จากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของบ้านหนองลูกช้าง วัตถุประสงค์ที่สำคัญของของกลุ่มคือเพื่อช่วยเหลือกันในหมู่บ้าน ถึงแม้จะไม่พ้นจากความยากจนแต่ให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็เป็นสิ่งที่ชาวบ้านหนองลูกช้างพอใจบนความพอเพียงที่มีอยู่ และผู้ที่มีความเมตตากรุณาต่อคนในหมู่บ้านที่อยู่ร่วมกันให้พ้นทุกข์ได้ย่อมเป็นที่รักใคร่ของคนทั้งหลาย

๒. สัมมาอาชีวะจะคู่กับศีลข้อที่ ๒ อทินนาทานา เวรมณีเว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้รวมถึงการเลี้ยงชีพในทางสุจริตด้วย สำหรับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ทุกคนในการกั๊ยมเงินกลุ่มไป จะมีคณะกรรมการติดตามประเมินผล หากสมาชิกคนใดนำเงินไปใช้ผิดประเภท ก็จะถูกคณะกรรมการนำเข้าไปประชุมเพื่อพิจารณาร่วมกัน

๓. กามสังวรจะคู่กับศีลข้อที่ ๓ กาเมสุ มิจฉารา เวรมณีเว้นจากการประพฤติผิดในกามความสำรวมระวัง รู้จักยับยั้งควบคุมในทางกามมรย์ มิให้หลงใหลในรูปเสียง กลิ่นรสและสัมผัส มีความยินดีพอใจในคู่ครองของตนผู้มีธรรมข้อนี้ ย่อมมีความสุขในชีวิตไม่ก่อปัญหาให้ครอบครัวหรือสังคม

^๕พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), การงานที่เป็นสุข, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๒๗), หน้า ๑๔๑-๑๔๒.

๔. **สัจจะ**จะคู่กับศีลข้อที่ ๔ มุสาวาทาเวรมณีเว้นจากการกล่าวเท็จความสัตย์ ความซื่อตรง คือดำรงมั่นในสัจจะ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริใจพูดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็น ที่เชื่อถือไว้วางใจได้บุคคลผู้มีธรรมข้อนี้ย่อมเป็นผู้ที่เจริญในหน้าที่การงาน

๕. **สติสัมปชัญญะ**จะคู่กับศีลข้อที่ ๕ สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา เวรมณีเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และเมรัยความระลึกรู้ได้และความรู้จักทั่วพร้อม คือ การฝึกตนให้ เป็นคนรู้จักยังคิดรู้สึกตัวเสมอว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำระวังมิให้เกิดความประมาท

กล่าวโดยสรุปก็คือเบญจศีลและเบญจธรรมนั้นเป็นข้อประพฤติปฏิบัติของคนใน สังคมมนุษย์เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขจึงเป็นหน้าที่ที่ทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติอย่าง จริงจังและไม่ควรมองข้ามไปเมื่อทุกคนประพฤติปฏิบัติ เบญจศีลและเบญจธรรมอย่างเคร่งครัด ความสุขที่แท้จริงก็จะบังเกิดขึ้นกับทุกคน

๓.๓.๓ **พราวาสธรรม ๔ ประการ ความจริงใจ**^{๑๐} เป็นคุณธรรมที่มีความจำเป็น สำหรับคนที่เกี่ยวข้องกัน คนที่จริงใจต่อกันย่อมสามารถปรับความเข้าใจกันได้ง่ายและมักจะ ประสบความสำเร็จทั้งในการงานและการคบหาสมาคมกัน หลักธรรมสำหรับพัฒนาชีวิตสังคม ได้เป็นอย่างดี และถือเป็นหนึ่งในพราวาสธรรม ๔ ประการ ได้แก่

๑) **สัจจะ** ความซื่อสัตย์ จริใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจ และผูกมิตรไมตรีจิตสนิทต่อกัน เมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวง แคลงใจกันเป็น จุดเริ่มต้นแห่งความริวฉฉานซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดังเดิม

๒) **ทมะ** การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่อง ของกันและกันรู้จักฝึกฝนปรับปรุงตน แก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอหยาตัยให้กลมกลืน ประสานเข้าหากันได้ไม่เป็นคนถือด้านเอาแต่ใจและอารมณ์ของตนคนที่ขาดธรรมข้อนี้ย่อม ปลดปล่อยให้ข้อแตกต่างปลีกย่อยทางอุปนิสัยและการอบรมกลายเป็นเหตุแตกแยกสามัคคีใหญ่โต และถ้าไม่สามารถปรับตนเข้าหากันได้ก็เป็นอันต้องทำลายชีวิตคู่ครองแยกทางขาดจากกัน

๓) **ขันติ** ความอดทนอดกลั้น ต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย ชีวิต ของผู้อยู่ร่วมกันนอกจากมีข้อแตกต่างขัดแย้งทางอุปนิสัย การอบรม และความต้องการ บางอย่างซึ่งจะต้องหาทางปรับปรุงเข้าหากันแล้วบางรายอาจจะมีเหตุล่วงเกินรุนแรงแสดงออก จากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นถ้อยคำหรือกิริยาอาการจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เมื่อเกิดเหตุ เช่นนี้อีกฝ่ายหนึ่งจะต้องรู้จักอดกลั้นระงับใจไม่ก่อเหตุให้เรื่องลุกลามกว้างขยายต่อไปความร้าย จึงจะระงับลงไป

๔) **จาคะ** ความเสียสละ ความเผื่อแผ่แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ชีวิตบุคคลที่จะมีความสุขจะต้องรู้จักความเป็นผู้ให้ด้วย มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว

^{๑๐}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๗.

การให้ในที่นี้มิใช่หมายถึงเพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นสิ่งที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ เท่านั้น แต่ยังหมายถึง การให้น้ำใจแก่กันการแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน ตลอดจนการเสียสละ ความพอใจ และความสุขส่วนตนได้เป็นผู้จิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละ ไม่คับแคบ เห็นแก่ตัวชีวิตครอบครัวที่ขาดจากะ ก็คล้ายการลงทุนที่ปราศจากผลกำไรมาเพิ่มเติมส่วนที่มีมา แต่เดิมก็คงที่หรือค่อยร่อยหรอพร่องไปหรือเหมือนต้นไม้ที่ไม่ได้รับการบำรุง ก็มีแต่อบเฉา ร่วงโรยไม่มีความสดชื่นงอกงาม ดังนั้น ขวราวธรรม ๔ ประการ ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติและจาคะ คนที่มีสัจจะจริงใจมักจะทำอะไรจะทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจจนกว่าสิ่งที่ตั้งใจที่จะทำสำเร็จ ลุล่วง และจะยึดถือหลักคุณธรรมพื้นฐานของจิตใจ ในการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีงามกับคนทั้งหลาย ที่จะอยู่ร่วมหรือติดต่อกันเกี่ยวข้องกันให้เหมาะสมตามฐานะ เพื่อประโยชน์สุขทั้งแก่ชีวิตของตนเอง และแก่ชีวิตของคนอื่น ๆ ในสังคม

๓.๓.๔ หลักความสามัคคีปรองดองกันในกลุ่มสมาชิก^{๑๑}

ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกันความสามัคคีปรองดองคือ การรู้จัก ประนีประนอมยอมกัน ไม่ทะเลาะวิวาทแก่งแย่งกัน รู้จักตกลงกันด้วย ไม้ตรีจิต

ความสมานฉันท์คือ ความร่วมใจกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันแห่งหมู่คณะในการ ดำเนินชีวิตหรือในการทำกิจการงานโดยชอบธรรม ร่วมกันต้องเป็นการดำเนินชีวิต หรือกระทำ กิจการงานร่วมกัน โดยชอบธรรม จึงจะถึงความเจริญและสันติสุขอย่างแท้จริงได้แต่ถ้าร่วมกัน ทำกิจการงาน โดยทุจริต ผิดศีล ผิดธรรม ผิดกฎหมายของบ้านเมืองหรือผิดไปจาก ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีของสังคมหรือหมู่คณะ แม้จะกระทำการได้สำเร็จแต่ก็จะได้ รับ ผลเป็นความเจริญและสันติสุขและกลับจะนำหมู่คณะไปสู่ความเสื่อม หรือความหายนะให้ได้รับ ความทุกข์เดือดร้อนได้

๓.๓.๕ หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ^{๑๒}

สันโดษ แปลว่า ความยินดี คือ ความพอใจ หัวใจของหลักธรรมสันโดษ คือ การไม่โลภ การรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนหามาได้ การรู้จักคุณค่าของ ตนเอง การเข้าใจสถานภาพของตนเองโดยไม่เอาไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น สันโดษตามหลัก พระพุทธศาสนามี๓ประการคือ

๑. ยถาลาภสันโดษ คือ ความยินดีตามที่ได้ หมายถึงเมื่อได้สิ่งใดมาด้วยความ เพียรพยายามของตนโดยถูกต้องตามทำนองคลองธรรมก็ยินดีพอใจในสิ่งนั้น

^{๑๑}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๔๒).

^{๑๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสื่อตะวันจำกัด , ๒๕๔๕), หน้า ๑๐๖.

๒. ยถาพลสันโดษ คือ ความยินดีตามกำลังที่มีอยู่หมายถึงมีความยินดีหรือพอใจเพียงแต่พอแก่กำลังกายกำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญาและกำลังความสามารถของตนไม่ควรให้น้อยและเกินขอบเขตกำลังเพราะเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม

๓. ยถาสารูปสันโดษ คือ ความยินดีตามสมควร หมายถึงมีความยินดีหรือความพอใจตามสมควรแก่ฐานะภาวะ และความเป็นอยู่ของตน

๓.๒.๙ หลักความรู้จักประมาณตน^{๑๓}

การใช้เหตุผลประกอบหลักกัตถุญตา คือ ความรู้จักประมาณตนหรือรู้จักความพอดีในการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ชอบไม่โลภมากจนเกินไป และเมื่อหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายด้วยต้องไม่ให้ฟุ่มเฟือยจนเกินไป และต้องมีอัตถิยัตถุญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตนเอง คือ ต้องรู้ตัวอยู่เสมอว่าเรามีชาติตระกูลยศตำแหน่ง หน้าที่การงานความรู้ความสามารถแค่ไหนเพียงไร แล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภาวะนั้น ๆ อย่าหลงตัวเอง อย่าลืมหัก และยั้งรวมถึงหลักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีประกอบด้วย

๑. การรู้จักตนเองและรู้จักคนอื่น คนเราต้องมีความเข้าใจในความต้องการของตนและของผู้อื่น ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนและผู้อื่น ไม่ยึดถือข้อบกพร่องใดๆในร่างกายของตนเป็นปมด้อย จนขาดความมั่นใจในการคบหาผู้อื่น และยอมรับความแตกต่างระหว่างตัวเองกับคนอื่น ๆ

๒. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักพูด รู้จักฟัง เรียนรู้ที่จะพูดเรื่องต่างๆในจังหวะที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เอาใจใส่ในตัวเพื่อน และให้ความสำคัญกับเพื่อนด้วยความบริสุทธิ์ใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนตามควรแก่สภาวะและโอกาส ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อเพื่อน

๓. การมองโลกให้มองโลกในแง่ที่เป็นจริง ไม่มองในแง่ดีจนเกินไป อันอาจถูกหลอกหลวงและคดโกงได้ แต่ไม่มองคนในแง่ร้ายจนเกินไป อันจะทำให้เป็นคนใจแคบ ไม่รู้จักการให้อภัย

๔. มีน้ำใจเป็นนักกีฬายอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนผิด ปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่สามารถทำได้ เมื่อให้สัญญาอย่างไรไว้กับใคร ก็ต้องพยายามทำตามสัญญานั้นให้ดีที่สุด นอกจากนั้นยังต้องรู้จักเสียสละและให้อภัยแก่เพื่อนเมื่อเกิดข้อผิดพลาด โดยทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดนั้นๆ และร่วมมือช่วยเหลือกันปรับปรุงแก้ไขตามสาเหตุที่เกิดขึ้นต่อไป^{๑๔}

^{๑๓} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), ธรรมะกับการพัฒนาชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๖), หน้า ๑๙.

^{๑๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๔๕), หน้า ๓๗-๓๘.

จากการศึกษาถึงหลักธรรมที่มีส่วนส่งเสริมการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างทำให้เห็นว่า การจัดสวัสดิการชุมชนเกิดขึ้นจากการที่ชาวบ้านหนองลูกช้างได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ซึ่งผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ทั้งสามกลุ่ม ได้ยินยอมพร้อมใจเสียสละเงินของตนเองตามกำลังทรัพย์ที่แต่ละคนจะสามารถเสียสละเพื่อสะสมในการรวมกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง ซึ่งการรวมกลุ่มจำเป็นต้องแล้วหันหน้าเข้าพุดคุยกัน ถือเป็นการนำหลักธรรมมาเข้ามาเกี่ยวข้องโดยตรง จึงทำให้กลุ่มออมทรัพย์สามารถดำเนินไปได้ ซึ่งหลักธรรมที่ว่านี้ก็คือ สังคหวัตถุ ๔ จนทำให้กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้างยืนอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ และดอกผลที่ได้จากกลุ่มก็ยังนำมาเป็นสวัสดิการให้กับคนในหมู่บ้านหนองลูกช้างได้ช่วยเหลือดูกัน ถึงแม้จะไม่มากแต่กิจกรรมที่ชุมชนได้ร่วมคิดร่วมทำด้วยกันและประสบความสำเร็จ คณะกรรมการแต่ละกลุ่มต้องใช้ความเพียรพยายามในการวางแผนร่วมกันเป็นอย่างดีจึงถือเป็นการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้โดยตรง แต่ถ้าสมาชิกกลุ่มไม่มีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่มีความเมตตาสงสารกัน สมาชิกก็จะกลายเป็นคนไม่มีความจริงใจต่อกัน เมื่อภายในกลุ่มไม่มีความจริงใจต่อกันก็จะทำให้เกิดการแตกความสามัคคีกัน และหากกลุ่มไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายหรือประมาณตนเอง ระหว่างรายรับและรายจ่าย ก็จะทำให้เดือดร้อนในที่สุด

ดังนั้น การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้างจึงเป็นการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เข้ามาใช้โดยตรงในการช่วยเหลือสงเคราะห์กัน และยังมีหลักธรรมอื่นอีกที่ช่วยสนับสนุนหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการที่จะประยุกต์ใช้ในกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยจะได้นำเสนอในบทต่อไป

บทที่ ๔

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ และหลักธรรมอื่น ๆ ในการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

บทนี้กล่าวถึง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลภาคสนามเพราะผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงการดำเนินกิจกรรมในเรื่องการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมของทั้ง ๓ กลุ่ม ทำให้สมาชิกได้รับการจัดสวัสดิการชุมชนดูแลกันเองได้อย่างเป็นระบบ ตามผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามด้วยวิธีการทางสถิติ

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๒๖๓ คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผลจะได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

๔.๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง มีจำนวนใกล้เคียงกัน โดยสมาชิกเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๔ และ ๔๖ ตามลำดับ ดังตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลเพศของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๒๑	๔๖.๐๐
หญิง	๑๔๒	๕๓.๙๙
รวม	๒๖๓	๑๐๐

พบว่า สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ส่วนมากอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕๔ รองลงมาได้แก่อายุ ๔๑-๕๐ และ ๓๑-๔๐ ปีตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๓ และ ๒๐.๑๕ ตามลำดับ ดังตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลอายุของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๓๒	๑๒.๑๖
๓๑-๔๐ ปี	๕๓	๒๐.๑๕
๔๑-๕๐ ปี	๗๔	๒๘.๑๓
มากกว่า ๕๐ ปี	๑๐๔	๓๙.๕๕
รวม	๒๖๓	๑๐๐

พบว่า สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ส่วนมากมีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๓ รองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๕ และ ๑๕.๒๐ ตามลำดับ ดังตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	๑๓๕	๕๑.๓๓
มัธยมศึกษาตอนต้น	๗๘	๒๙.๖๕
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๔๐	๑๕.๒๐
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	๑๐	๓.๘๐
รวม	๒๖๓	๑๐๐

พบว่า สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในระดับ ๓,๐๐๑-๖,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๓ รองลงมาได้แก่ระดับต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท และ ๖,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๕ และ ๑๕.๒๐ ตามลำดับ ดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลแสดงรายได้ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท	๗๘	๒๙.๖๕
๓,๐๐๑-๖,๐๐๐ บาท	๑๓๕	๕๑.๓๓
๖,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๔๐	๑๕.๒๐
๙,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๐	๓.๘๐
รวม	๒๖๓	๑๐๐

๔.๑.๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ดังนี้

ผลจากการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง พบว่า คะแนนหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๓ – ๒๙ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๔๕ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๖๑ และพบว่า สมาชิกชุมชนหนองลูกช้างมีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานไปใช้จัดสวัสดิการชุมชนระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๗๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๐ และ ๐.๘๐ ตามลำดับ (ดังตารางที่ ๕) หมายความว่า ชุมชนหนองลูกช้างร้อยละ ๙๙.๒๐ มีการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทาน ไปใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชนของตน

ตารางที่ ๕ จำนวนร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง จำแนกตามหลักสังคหวัตถุ ด้านทาน

ด้านทาน	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนน ๒๓-๓๐)	๗๙.๗๐
ระดับปานกลาง (คะแนน ๑๕-๒๒)	๑๙.๕๐
ระดับน้อย (คะแนน ๖-๑๔)	๐.๘๐
รวม	๑๐๐.๐๐ (๒๖๓)
$\bar{X}$ = ๒๐.๔๕ S.D = ๒.๖๑ Min = ๑๓ Max = ๒๙	

เมื่อพิจารณาการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานกับการจัดสวัสดิการชุมชนของชุมชนบ้านหนองลูกช้างจากข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ พบว่า ข้อที่สมาชิกมีการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานมากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๑ สมาชิกได้นำเงินมาฝากเพื่อรวมกันจัดตั้งกลุ่ม ร้อยละ ๔๙.๕๐ ข้อที่ ๓ คณะกรรมการได้ให้ความสะดวกแก่สมาชิกเหมาะสม ร้อยละ ๒๕.๒๘ และข้อที่ ๒ กลุ่มได้ให้กำลังใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร้อยละ ๒๓.๔๐ ดังตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ ร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนจำแนกตามการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานเป็นรายข้อ

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม
-สมาชิกได้นำเงินมาฝากเพื่อรวมกันจัดตั้งกลุ่ม	๔๙.๕๐	๒๓.๔๐	๑๔.๓๐	๘.๐๐	๔.๙๐	๑๐๐
-กลุ่มได้ให้กำลังใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	๒๓.๔๐	๓๒.๔๐	๒๓.๙๐	๑๒.๖๐	๗.๗๐	๑๐๐
-คณะกรรมการได้ให้ความสะดวกแก่สมาชิกเหมาะสม	๒๕.๒๘	๓๓.๕๐	๒๔.๕๐	๑๑.๓๐	๔.๙๐	๑๐๐
-คณะกรรมการให้ความรู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่สมาชิกด้วยดี	๑๘.๑๐	๒๘.๓๐	๓๐.๘๐	๑๔.๖๐	๘.๒๐	๑๐๐
-กลุ่มได้ให้เงินปันผลคืนแก่สมาชิก	๑๔.๖๐	๒๐.๖๐	๓๔.๖๐	๒๔.๗๐	๕.๕๐	๑๐๐
-กลุ่มได้แบ่งเงินปันผลเป็นสวัสดิการแก่สมาชิก	๑๔.๐๐	๑๒.๙๐	๒๗.๕๐	๓๑.๙๐	๑๓.๗๐	๑๐๐

ผลจากการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง พบว่า คะแนนหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจาของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๐ – ๓๐ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๑.๓๖ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๔.๐๘ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักปิยวาจาในการจัดสวัสดิการชุมชนระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักปิยวาจาระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๐ และ ๕.๕๐ ตามลำดับ (ดังตารางที่ ๗) หมายความว่า ชุมชนหนองลูกช้างมีการนำหลักปิยวาจาไปใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชนในระดับปานกลางไปหามากถึงร้อยละ ๙๔.๕๐

ตารางที่ ๗ จำนวนร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง จำแนกตามหลักสังคหวัตถุ ด้านปิยวาจา

ด้านปิยวาจา	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนน ๒๓-๓๐)	๕๓.๓๐
ระดับปานกลาง (คะแนน ๑๕-๒๒)	๔๑.๒๐
ระดับน้อย (คะแนน ๖-๑๔)	๕.๕๐
รวม	๑๐๐.๐๐ (๒๖๓)
$\bar{X}$ = ๒๑.๓๖ S.D = ๔.๐๘ Min = ๑๐ Max = ๓๐	

เมื่อพิจารณาการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจาของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้างจากข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ พบว่า ข้อที่สมาชิกมีการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจามากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๖ สมาชิกได้รับการสื่อสารที่ดีและเป็นประโยชน์จากกลุ่มเป็นประจำ ร้อยละ ๓๔.๑๐ ข้อที่ ๕ สมาชิกมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ในการออกร่วมกัน ร้อยละ ๓๓.๕๐ และข้อที่ ๓ คณะกรรมการมีเทคนิคโน้มน้าวจิตใจให้คนมาเป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ ๒๘.๓๐ ดังตารางที่ ๘

ตารางที่ ๘ ร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนจำแนกตามการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจาเป็นรายข้อ

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม
-กลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้พูดคุยร่วมกัน ฉันท์มิตร	๑๘.๕๐	๒๘.๐๐	๓๑.๓๐	๑๕.๑๐	๗.๑๐	๑๐๐ (๒๖๓)
- คณะกรรมการพูดคุยชักชวนให้มาสมัครเป็นสมาชิก ด้วยคำพูดที่ไพเราะ น่าสนใจ	๒๗.๕๐	๓๐.๘๐	๒๑.๕๐	๑๒.๕๐	๘.๐๐	๑๐๐ (๒๖๓)
-คณะกรรมการมีเทคนิคโน้มน้าวจิตใจให้คนมาเป็น สมาชิกกลุ่ม	๒๘.๓๐	๓๔.๑๐	๑๙.๕๐	๙.๖๐	๘.๕๐	๑๐๐ (๒๖๓)
-สมาชิกได้รับคำแนะนำที่ดี มีประโยชน์ทำให้เกิด ความเข้าใจ	๒๐.๙๐	๒๓.๖๐	๒๖.๑๐	๑๙.๕๐	๙.๙๐	๑๐๐ (๒๖๓)
-สมาชิกมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ในการออกร่วมกัน	๓๓.๕๐	๒๙.๙๐	๑๘.๗๐	๑๒.๕๐	๕.๕๐	๑๐๐ (๒๖๓)
-สมาชิกมีการสื่อสารที่ดีและเป็นประโยชน์กับ เพื่อนสมาชิกเป็นประจำ	๓๔.๑๐	๓๐.๘๐	๒๑.๕๐	๑๘.๘๐	๔.๔๐	๑๐๐ (๒๖๓)

ผลจากการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง พบว่า คะแนนหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์) ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๓ – ๓๐ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๔๕ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๖๑ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักอัตถจริยาในการจัดสวัสดิการชุมชนในระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๐ และ ๑.๐๐ ตามลำดับ (ดังตารางที่ ๙) หมายความว่า ชุมชนหนองลูกช้าง ร้อยละ ๘๐.๐๐ มีการประพฤติตามหลักอัตถจริยาในการจัดสวัสดิการชุมชนของตน

ตารางที่ ๙ จำนวนร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง จำแนกตามหลักสังคหวัตถุ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์)

ด้านอัตถจริยา	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนน ๒๓-๓๐)	๘๐.๕๐
ระดับปานกลาง (คะแนน ๑๕-๒๒)	๑๘.๕๐
ระดับน้อย (คะแนน ๖-๑๔)	๑.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐ (๒๖๓)
$\bar{X}$ = ๒๐.๔๕ S.D = ๒.๖๑ Min = ๑๓ Max = ๓๐	

เมื่อพิจารณาการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์) ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้างจากข้อคำถามทั้งหมด ๖ ข้อ พบว่า ข้อที่สมาชิกมีการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์) มากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๑ กลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการออม ร้อยละ ๕๐.๐๐ ข้อที่ ๓ สมาชิกหาแนวทางในการช่วยเหลือกัน ร้อยละ ๒๕.๒๘ และข้อที่ ๒ สมาชิกนำเงินฝากเป็นประจำทุกเดือน ร้อยละ ๒๓.๔๐ ดังตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๐ ร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนจำแนกตามการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์) เป็นรายข้อ

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม
-กลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการออม	๕๐.๐๐	๒๓.๔๐	๑๔.๓๐	๗.๕๐	๔.๕๐	๑๐๐(๒๖๓)
-สมาชิกนำเงินฝากเป็นประจำทุกเดือน	๒๓.๔๐	๓๒.๔๐	๒๓.๙๐	๑๒.๖๐	๗.๗๐	๑๐๐(๒๖๓)
-สมาชิกหาแนวทางในการช่วยเหลือกัน	๒๕.๒๘	๓๓.๕๐	๒๔.๕๐	๑๑.๓๐	๔.๙๐	๑๐๐(๒๖๓)
-การจัดตั้งกลุ่มเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน	๑๘.๑๐	๒๘.๓๐	๓๐.๘๐	๑๔.๖๐	๘.๒๐	๑๐๐ (๒๖๓)
-กลุ่มจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกทุกปี	๑๔.๖๐	๒๐.๖๐	๓๔.๖๐	๒๔.๗๐	๕.๕๐	๑๐๐ (๒๖๓)
-กลุ่มมีการประชาสัมพันธ์ผลงานอย่างต่อเนื่อง	๑๔.๐๐	๑๒.๙๐	๒๗.๕๐	๓๑.๙๐	๑๓.๗๐	๑๐๐ (๒๖๓)

ผลจากการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง พบว่า คะแนนหลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค) ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๗ – ๓๕ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๓.๑๒ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๔.๘๐ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักสมานัตตตา ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับมาก และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๐ และ ๑๒.๔๐ ตามลำดับ (ดังตารางที่ ๑๑) จากผลการศึกษาสามารถพบว่ามีสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างถึงร้อยละ ๑๒.๔๐ ที่ยังมีการใช้หลักสมานัตตตาในระดับน้อยอยู่

ตารางที่ ๑๑ จำนวนร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง จำแนกตามหลักสังคหวัตถุ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค)

ด้านสมานัตตตา	ร้อยละ
ระดับมาก (คะแนน ๒๘-๓๕)	๑๙.๒๐
ระดับปานกลาง (คะแนน ๑๘-๒๗)	๖๘.๔๐
ระดับน้อย (คะแนน ๗-๑๗)	๑๒.๔๐
รวม	๑๐๐.๐๐ (๒๖๓)
$\bar{X}$ = ๒๓.๑๒ S.D = ๔.๘๐ Min = ๑๐ Max = ๓๕	

เมื่อพิจารณาการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค) ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้างจากข้อคำถามทั้งหมด ๗ ข้อ พบว่า ข้อที่สมาชิกมีการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค) มากที่สุด ๓ อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ ๑ คณะกรรมการให้ความเคารพสมาชิกทุกคน ร้อยละ ๓๒.๔๐ ข้อที่ ๕ กลุ่มจัดสรรเงินปันผลตามจำนวนหุ้นที่มีอยู่อย่างเป็นธรรม ร้อยละ ๓๒.๑๐ และข้อที่ ๔ คณะกรรมการปฏิบัติตนเป็นกันเอง ไม่ถือตัว ร้อยละ ๒๙.๔๐ ดังตารางที่ ๑๒

ตารางที่ ๑๒ ร้อยละของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนจำแนกตามการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค) เป็นรายชื่อ

ข้อคำถาม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม
-คณะกรรมการให้ความเคารพสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน	๓๒.๔๐	๒๒.๓๐	๒๖.๙๐	๑๔.๓๐	๔.๑๐	๑๐๐(๒๖๓)
-คณะกรรมการปฏิบัติต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน	๑๙.๐๐	๒๔.๗๐	๒๘.๐๐	๑๙.๕๐	๘.๘๐	๑๐๐(๒๖๓)
-สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม	๒๔.๗๐	๒๗.๒๐	๒๗.๒๐	๑๕.๙๐	๔.๙๐	๑๐๐(๒๖๓)
-คณะกรรมการปฏิบัติตนเป็นกันเอง ไม่ถือตัว	๒๙.๔๐	๒๐.๙๐	๒๙.๔๐	๑๕.๔๐	๔.๙๐	๑๐๐(๒๖๓)
-กลุ่มจัดสรรเงินปันผลตามจำนวนหุ้นที่มีอยู่อย่าง เป็นธรรม	๓๒.๑๐	๒๗.๒๐	๒๓.๖๐	๑๕.๑๐	๑.๙๐	๑๐๐(๒๖๓)
-กลุ่มให้ความช่วยเหลือในด้านแหล่งเงินทุน หมุนเวียน	๑๐.๒๐	๒๕.๐๐	๒๙.๔๐	๑๙.๕๐	๑๕.๙๐	๑๐๐(๒๖๓)
-กลุ่มได้ให้จัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่เกิดจนถึงตาย	๒๕.๘๐	๒๒.๐๐	๒๓.๙๐	๑๗.๙๐	๑๐.๔๐	๑๐๐(๒๖๓)

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

๔.๒.๑. รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

๔.๒.๑.๑ ประวัติความเป็นมาของการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

พระอธิการชุมพล หาสมนิ วัดหนองลูกช้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภोजัตร์ส จังหวัดชัยภูมิ ผู้มองเห็นความทุกข์ยากหรือปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจำนวนมาก จึงเป็นสาเหตุและแรงจูงใจที่ทำให้ท่านได้พิจารณาบทบาทบทบาทของพระสงฆ์ที่มีอยู่ประชาชนในพื้นที่ ว่าควรปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองอย่างไรในการจะช่วยเหลือประชาชน และมีอุปสรรคอย่างไรในการที่จะนำหลักพุทธธรรมไปสู่จิตใจของประชาชนผู้นับถือศาสนาพุทธได้ เนื่องจากปัญหาของแต่ละคนที่เกิดขึ้นแตกต่างกันออกไป หากจะนำหลักธรรมไปเผยแพร่โดยตรง ไม่อาศัยแรงจูงใจหรืออุปสรรคอันแยบยลแล้ว ศาสนิกชนจำนวนมากก็เริ่มประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจจุ่มเร้ารอบด้าน ต่างคนต่างทำมาหาเลี้ยงชีพ เกิดความเห็นแก่ตัวมากขึ้น การมีน้ำใจที่จะช่วยเหลือกันก็ลดน้อยลง ทำให้เกิดสังคมความเห็นแก่ตัวขึ้นมาก ความศรัทธาในพระพุทธศาสนาก็ลดน้อยลงตาม เนื่องจากเกิดขาดแคลนด้านการเงินไม่มั่นคง

ดังนั้น พระอธิการชุมพล หาสมนิ จึงเป็นคนเริ่มจุดประกายความคิดให้กับชาวบ้านให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพขึ้นมาเป็นครั้งแรก โดยการให้ชาวบ้านรวมกลุ่มกันโดยใช้สถานที่ด้านหลังวัดเพาะถั่วงอกขาย ปลูกพืชผักเพื่อจำหน่าย ถ้าไรที่ได้ก็เก็บสะสมไว้เพื่อแบ่งปันกัน ต่อมาพระอธิการชุมพลได้นำเรื่องการจัดตั้งกลุ่มมาปรึกษาผู้ใหญ่เื่อง คำสุภาพ เพื่อเป็นคนดำเนินการจัดตั้งกลุ่มขึ้นในการช่วยเหลือชาวบ้าน^๑

๔.๒.๑.๒ แรงจูงใจในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มแรกที่ชาวบ้านได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้นมา โดยการกระตุ้นจิตสำนึกในการทำงานด้านการพัฒนาอาชีพเริ่มต้น และต่อมาได้จัดตั้งโครงการยุวพุทธน้อยในหมู่บ้านขึ้นมาเป็นการนำไปสู่การพัฒนาทักษะนำไปใช้ในครอบครัว เมื่อพ่อแม่เห็นถึงการรวมกลุ่มของเด็กเยาวชนในหมู่บ้านในการพัฒนาแล้ว เด็กและเยาวชนเท่ากับเป็นกระบอกเสียงให้พ่อแม่เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มพัฒนาหมู่บ้าน เพราะเด็กและเยาวชนจะต้องออกไปสู่โลกภายนอก หากไม่มีภูมิคุ้มกัน ไม่มีความรู้ ความสามารถ ก็จะไม่ทันต่อโลกภายนอก^๒

^๑ สัมภาษณ์ พระอธิการชุมพล หาสมนิ. วัดบ้านหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

^๒ สัมภาษณ์ เื่อง คำสุภาพ. ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม

๔.๒.๑.๓ แรงจูงใจในการจัดตั้งกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง

จากสภาพของสภาวะเศรษฐกิจที่บีบรัด ทำให้มีผลกระทบในเรื่องของการออมทรัพย์ภายในหมู่บ้านขึ้น ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างจึงมีแนวคิดในเรื่องของการออมวันละ ๑ บาทขึ้น เป็นการออมทรัพย์ที่ไม่มาก ทุกคนสามารถเก็บเงินไว้ฝากวันละ ๑ บาท ตกปีละ ๓๖๕ บาท ชาวบ้านก็จะไม่เดือดร้อน เป็นการประหยัด ไม่ลำบากในการหาเงินมาฝาก และเป็นการฝึกความอดทน^๓

๔.๒.๑.๔ แรงจูงใจในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

จากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างและกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง เพื่อเป็นการวางแผนการใช้จ่ายให้กับชาวบ้านหนองลูกช้างและเป็นการพัฒนาอาชีพให้กับชาวบ้านเพื่อความยั่งยืน ทำให้กลุ่มออมทรัพย์พัฒนาตัวเองขึ้นมาได้อีกในระดับหนึ่ง ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๔ รัฐบาลได้มีนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น โดยรัฐบาลสนับสนุนเงินกองทุนให้หมู่บ้านละ ๑ ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนมีทุนหมุนเวียนในการลงทุนพัฒนาอาชีพ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่าย และเป็นการกระจายรายได้ให้กับท้องถิ่น และในปี พ.ศ.๒๕๔๖ จังหวัดชัยภูมิได้พิจารณาผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านที่ดำเนินงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้อีก ๑๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น ประธานกองทุนหมู่บ้านจึงนำเงินที่รัฐบาลจัดสรรมาให้ มาเป็นทุนหมุนเวียนให้กับชาวบ้านเพื่อกู้ยืมพัฒนาอาชีพ^๔

๔.๒.๑.๕ นโยบายในการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

การดำเนินกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง จะมีการประชุมหมู่บ้านทุกครึ่งเพื่อสอบถามความคิดเห็นของสมาชิก เพราะสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของเงิน และเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกในการจัดประชุมทุกครั้งจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าร่วมทุกครั้ง เพื่อความเป็นประชาธิปไตย มีการตั้งกฎกติการ่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน และกลุ่มจะมีการคณะเลือกคณะกรรมการเพื่อเข้ามาบริหารจัดการกลุ่ม เมื่อได้ข้อสรุปก็จะมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกันออกไปตามความถนัดและความสามารถ แต่นโยบายที่ประธานกลุ่มหนองลูกช้างจะเป็นการกระจายอำนาจที่ตนเองมีอยู่ไปสู่ชาวบ้านทั่วถึงคือ การแบ่งค้ำการปกครองออกเป็น

^๓ สัมภาษณ์ เชื้อง คำสุภาพ. ประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

^๔ สัมภาษณ์ .บัญญัติ ภูประกิจ,. รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

๑ คຸ້ມ ในแต่ละคຸ້ມจะมีหัวหน้าคຸ້มคอยดูแลสมาชิกภายในคຸ້ม ทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการได้อย่างดี^๕

๔.๒.๑.๖ แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล

พระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ มุ่งเน้นเพื่อการจัดการสวัสดิการสังคมตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ^๖

สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ โดยมุ่งเน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ให้มีความรู้คู่คุณธรรม ชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา สามารถพึ่งตนเองได้^๗

๔.๒.๑.๗ การจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างสอดคล้องกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่หลักสำคัญในการพัฒนาคน และสร้างความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและสร้างรายได้ ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล) ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ด้านสังคม-วัฒนธรรม ด้านการสนับสนุนทางสังคม ด้านการเมือง-ธรรมาภิบาล^๘ ซึ่งการจัดสวัสดิการชุมชนหนอง

^๕ สัมภาษณ์ บัญชร ภูประดิษฐ์ ฝ่ายอำนวยการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

^๖ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. พระราชบัญญัติการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖. (กรุงเทพมหานคร : มปท. ๒๕๕๓). หน้า ๑.

^๗ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐. (กรุงเทพมหานคร : มปท. ๒๕๕๑.) หน้า ๕.

^๘ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔) และแผนปฏิบัติการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมไทยเพื่อชีวิตมั่นคง พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ ตามแผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี สร้างสวัสดิการสังคมไทย ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔). (กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๑). หน้า ๙.

ลูกจ้างเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคงของคนในชุมชน ให้คนชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปแบบของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งสวัสดิการชุมชนที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง จัดตั้งขึ้นถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนในหมู่บ้าน ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และรู้จักการบริหารจัดการด้านเศรษฐกิจในครอบครัวและหมู่บ้าน ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อให้รู้จักประหยัด สะสมเก็บออมทรัพย์
- (๒) เพื่อให้มีเงินทุน สนับสนุนการประกอบอาชีพ
- (๓) เพื่อให้สมาชิกรวมน้ำใจ รวมทุนช่วยเหลือกัน
- (๔) เพื่อให้รู้จักการจัดแจง การเงิน และรายได้ในครัวเรือน
- (๕) เพื่อให้มีกองทุนสวัสดิการเพื่อสมาชิก
- (๖) เพื่อให้เรียนรู้สร้างเสริมประสบการณ์เรื่องเงินทุน
- (๗) เพื่อให้รู้จักการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม
- (๘) เพื่อให้รู้จักฝึกกำลังความสามัคคีช่วยเหลือกัน
- (๙) เพื่อให้มีกองทุนการเงินของชาวบ้าน เพื่อการพึ่งพาตนเองในชุมชน
- (๑๐) เพื่อพัฒนาคุณธรรมคุณภาพชีวิตสมาชิกให้ดีขึ้น^๙

๔.๒.๑.๘ โครงสร้างและวิธีบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง มีกรอบการดำเนินงาน คือ ประธานกลุ่ม ๑ คน รองประธานกลุ่ม ๑ คน และคณะกรรมการ ๔ ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการ ๑ คน ฝ่ายการเงินและบัญชี ๒ คน ฝ่ายติดตามและประเมินผล ๑ คน และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๒ คน^{๑๐}

กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาทบ้านหนองลูกช้าง มีกรอบการดำเนินงานคือ ประธานกลุ่ม ๑ คน รองประธาน ๒ คน ฝ่ายอำนวยการ ๑ คน ฝ่ายการเงินและบัญชี ๒ คน ฝ่ายติดตามประเมินผล ๑ คน และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๒ คน^{๑๑}

^๙ สัมภาษณ์ สมมาตร สุขมาก. รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

^{๑๐} สัมภาษณ์ แบบ เจริญลาภ. ฝ่ายอำนวยการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ลาวัลย์ แก้ววิเชียร. รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง. ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง มีกรอบการดำเนินงานคือ ประธาน ๑ คน รองประธาน ๒ คน และคณะกรรมการ ๕ ฝ่าย คือ ฝ่ายอำนวยการ ๒ คน ฝ่ายการเงินและบัญชี ๒ คน ฝ่ายพิจารณาสินเชื่อ ๒ คน ฝ่ายติดตามและประเมินผล ๒ คน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๒ คน และฝ่ายเลขานุการกลุ่ม ๒ คน^{๑๒}

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย และสิ่งที่เหมือนกันของทั้ง ๓ กลุ่ม คือ การแบ่งความรับผิดชอบออกเป็น ๑๑ คุ่ม แต่ละคุ่มจะมีการเลือกผู้นำคุ่ม เพื่อดูแลกัน ซึ่งทำให้ทราบและเข้าถึงข้อมูลความต้องการของแต่ละคุ่มได้เป็นอย่างดี

๔.๒.๑.๙ คุณสมบัติเฉพาะของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ลักษณะของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง มีลักษณะพิเศษเฉพาะตน กล่าวคือ เหมือนกับธนาคาร ประกันภัย และสหกรณ์ มีคำอธิบายโดยย่อ ดังนี้

- (๑) คล้ายกับธนาคาร เพราะมีการฝากเงิน กู้เงิน หรือถอนเงิน
- (๒) คล้ายกับประกันภัย เพราะมีสมาชิกได้รับการคุ้มครอง เมื่อมีการเสียชีวิตหรือมีการเจ็บป่วย
- (๓) คล้ายกับสหกรณ์ เพราะมีการขายสินค้าราคาถูกให้แก่สมาชิก สิ้นปีมีเงินปันผลคืนให้กับสมาชิกทุกคน

๔.๒.๑.๑๐ การจัดตั้งและกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง มีลักษณะ ดังนี้

การจัดตั้งกลุ่มและกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ทั้ง ๓ กลุ่มจะมีความสัมพันธ์และลักษณะคล้ายคลึงกันมาก ดังนี้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง สมาชิกจะเสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท เพื่อเป็นค่าธรรมเนียมให้กับกลุ่ม และจะรับฝากเงินสะสมหุ้นละ ๒๐ บาท แต่ฝากไม่เกินเดือนละ ๑๐๐ หุ้น หรือ ๒,๐๐๐ บาท

กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท สมาชิกจะเสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท เพื่อเป็นค่าธรรมเนียมให้กับกลุ่ม และสมาชิกจะฝากเงินสะสมอย่างน้อยคนละ ๓๖๕ บาทต่อปี หากสมาชิกมีเงินจะฝากสะสมเพิ่มอีกก็ได้แล้วแต่ความสามารถของสมาชิก

^{๑๒} สัมภาษณ์ ธนวิน บุตรเขียว, รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓.

กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง สมาชิกจะเสียค่าสมัครคนละ ๑,๐๐๐ บาทต่อคนต่อกลุ่ม การฝากเงินสะสมเงินขั้นต่ำ ๒๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาทต่อเดือน

กลุ่มทุกกลุ่มจะมีความเหมือนกันคือ การเสียเงินค่าธรรมเนียมแรกเข้าให้กับกลุ่มเพื่อเป็นทุนทรัพย์ของกลุ่ม และการรับฝากเงินสะสมก็เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของแต่ละกลุ่มกำหนด และต่อมาก็จะมีการคัดเลือกคณะกรรมการเพื่อมาบริหารจัดการกลุ่มต่อไป^{๓๓}

๔.๒.๒ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชน

ผลการสัมภาษณ์การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนของชุมชนหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

ทาน คือ การให้ การที่สมาชิกเสียสละเงินโดยตั้งแต่ค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท และเงินฝากเพื่อสะสมหุ้นละ ๒๐ บาท แต่ฝากไม่เกินเดือนละ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน เพื่อรวบรวมเป็นทุนในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมา ปัจจุบันมีสมาชิก ๔๒๑ คน มีทุนสะสมของกลุ่ม ๒,๑๙๔,๓๗๐ บาท จึงถือได้ว่าการให้เงินเพื่อรวบรวมจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา เป็นการให้เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของกลุ่มที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจในกลุ่มให้เกิดความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ผลกำไรที่กลุ่มได้รับก็นำมาเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย

ปิยวาจา คือ คำพูดที่ไพเราะมีประโยชน์ การจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาได้ คณะกรรมการได้อบรมให้ความรู้กับสมาชิก ถึงการฝากเงิน การถอนเงิน การกู้ยืมเงิน และสวัสดิการที่สมาชิกทุกคนจะได้รับ เพราะการดำเนินงานของกลุ่มจะเป็นเรื่องเงินเป็นสำคัญ การกู้ยืมเงินกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ไม่มีการนำกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง สมาชิกทุกคนรู้หน้าที่ของตนเองเมื่อรู้มาแล้วก็ต้องส่งใช้คืน จึงถือว่าสมาชิกทุกคนให้คำมั่นสัญญาภายในกลุ่ม วิธีการพูดที่ไพเราะและเป็นประโยชน์ในการให้สมาชิกนำเงินมาฝาก และสมาชิกคนไหนที่กู้ยืมไปก็นำมาใช้โดยไม่มี การโกงเกิดขึ้น ถือได้ว่าสมาชิกกลุ่มประพฤติปฏิบัติสำหรับกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามเป็นที่นับถือของคนทั่วไป

อิตถจริยา คือ การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว การจะเป็นแบบอย่างต่อคนอื่น ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครอบครัวเสียก่อน คณะกรรมการก็ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ส่วนสมาชิกพอถึงวันที่ ๒ ของเดือนก็นำเงินมาฝากหรือชำระหนี้ ซึ่งการปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการหาเลี้ยงชีพอย่างสุจริต ถือเป็นสัมมนาอาชีพให้ครอบครัวและตนเองมีความสุข และสมาชิกทุกคนก็ได้รับสวัสดิการจากกลุ่ม หากสมาชิกไม่ซื่อสัตย์ปฏิบัติตัวไม่ดี สวัสดิการที่สมาชิกทุกคนจะได้รับก็จะไม่เกิดขึ้น

สมานัตตตา คือ ความสม่ำเสมอ คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายต่างก็ทำหน้าที่ของตนในการบริหารกลุ่ม โดยถือปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ร่วมกันสร้างขึ้นเป็นสำคัญ

^{๓๓} สัมภาษณ์ สายมาน มีชานาญ. ฝ่ายติดตามประเมินผล กลุ่มออมทรัพย์สัจจะวันละ ๑ บาท. ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓.

สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติเหมือนกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกันจึงเป็นความสม่ำเสมอที่สร้างความสามัคคีปรองดองในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง^{๑๔}

ทาน คือ การให้ การที่สมาชิกทุกคนยอมเสียสละเงินของตนเอง เพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นมา สมาชิกจะนำเงินฝากในราคาหุ้นละ ๒๐ บาท พอรวมกันก็เป็นเงินก้อนใหญ่ เป็นทุนทรัพย์ในการจัดตั้งกลุ่มได้สำเร็จ จึงถือว่ากิจกรรมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาเป็นเครื่องผูกใจสมาชิกทุกคนให้มีส่วนร่วม หากไม่มีการจัดตั้งกลุ่ม สมาชิกทุกคนก็จะต่างคนต่างอยู่ ไม่คิดหาวิธีช่วยเหลือกัน เมื่อกลุ่มจัดตั้งไม่ได้ สวัสดิการที่สมาชิกทุกคนจะได้รับก็จะไม่มี

ปิยวาจา คือ การให้คำพูดที่ดี ไม่โกหกหลอกลวง คณะกรรมการต้องใช้ความเพียรพยายามในการพูดให้สมาชิกเชื่อถือ การพูดเอาเงินสมาชิกออกจากกระเป๋าให้ได้ ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะการจัดตั้งกลุ่มเป็นการรวมความคิด ไม่มีหลักประกันว่าถ้านำเงินมาฝากแล้วเงินของสมาชิกจะไม่สูญหาย หรือได้คืน คณะกรรมการต้องใช้ความคิด ไตร่ตรอง เพื่อให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจแล้วนำเงินมาฝากที่กลุ่ม คณะกรรมการวางแผนตั้งแต่เริ่มให้คำปรึกษาหารือพูดคุยกัน ให้องค์ความรู้ ความเข้าใจ จนทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาได้ หากไม่พูดจากัน หรือหากพูดไม่มีสัจจะ การจัดตั้งกลุ่มก็จะไม่สำเร็จ

อัทธจริยา คือ ประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ต่อคน การหาแนวทางในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเมตตาสงสารกัน ทำให้สมาชิกทุกคนต้องมีสัจจะ ซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ทำให้กลุ่มจัดตั้งได้สำเร็จและดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบันนี้

สมานัตตตา คือ การให้อย่างสม่ำเสมอ เป็นการให้กับตนเอง ก่อนที่จะให้บุคคลอื่น การนำเงินมาฝากไว้ที่กลุ่มเป็นประจำทุกเดือน สมาชิกทุกคนถือปฏิบัติร่วมกัน จึงถือได้ว่าเป็นการให้กับตนเองอย่างสม่ำเสมอ และสิ่งที่สมาชิกได้ช่วยเหลือกันก็คือสวัสดิการที่กลุ่มดูแลช่วยเหลือกัน^{๑๕}

ทาน คือ การให้ การที่สมาชิกยอมเสียสละเงินของตนเพื่อช่วยกันจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาได้ ถือเป็นการให้ปัจจัยเพื่อจัดตั้งกลุ่ม เพราะสวัสดิการที่สมาชิกจะได้รับก็มาจากเงินปันผลจากกลุ่ม ที่จะใช้ดูแลสมาชิก หากไม่มีกลุ่ม สวัสดิการที่สมาชิกจะได้รับก็ไม่มี การให้ถือเป็นปัจจัยในการจัดตั้งกลุ่ม คณะกรรมการยังให้ความรู้ในเรื่องการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มออม

^{๑๔} สัมภาษณ์ เชื้อง คำสุภาพ, ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง. ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

^{๑๕} สัมภาษณ์ ถนัด สุขมาก, การเงิน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง. ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

ทรัพย์สินให้ประสบความสำเร็จ จัดหาวิทยากรเฉพาะด้านมาให้ความรู้แก่สมาชิก และยังพาไปศึกษาดูงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่ประสบความสำเร็จที่ขอนแก่น และนครราชสีมา

ปิยวาจา คือ การพูดที่เป็นประโยชน์ สมาชิกทุกคนได้ปรึกษากันถึงการดำเนินงานของกลุ่มในเรื่องการฝากเงิน การกู้ยืมเงินและสมาชิกส่วนใหญ่ก็ได้กู้ยืมเงินกลุ่มเพื่อนำไปเป็นทุนประกอบอาชีพ และส่งใช้เป็นรายเดือนและรายปีพร้อมดอกเบี้ย หากทุกคนไม่มีสัจจะ กู้เงินกลุ่มไปแล้วไม่ส่งใช้ก็ได้ แต่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์หนองลูกช้างมีสัจจะกันทุกคนจากการศึกษาพบว่าสมาชิกได้ส่งใช้เงินกู้ยืมพร้อมดอกเบี้ยกันทุกคน ไม่มีการโกงเกิดขึ้นเลย การดำเนินงานของกลุ่มจึงสำเร็จ

อรรถจริยา การทำประโยชน์คือช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนช่วยช่วยเหลือให้การดำเนินงานสำเร็จ เมื่อทุกคนช่วยเหลือให้กลุ่มดำเนินงานได้ สมาชิกมีเงินฝาก มีแหล่งเงินกู้ ดอกเบี้ยที่เสียให้กับกลุ่ม ย้อนกลับมาเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกและหมู่บ้าน วิธีทำประโยชน์ด้วยการช่วยเหลือกัน แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีที่เกิดจากความคิดในการช่วยเหลือกันเองภายในกลุ่ม

สมานัตตตา เป็นการให้อย่างสม่ำเสมอ การเข้าเป็นสมาชิกและเริ่มมีการฝากสะสมจากเงิน ๒๐ บาท มีมากก็ฝากมากมีน้อยก็ฝากน้อย ฝากทุกๆ เดือนทำให้สมาชิกมีเงินฝาก และสมาชิกคนอื่นก็ได้รับผลจากการฝากเงินไว้ที่กลุ่ม สมาชิกสามารถกู้ยืมเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพรายได้เพิ่มมากขึ้น สวัสดิการที่สมาชิกได้รับก็มาจากเงินฝากของสมาชิกทุกคน ซึ่งสมาชิกทุกคนได้ปฏิบัติร่วมกันมาตลอด^{๑๖}

บ้านหนองลูกช้างได้เริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มจากแนวคิดของพระอาจารย์ชุมพล เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้าง ที่จะพัฒนาชาวบ้าน จึงนำแนวคิดนี้มาประสานผู้ใหญ่เชื้อง คำสุภาพ และเริ่มฝึกหัดชาวบ้านให้รู้จักการเพาะถั่วงอกขาย ผลกำไรแบ่งไว้เป็นเงินทุน นี่เป็นจุดเริ่มต้นของการจัดตั้งกลุ่ม และต่อมาก็จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างขึ้นเป็นกลุ่มแรก ชาวบ้านที่จะสมัครเป็นสมาชิกก็เสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท และสมาชิกที่จะฝากเงินกับกลุ่ม ก็ฝากเป็นจำนวนหุ้น ในราคาหุ้นละ ๒๐ บาท แต่ไม่เกิน ๑๐๐ หุ้นหรือ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน เงินค่าสมัครและค่าหุ้นที่สมาชิกทุกคนนำมาฝาก ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างตั้งขึ้นมาได้ด้วยความสะดวกของสมาชิกทุกคน เพื่อให้สามารถจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาได้เป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ในเรื่องของกาให้มาใช้เพื่อให้เกิดผลกับสมาชิกทุกคน

ปิยวาจา การให้คำพูดที่ไพเราะและมีประโยชน์ต่อสมาชิกทุกคน การจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาได้ทุกคนทุกฝ่ายได้มีการประชุมร่วมกันหลายครั้งเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือกันภายในหมู่บ้าน เมื่อได้ข้อสรุป ก็จัดทำข้อบังคับของกลุ่ม ทุกคนถือว่าได้พูดตกลงให้ปฏิบัติตามกฎ ทำให้เกิดการออมทรัพย์ขึ้น ถือว่าสมาชิกทุกคนมีสัจจะร่วมกัน

^{๑๖} สัมภาษณ์ สมมาตร สุขมาก, รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท. ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

อรรถจริยา การประพุดิตนให้เป็นประโยชน์ สมาชิกได้ฝากเงินกับกลุ่ม ทำให้สมาชิกทุกคนมีเงินฝาก และยังส่งผลให้ดอกเบี้ยที่กลุ่มได้รับการฝาก การกู้ยืมของสมาชิก กลุ่มนำมาจัดเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกในเรื่องค่ารักษาพยาบาล เบี้ยยังชีพคนชรา คนพิการ เงินสงเคราะห์ครอบครัวทุนการศึกษา และเพื่อสาธารณประโยชน์โดยเสียภาษีศูนย์เรียนรู้หนองลูกช้างให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม และร่วมจัดงานประเพณีตามเทศกาลต่างๆ ภายในหมู่บ้านหนองลูกช้างเป็นประจำ วิธีการประพุดิตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน จึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูกหลานต่อไป

สมานัตตดา การให้อย่างสม่ำเสมอ คณะกรรมการและสมาชิกได้นำเงินมาฝากที่กลุ่มทุกวันที ๒ ของเดือน ได้มีการปฏิบัติอย่างนี้เป็นประจำ ทำให้สมาชิกทุกคนมีเงินฝาก และดอกผลที่กลุ่มได้รับ กลุ่มได้นำมาเป็นสวัสดิการดูแลสมาชิกในเรื่องค่ารักษาพยาบาล เบี้ยยังชีพคนชรา คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และสาธารณประโยชน์ภายในหมู่บ้าน^{๓๗}

ทาน คือ การให้ การบริจาคสิ่งของ การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง สมาชิกทุกคนนำเงินของตนเองมาฝาก ทำให้กลุ่มมีทุนทรัพย์ในการตั้งกลุ่มขึ้นมาได้ วิธีการให้จึงถือเป็นทาน เป็นการแบ่งปันทรัพย์ที่แต่ละคนมีอยู่ด้วยความเต็มใจ จนกลายเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างได้สำเร็จ

ปิยวาจา เป็นการพูดจาด้วยความไพเราะ จริ่งใจต่อกันในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คณะกรรมการได้มีการประชุมชี้แจงให้สมาชิกทราบและเข้าใจในการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา มีการเชิญบุคคลและหน่วยงานราชการเข้ามาชี้แจงให้สมาชิกได้เข้าใจ สมาชิกก็เข้าใจในเจตนาของกลุ่มได้เป็นอย่างดี การได้พูดคุยกัน มีความจริงใจต่อกัน ไม่โกหกหลอกลวง สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม ทำให้สมาชิกมีกำลังใจ เป็นการสร้างความสามัคคีกัน ทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตั้งอยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

อรรถจริยา การประพุดิตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว/ชุมชน สมาชิกทุกคนได้นำเงินมาฝากทุกวันที ๒ ของเดือน คนที่กู้ยืมเงินทุนกลุ่มเพื่อไปประกอบอาชีพก็ได้ส่งใช้คืนพร้อมดอกเบี้ย สมาชิกทุกคนมีสัจจะ เพราะคนที่กู้ยืมเงินกลุ่มไป พอครบกำหนดก็ส่งใช้คืน ผู้กู้รู้จักหน้าที่ของตนเอง สมาชิกทุกคนต้องการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม หากไม่ส่งคืนเงินต้น และดอกเบี้ย สวัสดิการที่สมาชิกจะได้รับก็จะไม่ได้ การมีความเมตตากรุณาและความรับผิดชอบต่อกัน ถือเป็นการประพุดิตนให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว ชุมชน ซึ่งเป็นการช่วยให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

สมานัตตดา ความเป็นผู้มีใจความสม่ำเสมอ การพยายามจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตขึ้นมา ถือเป็นการรู้จักช่วยเหลือและพึ่งตนเองภายในกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีหน้าที่

^{๓๗} สัมภาษณ์ สัน โตชมพู, ฝ่ายอำนวยการ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

นำเงินมาฝากทุกเดือน คนที่กู้ยืมไปก็นำเงินต้นและดอกเบี้ยมาชำระตามกำหนด คณะกรรมการที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาก็ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากประธานและความถนัดเหมาะสม ถือได้ว่าต่างฝ่ายต่างมีความจริงใจต่อกัน ถือเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม^{๑๘}

กลุ่มออมทรัพย์ของผู้ใหญ่เมือง คำสุภาพ จัดตั้งขึ้นและสามารถยืนอยู่ได้เนื่องจากมีผู้นำที่เสียสละ และสมาชิกทุกคนต้องการช่วยเหลือกันเองก่อนที่จะให้คนอื่นช่วยเหลือเพราะหากทุกคนไม่ไว้วางใจกัน ไม่มีความเชื่อมั่นในสิ่งที่จะทำร่วมกัน กลุ่มหรือสวัสดิการที่สมาชิกจะได้รับก็จะเกิดขึ้นไม่ได้^{๑๙}

สวัสดิการชุมชนจะจัดตั้งขึ้นมาได้ สมาชิกทุกคนต้องรู้จักการให้กับคนอื่นเสียก่อน ถึงจะได้รับผลประโยชน์ หากสมาชิกทุกคนจะเป็นแต่ผู้รับ ไม่ยอมเสียสละ การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ก็จะล้มเหลว หากสมาชิกได้พูดคุยปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน งานที่ออกมาก็จะสำเร็จ ทุกคนดูแลเงินที่นำมาลงทุนร่วมกัน รักษาผลประโยชน์ช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดกำลังใจ คิดดีจิตใจก็เป็นกุศล ถือเป็นประโยชน์ต่อคน ต่อครอบครัว และต่อชุมชน^{๒๐}

สวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง สามารถดำเนินมาได้เพราะมีผู้นำที่เข้มแข็งเสียสละเงินเพื่อเป็นทุนทรัพย์ในการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาเพื่อให้ได้ผลประโยชน์กับทุกคน ถ้าไม่มีกลุ่มเกิดขึ้นสมาชิกทุกคนก็ไม่ได้รับสวัสดิการที่กลุ่มจัดสรรให้ การทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจ จึงเป็นผลดีสำหรับทุกคนในหนองลูกช้าง^{๒๑}

สวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นกันเองเพื่อช่วยเหลือด้านสวัสดิการให้กับสมาชิก สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะยากจน การมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้สมาชิกเป็นการช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม^{๒๒}

^{๑๘} สัมภาษณ์ บัญญัติ ภูประกิจ, รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง. ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

^{๑๙} สัมภาษณ์ สเทียม เพิ่มสนาม, ฝ่ายสินเชื่อกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง. ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

^{๒๐} สัมภาษณ์ ประจวบ แต่งทรัพย์, ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านขาม. ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔.

^{๒๑} สัมภาษณ์ ประไพ คามวุฒิ, นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ. ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔.

^{๒๒} สัมภาษณ์ นภัสสร ปราบคเชนทร์, เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านสวัสดิการสังคม/การจัดตั้งองค์กรเอกชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ. ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔.

๔.๓ การประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่น ๆ ในการจัดการสวัสดิการชุมชน

การจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง เริ่มจากพื้นฐานความมีเมตตา กรุณาต่อกัน เพื่อให้ชาวบ้านหนองลูกช้างได้รับประโยชน์ร่วมกันและเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ขึ้นมาชาวบ้านได้ใช้หลักธรรมเข้ามาช่วยบริหารจัดการและนำมายึดถือร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในหมู่บ้าน จากการศึกษาที่ค้นพบ ได้แก่

๔.๓.๑ ขรวาธรรม ๔ ประการ

- ความมีสัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดความไว้วางใจในการรวมกลุ่มกัน และถ้าหากขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกัน เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความรำฉาน แยกแยก ขาดความสามัคคีกันในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์
- การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตนเอง แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
- ความอดทน อดกลั้น เพราะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมากๆ ย่อมมีแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป หากขาดข้อนี้ไป การรวมกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มก็จะไม่เกิดขึ้นได้เลย
- ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงการที่ชาวบ้านหนองลูกช้างมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน รู้จักเป็นผู้ให้มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว ซึ่งการให้ในที่นี้มีใช้หมายแต่เพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นสิ่งที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ แต่ยังรวมถึงการให้น้ำใจ

๔.๓.๒ อิทธิบาท ๔ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย

๑. จันทะ คือ ความพอใจ ในที่นี้ได้แก่ ความต้องการ ความฝึกฝนใจรัก ที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอจากความมุ่งมั่นที่จะช่วยกันแก้ไขปัญหาความยากจน ปัญหานี้สินของชาวบ้าน ให้มีพออยู่พอกัน จึงได้รวมกลุ่มเสียสละเงินเพื่อความต้องการของชาวบ้านหนองลูกช้าง

๒. วิริยะ คือ ความเพียร ได้แก่ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทนของผู้นำหมู่บ้านคือนางเชื่อง คำสุภาพ ได้กล่าวให้ผู้ศึกษาวิจัยทราบถึงความเพียรพยายามเริ่มแรกในการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมา เนื่องจากชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพทำไร่ทำนา ไม่เคยรู้เรื่องกลุ่มออมทรัพย์เลย พอผู้ใหญ่เชื่อง คำสุภาพ นำเรื่องนี้มาประชุมชาวบ้าน ก็ทำให้เกิดเสียงวิพากวิจารณ์ ต่อต้าน กลัวถูกโกงจากคนในหมู่บ้าน ต้องใช้ความอดทน

พยายามในคณะกรรมการหมู่บ้านได้ไปศึกษาดูงาน และพระอธิการชุมพล เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้างได้ช่วยผลักดัน

๓. จิตตะ คือ ความคิด ได้แก่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความตั้งใจ ถึงแม้เจอปัญหาอุปสรรคก็ไม่คิดล้มเลิกความคิดที่จะกระทำ

๔. วิมังสา คือ ความไตร่ตรอง, ทดลอง ได้แก่ การหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง

๔.๓.๓ หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้พยายามหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือกันในกลุ่มบ้านเพื่อให้เกิดความพอดีกับสมาชิกทุกคน สมาชิกกลุ่มจึงนำหลักของการพึ่งตนเองมาใช้ร่วมกัน ซึ่งความสันโดษ แปลว่า ความยินดี คือ ความพอใจ หัวใจของหลักธรรมสันโดษ คือ การไม่โลภ การรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนหามาได้ การรู้จักคุณค่าของตนเอง การเข้าใจสถานภาพของตนเองโดยไม่เอาไปเปรียบเทียบกับผู้อื่น

๔.๓.๔ หลักเบญจศีล เบญจธรรม

๑.เมตตา กรุณาจะคู่กับศีลข้อที่ ๑ ปาณาติปาตา เวรมณีเว้นจากฆ่าสัตว์มีชีวิต หมายถึง ความรักใคร่ปรารถนาให้มีความสุขความเจริญและความสงสารช่วยให้พ้นทุกข์จากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของบ้านหนองลูกช้าง วัตถุประสงค์ที่สำคัญของของกลุ่มคือเพื่อช่วยเหลือกันในกลุ่มบ้าน ถึงแม้จะไม่พ้นจากความยากจนแต่ให้สภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ก็เป็นสิ่งที่ชาวบ้านหนองลูกช้างพอใจบนความพอเพียงที่มีอยู่ และผู้ที่มีความเมตตากรุณาต่อคนในหมู่บ้านที่อยู่ร่วมกันให้พ้นทุกข์ได้ย่อมเป็นที่รักใคร่ของคนทั้งหลาย

๒. สัมมนาอาชีวะจะคู่กับศีลข้อที่ ๒ อทินนาทานา เวรมณีเว้นจากการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้รวมถึงการเลี้ยงชีพในทางสุจริตด้วย สำหรับสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ทุกคนในการกู้ยืมเงินกลุ่มไป จะมีคณะกรรมการติดตามประเมินผล หากสมาชิกคนใดนำเงินไปใช้ผิดประเภท ก็จะถูกคณะกรรมการนำเข้าไปประชุมเพื่อพิจารณาร่วมกัน

๓. กามสังวรจะคู่กับศีลข้อที่ ๓ กาเมสุ มิจฉาราวา เวรมณีเว้นจากการประพฤติดีกามความสำรวมระวัง รู้จักยับยั้งควบคุมในทางกามรมย์ มิให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รสและสัมผัส มีความยินดีพอใจในคู่ครองของตนผู้มีธรรมข้อนี้ ย่อมมีความสุขในชีวิต ไม่ก่อปัญหาให้ครอบครัวหรือสังคม

๔. สัจจะจะคู่กับศีลข้อที่ ๔ มุสาวาทาเวรมณีเว้นจากการกล่าวเท็จความสัตย์ ความซื่อตรง คือตำรงมั่นในสัจจะ ซื่อตรง ซื่อสัตย์ จริใจพูดจริง ทำจริง จะทำอะไรก็ให้เป็น ที่เชื่อถือไว้วางใจได้บุคคลผู้มีธรรมข้อนี้ย่อมเป็นผู้ที่เจริญในหน้าที่การงาน

๕. สติสัมปชัญญะจะคู่กับศีลข้อที่ ๕ สุราเมรัยมัชฌมาทัญฐานา เวรมณีเว้นจากการดื่มน้ำเมา คือ สุรา และเมรัยความระลึกได้และความรู้จักทั่วพร้อม คือ การฝึกตนให้เป็นคน รู้จักยังคิดรู้สึกตัวเสมอว่าสิ่งใดควรทำและไม่ควรทำระวังมิให้เกิดความประมาท

๔.๓.๕ หลักความรู้จักประมาณตน

การใช้เหตุผลประกอบหลักกัตถุญตา คือ ความรู้จักประมาณตนหรือรู้จักความพอดีในการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ชอบไม่โลภมากจนเกินไป และเมื่อหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายด้วยต้องไม่ให้ฟุ่มเฟือยจนเกินไป และต้องมีอัตตัญญตา คือ ความเป็นผู้รู้จักตนเอง คือ ต้องรู้ตัวอยู่เสมอว่าเรามีชาติตระกูลยศตำแหน่ง หน้าที่การงาน ความรู้ความสามารถแค่ไหนเพียงไร แล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภาวะนั้น ๆ อย่าหลงตัวเอง อย่าลืมหัก และยั้งรวมถึงหลักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีประกอบด้วย

๑. การรู้จักตนเองและรู้จักคนอื่น คนเราต้องมีความเข้าใจในความต้องการของตนและของผู้อื่น ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนและผู้อื่น ไม่ยึดถือข้อบกพร่องใดๆ ในร่างกายของตนเป็นปมด้อย จนขาดความมั่นใจในการคบหาผู้อื่น และยอมรับความแตกต่างระหว่างตัวเองกับคนอื่น ๆ

๒. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักพูด รู้จักฟัง เรียนรู้ที่จะพูดเรื่องต่างๆ ในจังหวะที่เหมาะสม เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เอาใจใส่ในตัวเพื่อน และให้ความสำคัญกับเพื่อนด้วยความบริสุทธิ์ใจ รู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนตามควรแก่สภาวะและโอกาส ตลอดจนมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อเพื่อน

๓. การมองโลกให้มองโลกในแง่ที่เป็นจริง ไม่มองในแง่ดีจนเกินไป อันอาจถูกหลอกลวงและคดโกงได้ แต่ไม่มองคนในแง่ร้ายจนเกินไป อันจะทำให้เป็นคนใจแคบ ไม่รู้จักการให้อภัย

๔. มีน้ำใจเป็นนักกีฬายอมรับผิดเมื่อรู้ว่าตนผิด ปฏิเสธในสิ่งที่ตนไม่สามารถทำได้ เมื่อให้สัญญาอย่างไรไว้กับใคร ก็ต้องพยายามทำตามสัญญานั้นให้ดีที่สุด นอกจากนั้นยังต้องรู้จักเสียสละและให้อภัยแก่เพื่อนเมื่อเกิดข้อผิดพลาด โดยทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดข้อผิดพลาดนั้นๆ และร่วมมือช่วยเหลือกันปรับปรุงแก้ไขตามสาเหตุที่เกิดขึ้นต่อไป

๔.๓.๖ หลักความสามัคคีปรองดองกันในกลุ่มสมาชิก

ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกันความสามัคคีปรองดองคือการรู้จักประนีประนอมยอมกัน ไม่ทะเลาะวิวาทแก่งแย่งกัน รู้จักตกลงกันด้วย ไม้ตรีจัต

ความสมานฉันท์ คือ ความร่วมใจกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันแห่งหมู่คณะในการดำเนินชีวิตหรือในการทำกิจการงานโดยชอบธรรม ร่วมกันต้องเป็นการดำเนินชีวิต หรือกระทำการกิจการงานร่วมกัน โดยชอบธรรม จึงจะถึงความเจริญและสันติสุขอย่างแท้จริงได้แต่ถ้าร่วมกันทำกิจการงาน โดยทุจริต ผิดศีล ผิดธรรม ผิดกฎหมายของบ้านเมืองหรือผิดไปจากขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีของสังคมหรือหมู่คณะ แม้จะกระทำการได้สำเร็จแต่ก็จะได้ไม่ได้รับผลเป็นความเจริญและสันติสุขและกลับจะนำหมู่คณะไปสู่ความเสื่อม หรือความหายนะให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนได้

๔.๓.๗ ปัจจัยที่ทำให้การจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างประสบความสำเร็จ

จากการดำเนินงานของชาวบ้านหนองลูกช้าง เป็นการพึ่งพาตนเองโดยไม่ต้องรอหรือขอความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว การดำเนินงานของหนองลูกช้างมีการระดมทุน ๒ ประการ คือ ทุนมนุษย์ และทุนทรัพย์ โดยเฉพาะทุนมนุษย์ คือ คนในชุมชนเป็นปัจจัยหลักโดยสร้างองค์ความรู้ ๓ ประการ คือ ความศรัทธา ความเข้าใจให้สมาชิกเข้าใจในกฎระเบียบ การแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และการสร้างผู้นำให้มีคุณธรรม และปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มออมทรัพย์หนองลูกช้างประสบความสำเร็จนั้น ได้มีการนำหลักธรรมเข้ามาใช้ภายในกลุ่ม ๖ ประการ คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ อิทธิบาท ๔ เบญจศีลและเบญจธรรม พรวาสธรรม ๔ ประการ ความสามัคคีปรองดอง หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ และหลักความรู้จักประมาณตน

ลักษณะการทำงานแบบเรียบง่ายของคณะกรรมการ ยึดกฎระเบียบที่มั่นคง หากมีปัญหาที่ร่วมกันแก้ไข กรณีปัญหาสมาชิกไม่ส่งเงินกู้ กรรมการจะกระตุ้นผู้ค้างประกัน ผู้ค้างประกันก็จะไปกระตุ้นผู้กู้ และส่งตัวแทนที่ดูแลในแต่ละคุ้มบ้าน ไปเยี่ยมเยียนสมาชิกที่ยังไม่ได้ชำระเงินกู้ การทำงานในรูปแบบนี้กรรมการจะหมุนเวียนกันทำ คนเก่าก็จะสอนคนใหม่ และคอยเป็นที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงให้ กรรมการที่เข้ามาทำหน้าที่แทน เมื่อมีปัญหากรรมการจะมีความมานะ อดทนและตั้งใจไม่ทอดทิ้งต่อคำพูดของสมาชิกที่ไม่ไว้วางใจกรรมการบริหาร จนก่อให้เกิดความสำเร็จ ทำให้สมาชิกเข้าใจและมีความเชื่อมั่นในคณะกรรมการบริหาร สมาชิกมีสัจจะ มีวินัย ชำระเงินกู้ตรงต่อเวลา โดยมีปัจจัยความสำเร็จ ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านการบริหารงาน บ้านหนองลูกช้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภอหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๑ คุ้ม ๑๘๙ ครัวเรือน มีประชากร ๗๓๑ คน เป็นชาย ๓๖๐ คน เป็นหญิง ๓๗๑ คน ในแต่ละคุ้มจะมีหัวหน้าคุ้มช่วยกันดูแล ซึ่งทุกคนในหมู่บ้านจะมีอาชีพ มีธุรกิจร่วมกัน ทำกิจกรรมในร่วมกัน และคณะกรรมการบริหารทุกคนที่เข้ามาเป็นผู้นำในการบริหาร จะยึดหลักความร่วมมือ มีคุณธรรมเป็นสำคัญ และมีความรู้ในการบริหารงาน ซึ่งมีปัจจัยหลักในการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง

ให้สมาชิกศรัทธาและเชื่อถือ ให้การยอมรับ คือ ต้องสร้างคนในชุมชนให้เกิดศรัทธา ความเข้าใจ ให้สมาชิกเข้าใจในกฎระเบียบ และแก้ไขความขัดแย้งในบุคคล

๒. ปัจจัยการมีผู้นำที่เข้มแข็ง นางเชื่อง คำสุภาพ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้มีแนวคิดในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเองให้สามารถช่วยเหลือตัวเอง เสียสละ ทดมเททั้งร่างกาย แรงใจ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ คือ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพโดยการจูงใจให้ผู้ตามเกิดความพยายามในการทำงานมากขึ้นกว่าปกติ จนบรรลุผลสำเร็จจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

๓. การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดตั้ง หากสมาชิกไม่นำเงินมาฝากสะสมเพื่อเป็นทุนทรัพย์ให้กับกลุ่ม การจัดสวัสดิการชุมชนก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี ที่ให้ความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ไว้ว่า หมายถึง เป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ ในการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นได้

๔. แนวคิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่ม การดำเนินงานของชาวบ้านหนองลูกช้างในการคิดหาวิธีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง สามารถจัดตั้งขึ้นได้สำเร็จ วิโรจน์ ปะวะโพตะโก ได้ให้ความหมายของกลุ่มว่า ระบบขององค์การจะประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและกันจะกระทั่งกลายเป็นแบบแผนของบทบาท และเกิดบรรทัดฐานซึ่งเป็นระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับหน้าที่ของกลุ่มสมาชิกต่อสมาชิก และสมาชิกต่อกลุ่มกำหนดไว้อย่างชัดเจน

๔.๓.๘ ผลการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

๑. ชาวบ้านหนองลูกช้างเกิดความเข้าใจและเห็นความสำคัญของสวัสดิการชุมชน

๒. หน่วยงานในท้องถิ่นเกิดความเข้าใจเรื่องสวัสดิการชุมชน และเห็นความสำคัญของการจัดสวัสดิการชุมชนมากขึ้น

๓. มีการประสานความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมากขึ้น

๔. เกิดการพัฒนาด้านการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกที่หลากหลายรูปแบบและจำนวนกองทุนที่สมาชิกได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

๕. ทำให้เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนจากหน่วยงานภาคี ท้องถิ่นในการสมทบงบประมาณแก่กองทุนสวัสดิการชุมชน

๖. เกิดการเชื่อมโยงเครือข่าย / กลุ่มต่าง ๆ / ในชุมชน
๗. เกิดระบบมีวินัยในการออมทรัพย์เพื่อจัดสวัสดิการชุมชน และการช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน
๘. ทำให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในชุมชนมากขึ้น
๙. สร้างความสามัคคีในชุมชน ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้

๔.๔ อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

๔.๔.๑. รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

๑. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง เป็นการสวัสดิการให้กับสมาชิกภายในกลุ่มโดยได้เริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ กลุ่มจะเปิดรับสมัครสมาชิกโดยเสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท เพื่อเป็นรายได้ให้กับกลุ่ม ซึ่งเงินค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท มองดูแล้วเหมือนไม่มาก แต่เป็นการมากด้วยคุณค่าในการของสมาชิกทุกคนเป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ข้อที่ ๑ ทานคือการให้มาใช้กับทุกคนและก็ได้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และสังคหวัตถุ ๔ ข้อที่ ๒ ปิยวาจา สมาชิกทุกคนต้องได้พูดจากันกิจกรรมจึงจะสามารถดำเนินไปได้ ซึ่งปิยวาจาไม่ได้เป็นเพียงคำพูดเท่านั้น ยังรวมถึงการมีจิตใจเป็นกุศลที่จะช่วยเหลือกัน ข้อ ๓ อัตถจริยา การทำประโยชน์ การเสียสละประโยชน์ของสมาชิกเพื่อคนอื่นหรือให้กลุ่มจัดตั้งขึ้นมาได้ ข้อ ๔ สมานัตตาความสม่ำเสมอในที่นี้เป็นความเสมอในด้านคุณธรรมของสมาชิกทุกคน เมื่อจัดตั้งกลุ่มได้แล้วก็ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจำนวน ๘ คน มีประธาน ๑ คน รองประธาน ๑ คน มีการแบ่งหน้าที่ออกเป็น ๔ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ๑ คน ฝ่ายการเงิน ๒ คน ฝ่ายตรวจสอบ ๑ คน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๒ คน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน ๔๒๑ คน ซึ่งการเลือกคณะกรรมการเข้ามาบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตนี้ สมาชิกทุกคนต้องมาใช้สิทธิของตนเองซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของสุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำ คือ ผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพโดยการจูงใจให้ผู้ตามเกิดความพยายามในการทำงานมากขึ้นกว่าปกติ จนบรรลุผลสำเร็จจนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น สมาชิกจะต้องนำเงินมาฝากหุ้นละ ๒๐ บาทต่อหุ้น สมาชิกฝากเงินได้ไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน การฝากเงินของกลุ่มมีอยู่ ๒ ประเภท คือ ฝากสะสมทั่วไป สมาชิกจะต้องฝากครบ ๖ เดือนขึ้นไปจึงจะมีสิทธิกู้ยืมได้ อีกประเภทคือฝากสะสมพิเศษ เงินฝากประเภทนี้เป็นเงินฝากสะสมและถอนได้ แต่ไม่สามารถกู้ยืมได้ จะได้ดอกเบี้ยร้อยละ ๘ ต่อปี ปัจจุบันมีทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มจำนวน

๒,๑๙๔,๓๗๐ บาท การกู้ยืมเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจะเปิดให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ไม่เกินหุ้ที่มีอยู่หรือไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ระยะเวลาการส่งใช้คืน ๑ ปี และมีคนค้ำประกัน ๒ คน เสียดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อเดือน ส่งใช้คืนภายใน ๑ ปี การกู้ยืมเงินกลุ่มมี ๒ ประเภท คือ กู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ กู้ยืมกรณีเร่งด่วนฉุกเฉินไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ส่งใช้ภายใน ๖ เดือน เสียดอกเบี้ยร้อยละ ๑ บาท ดอกเบี้ยที่เกิดจากรายได้ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มก็นำกลับมาจัดสรรเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน การกู้ยืมเงินกลุ่มเพื่อนำไปประกอบอาชีพ สมาชิกทุกคนต้องมีความจริงใจต่อกัน ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่สมาชิกทุกคนร่วมกันจัดทำขึ้นทุกคนต้องถือปฏิบัติตาม จึงถือว่าสมาชิกทุกคนมีสัจจะ เป็นการนำหลักขรราวาสธรรม ๔ มาใช้ทำให้เกิดความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันจึงทำให้เกิดความไว้วางใจ เรื่องการไม่ซำะระหั้นของกลุ่มจึงไม่เกิดขึ้น

๒. กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท กลุ่มได้เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ กลุ่มจะรับสมัครสมาชิก โดยให้เสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท เพื่อเป็นรายได้ของกลุ่ม เป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ข้อที่ ๑ ทาน คือการให้วัตถุ และข้อที่ ๒ ปิยวาจา คือการพูดแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์ เมื่อจัดตั้งกลุ่มเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะดำเนินการเลือกคณะกรรมการจำนวน ๙ คน ประธาน ๑ คน รองประธาน ๒ คน ฝ่ายส่งเสริมสินเชื่อ ๒ คน ฝ่ายตรวจสอบ ๒ คน และฝ่ายประชาสัมพันธ์ ๒ คน กลุ่มจะเปิดรับสมัครสมาชิก โดยเสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท สมาชิกทุกคนจะต้องนำเงินมาฝากที่กลุ่มคนละ ๓๖๕ บาทต่อปี เป็นการลดรายจ่าย เพื่อสะสมเงินวันละ ๑ บาทเท่านั้น กลุ่มจะเปิดรับสมัครเพียงปีละ ๑ ครั้ง ในวันที่ ๒-๕ มกราคม ของทุกปี ปัจจุบันกลุ่มมีสมาชิก ๒๐๙ คน มีทุนหมุนเวียนภายในกลุ่มจำนวน ๒๘๕,๖๐๐๕ บาท สอดคล้องกับ ยุวพัฒน์ วุฒิเมธี ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ ในการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันเป็นผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหานั้นและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้นได้ สมาชิกทุกคนต้องใช้ความอดทน ซื่อสัตย์ เสียสละ ควบคุมอารมณ์ของตนเองเป็นอย่างมากในการลดรายจ่ายวันละ ๑ บาทที่ดูเหมือนจะไม่มาก แต่ต้องใช้ความอดทนสูง ใช้ระยะเวลา เพื่อนำมาฝากที่กลุ่ม จึงเป็นการนำหลักขรราวาสธรรม ๔ มาใช้อยู่เป็นประจำทุกวัน การกู้ยืมเงินกลุ่มมี ๒ ประเภท คือ เงินกู้สามัญ กู้ได้ไม่เกินจำนวนเงินหุ้ที่มีอยู่ และผู้ค้ำประกันห้ามเป็นคนในครอบครัวเดียวกัน เสียดอกเบี้ยร้อยละ ๕ และเงินฉุกเฉิน กู้ได้ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท เสียดอกเบี้ยร้อยละ ๑ บาท ดอกเบี้ยที่เกิดจากรายได้ของกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท กลุ่มก็นำกลับมาจัดสรรเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน ซึ่งการกู้เงินกลุ่มเพื่อนำไปประกอบอาชีพเท่ากับเป็นการกู้ยืมเงินของตนเองที่ฝากไว้กับกลุ่ม เป็นความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่จึงเป็นการรู้จักหลักประมาณตนและรู้จักพึงตนเองเป็นการ

เข้าใจในสภาพของตนเองโดยไม่เอาเปรียบผู้อื่น จึงเป็นการนำหลักพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ มาใช้อยู่เป็นประจำภายในกลุ่ม

๓. กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีสมาชิก ๑๒๙ คน หมู่บ้านได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับการจัดสรรเพิ่มเติมอีก ๑๐๐,๐๐๐ บาท มีทุนหมุนเวียนภายในกองทุนหมู่บ้าน หนองลูกช้างจำนวน ๑,๕๖๖,๘๖๐ บาท การที่บ้านหนองลูกช้างได้รับการจัดสรรเงินทั้ง ๒ รายการและสามารถต่อยอดเงินที่ได้รับมาให้คงอยู่และเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการบริหารจัดการที่ดีของ คณะกรรมการและสมาชิก เป็นการนำหลักความสามัคคีปรองดองมาใช้ภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ความสามัคคี ไม่ทะเลาะวิวาทแก่งแย่งกัน รู้จักตกลงกันด้วยดี ทำให้วัตถุประสงค์ของการ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้สมาชิกกู้ยืมพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย เมื่อ จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้แล้ว ก็เริ่มรับสมัครสมาชิก ผู้สมัครจะต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่ที่ ๓ หนองลูกช้าง คณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครทุกราย ผู้สมัคร จะต้องเสียค่าสมัครคนละ ๑,๐๐๐ บาทต่อคนหรือต่อกลุ่ม และสมาชิกจะต้องฝากเงินเข้าบัญชี อย่างน้อย ๑ หุ้่นๆ ละ ๒๐ บาท แต่ไม่เกินเดือนละ ๑,๕๐๐ บาท หรือไม่เกิน ๑ ใน ๕ ของ จำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ซึ่งการจะเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเงินค่า สมัคร ๑,๐๐๐ บาทต่อคน/กลุ่ม ทางกองทุนจะเก็บเป็นรายได้ของกองทุน จึงเป็นการนำ หลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้เป็นประจำ สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการจะต้องอาศัยอยู่ใน หมู่บ้านไม่น้อยกว่า ๒ ปี มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ไม่ติดยาเสพติดและไม่เคยต้องโทษจำคุก การ กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ผู้กู้จะต้องเป็นสมาชิกอย่างน้อย ๖ เดือน จึงจะมีสิทธิยื่นคำ ขอกู้เงินได้ โดยระบுவัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด โดยให้กู้ยืมกลุ่มละ ๖๐,๐๐๐ บาท การส่งใช้เงินกู้ คั้นพร้อมดอกเบี้ยภายใน ๑ ปี ถ้าสมาชิกกู้เงินนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านสามารถเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยคืนเต็มจำนวนได้ทันที และให้พ้นจากสมาชิกภาพ ในระยะเวลา ๓๐ วัน หลังจากยกเลิกสัญญาแล้วห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็น ระยะเวลา ๒ ปี ดอกเบี้ยที่เกิดจากรายได้ของกองทุนหมู่บ้านก็นำกลับมาจัดสรรเป็นสวัสดิการ ให้กับสมาชิกและชุมชน

ดังนั้น รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิต กลุ่มนี้จะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน จากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกต้องการแหล่ง เงินทุนหมุนเวียนและรองลงมาเพื่อต้องการช่วยเหลือสมาชิกทุกคน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็น เพราะสมาชิกไม่มีเงิน กู้ยืมจากกลุ่ม เสียดอกเบี้ยให้กลุ่ม ผลประโยชน์ก็ยังตกอยู่ที่สมาชิก ทุกคน จึงเป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในการคิดหาแนวทางในการช่วยเหลือสงเคราะห์ ซึ่งกันและกันเพื่อความสงบสุขของหมู่บ้านหนองลูกช้าง และดอกผลที่เกิดจากกลุ่มทั้ง ๓ กลุ่ม ได้นำมาจัดเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก

- ผู้สูงอายุ ที่จะได้รับการพิจารณาได้รับความช่วยเหลือจากสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างคือ ผู้สูงอายุ สวัสดิการของกลุ่มออมทรัพย์จะมอบของขวัญเพื่อเป็นกำลังใจให้กับผู้สูงอายุทุกปีจะได้รับของขวัญทุกคนในหมู่บ้าน

- ผู้ได้รับความเดือดร้อนในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้ขาดผู้อุปการะดูแล เช่น สตรีที่หย่าร้างหรือเป็นหม้ายที่ต้องอุปการะดูแลบุตรหรือพ่อแม่ที่ตกอยู่ในภาวะลำบาก จะได้รับเงินช่วยเหลือเป็นครั้งคราวที่ได้รับความยากลำบาก เป็นเงินช่วยเหลือปีละไม่เกิน ๑,๕๐๐ บาท

- คนพิการ ที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ จะได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินเบี้ยยังชีพเดือนละ ๒๐๐ บาท

- เด็กและเยาวชน ที่เดือดร้อนในเรื่องของทุนการศึกษา สามารถกู้ยืมโดยกลุ่มจะให้กู้ยืม ๓๐% ของเงินออมที่แต่ละคนมีอยู่ภายในกลุ่ม ครอบครัวที่จะยืมเงินทุนการศึกษาได้โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยต้องเป็นครอบครัวที่ไม่ดื่มสุรา ไม่สูบบุหรี่ ไม่ประกรองอาชีพที่ผิดกฎหมายและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พร้อมทั้งต้องทำบัญชีรับ-จ่ายครัวเรือนด้วย

- มารดาที่คลอดบุตร เด็กแรกเกิดจะได้ของขวัญเป็นเงินขวัญถุงทุกคนในหมู่บ้านคนละ ๕๐๐ บาท

- ผู้ป่วยที่เข้านอนรักษาตัวในโรงพยาบาล จะได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลคืนละ ๑๐๐ บาท

- สำหรับสมาชิกกลุ่มเสียชีวิตลง ครอบครัวจะได้รับค่าจัดการศพให้ จะมากขึ้นน้อยขึ้นอยู่กับความเป็นสมาชิกของกลุ่ม

- ฝากครบ ๑๘๐ วัน หรือ ๖ เดือน ได้ค่าทำศพ ๒,๕๐๐ บาท

- ฝากครบ ๓๖๐ วันหรือ ๑ ปี ได้ค่าทำศพ ๕,๐๐๐ บาท

- ฝากครบ ๗๓๐ วันหรือ ๒ ปี ได้ค่าทำศพ ๑๐,๐๐๐ บาท

- ฝากครบ ๑,๔๖๐ วันหรือ ๔ ปี ได้ค่าทำศพ ๑๒,๐๐๐ บาท

- ฝากเกิน ๔ ปี ได้ค่าทำศพ ๑๕,๐๐๐ บาท

- สมาชิกจะมีเงินทุนประกอบอาชีพ กลุ่มจะให้กู้ยืมไม่เกิน ๓๐ % ของเงินออมที่มีอยู่ภายในกลุ่ม เพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว รวมถึงได้รับดอกเบี้ยที่กู้ยืมไปมีการจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มอีกหลายๆ กลุ่มภายในหมู่บ้านขึ้น ได้แก่ ร้านค้าชุมชนหนองลูกช้าง กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าหนองลูกช้าง กลุ่มธนาคารข้าวหนองลูกช้าง กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์

- มีการบำรุงเพื่อสาธารณะประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน ได้แก่ การติดตั้งไฟฟ้าภายในหมู่บ้าน เสียภาษีบำรุงท้องที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขาม บริจาคเป็นการกุศลให้กับวัดบ้านหนองลูกช้างตามเทศกาลประเพณีท้องถิ่น

๔.๔.๒ หลักสังคหวัตถุ ๔ และหลักธรรมที่ส่งเสริมสังคหวัตถุในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

โดยภาพรวมและองค์ประกอบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นเรื่องของการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันมาใช้ทั้ง ๓ กลุ่ม ซึ่งข้อที่ ๑ ทานเป็นการให้วัตถุที่เป็นเงินซึ่งถือเป็นปัจจัยของสมาชิกทุกคนที่ให้เป็นค่าสมัครในการเข้าเป็นสมาชิก มีการนำเงินมาฝากสะสมไว้ที่กลุ่มเพื่อเป็นทุนทรัพย์ให้กับกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่สมาชิกได้ร่วมกันกำหนดขึ้นใช้ร่วมกัน สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันช่วยเหลือกันเองภายในชุมชนก่อนที่จะพึ่งพิงจากภายนอก มีการแบ่งหน้าที่กันทำงานตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละคน และแต่ละคุ่มในชุมชนอย่างชัดเจน แต่การจะรวมกลุ่มขึ้นมาได้ก็ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันถึงวัตถุประสงค์ที่จะทำร่วมกัน หากไม่มีการพูดคุยกันสิ่งที่ทำร่วมกันก็จะไม่เกิดขึ้น ชาวบ้านหนองลูกช้างได้ปฏิบัติกันเช่นนี้เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม เป็นการแสดงถึงความสามัคคีภายในหมู่บ้าน การใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ จึงเป็นการนำมาใช้เป็นประจำโดยไม่รู้ตัว

๔.๔.๓ หลักธรรมฆราวาสธรรม ๔ ประการ

- ความมีสัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกัน ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดความไว้วางใจในการรวมกลุ่มกัน และถ้าหากขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกัน เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริวฉาน แดกแยก ขาดความสามัคคีกันในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

- การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตนเอง แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

- ความอดทน อดกลั้น เพราะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมากๆ ย่อมมีแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป หากขาดข้อนี้ไป การรวมกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มก็จะไม่เกิดขึ้นได้เลย

- ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงการที่ชาวบ้านหนองลูกช้างมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน รู้จักเป็นผู้ให้มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว ซึ่งการให้ในที่นี้มีใช้หมายแต่เพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นเรื่องที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ แต่ยังรวมถึงการให้หัวใจ

๔.๔.๔ หลักความสามัคคีปรองดอง

ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกันความสามัคคีปรองดองคือ การรู้จักประนีประนอมยอมกัน ไม่ทะเลาะวิวาทแก่งแย่งกัน รู้จักตกลงกันด้วยไมตรีจิต ทำให้เกิดความสมานฉันท์ขึ้น ความร่วมมือกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันแห่งหมู่คณะในการดำเนินชีวิตหรือในการ

ทำกิจการงานโดยชอบธรรม จึงนำความเจริญและสันติสุขอย่างแท้จริงได้แต่ถ้าร่วมกันทำกิจการงาน โดยทุจริต ผิดศีล ผิดธรรม ผิดกฎหมายของบ้านเมืองหรือผิดไปจากขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีของสังคมหรือหมู่คณะ แม้จะกระทำการได้สำเร็จแต่ก็จะได้ไม่ได้รับผลเป็นความเจริญและสันติสุขและกลับจะนำหมู่คณะไปสู่ความเสื่อม หรือความหายนะให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนได้ การรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน เป็นการแสดงถึงความสามัคคีของสมาชิกทุกคนภายในชุมชนและการมีผู้นำที่ดีเสียสละ เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๔.๔.๕ หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ

จากการรวมกลุ่มของชาวบ้านหนองลูกช้างเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ จึงเป็นการพึ่งตนเองโดยใช้หลักของความสันโดษ ที่ว่ามีความยินดี มีความพอใจ การไม่โลภ การรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนหามาได้ การรู้จักคุณค่าของตนเอง การเข้าใจสถานภาพของตนเองโดยไม่เอาไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นซึ่งสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ได้นำมาใช้เป็นประจำ จนทำให้กลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกเกิดการออมร่วมกัน ซึ่งการนำหลักสันโดษมาใช้ สันโดษในที่นี้อาจแปลว่า พอ ความพอ ความรู้จักพอ คนรู้จักพอ จึงจะเป็นคนคนร่ำรวย คนไม่รู้จักพอจึงเป็นคนจนอยู่ตลอดเวลา คนไม่รู้จักพอ จึงเท่ากับเป็นคนมีไม่พอ พอไม่มีนั่นเอง สมาชิกส่วนใหญ่รู้จักพอปัญหาในเรื่องต่างๆ ของกลุ่มจึงลดน้อยลง

๔.๔.๖ อิทธิบาท ๔ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย

จากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ได้นำหลักอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมาใช้ภายในกลุ่ม

๔.๔.๗ การรู้จักประมาณตน

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้นำหลักของความรู้จักประมาณตนหรือรู้จักความพอดีในการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ชอบไม่โลภมากจนเกินไป และเมื่อหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายด้วยต้องไม่ให้ฟุ่มเฟือยจนเกินไป ความเป็นผู้รู้จักตนเอง รู้จักหน้าที่การทำงานความรู้ความสามารถแค่ไหนเพียงไร แล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภวะนั้น ๆ อย่าหลงตัวเอง อย่าลืมหัด ทำให้สมาชิกกลุ่มหนองลูกช้างนำหลักธรรมในเรื่องของการรู้จักประมาณตนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีเบญจศีลและเบญจธรรม

๔.๕ ผลของการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนอง ลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้ดำเนินงานที่ทำให้ชุมชนสมาชิกทุกคนที่เข้าร่วมกลุ่มทั้ง ๓ กลุ่มสามารถกู้ยืมเงินจากกลุ่มเพื่อใช้เป็นทุนในการลงมือประกอบอาชีพ โดยเสียดอกเบี้ยให้กับทางกลุ่ม และการชำระหนี้คืนสามารถแบ่งคืนได้เป็นงวด ๆ โดยพิจารณาจากจำนวนเงินที่กู้ยืมไป ซึ่งในการกู้ยืมแต่ละครั้งจะมีการทำเป็นสัญญาเพื่อเป็นบันทึกหลักฐานมากกว่าการผูกมัด ทั้งนี้เพราะสมาชิกมีความเชื่อมั่นในคุณธรรมของกันและกัน และเท่าที่ผ่านมาก็ไม่เคยปรากฏการฉ้อโกงเงินที่กู้ยืม แต่อาจมีปัญหการส่งช้ากว่ากำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการทั้ง ๓ กลุ่มจะมีการติดตามเป็นรายกรณี โดยการเสาะหาสาเหตุและสร้างความเข้าใจมากกว่าการทวงหนี้ ซึ่งสาเหตุโดยส่วนใหญ่ที่ทำให้การชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดเนื่องจากภัยธรรมชาติจะเป็นภัยแล้งมากกว่าอย่างอื่น ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มกับการลงทุนไป และเมื่อทราบสาเหตุที่แท้จริงก็ทำการตกลงกันใหม่โดยใช้หลักการประนีประนอมและการยืดหยุ่น ถือเป็นการแก้ปัญหาที่ดี นอกจากสมาชิกมีเงินฝาก มีเงินลงทุนประกอบอาชีพแล้ว สมาชิกทุกคนก็มีรายได้จากการนำผลผลิตที่ได้ออกมาจำหน่าย และยังมีรายได้จากการทำงานในกลุ่มอาชีพอีก เช่น รายได้จากการตัดเย็บเสื้อผ้าตัวละ ๕ บาท สมาชิกที่เข้าร่วมตัดเย็บมีรายได้เพิ่มประมาณ ๕,๐๐๐-บาทต่อเดือน ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่สมาชิกได้ร่วมกันทำ ถือเป็นแบบอย่างที่ดีต่อลูกหลานความรักความเอื้ออาทร ร่วมมือช่วยเหลือกันชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพิงจากภายนอก มีผลทำให้การดำเนินงานของกลุ่มมีความยั่งยืนต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับการดำเนินกิจกรรมอื่น ขณะนี้มีการรวมกลุ่มในชุมชนเพิ่มขึ้นประมาณ ๑๑ กลุ่ม ได้แก่ จะเห็นได้ว่าการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีพัฒนาการด้วยปัจจัยที่เป็นกระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ และทุนทางสังคมด้านความรู้สึกร่วมกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ และหลักธรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ตั้งแต่เริ่มมีการรวมตัวกันในการก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมาชาวบ้านได้นำหลักธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยโดยตลอด ถ้าหากไม่รู้จักการเสียสละทรัพย์สินหรือปัจจัย แรงกายแรงใจ ในความคิดมุ่งหวังหรือแนวคิดที่จะช่วยเหลือสงเคราะห์กันแล้วการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้างก็อาจจะไม่เกิดขึ้นมาได้เลยสังคมจะมีความมั่นคง สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการกลุ่มทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการร่วมกันแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้เพราะสมาชิกทุกคนคิดอยู่เสมอว่าตนไม่ใช่แค่สมาชิกเท่านั้น แต่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของกลุ่มทั้งหมดที่ร่วมคิดร่วมสร้างกันมาตั้งแต่ต้น และเพราะทุกคนมีคุณธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ไม่มีปัญหาอุปสรรคใด เนื่องจาก กลุ่มทั้ง ๓ กลุ่ม ดำเนินงานโดย สร้างกฎระเบียบไว้ชัดเจน มีการบริหารจัดการภายในของคณะกรรมการโดยการแบ่งค้ำการ ปกครองออกเป็น ๑๑ ค้ำ แต่ละค้ำจะมีประธานค้ำคอยดูแล ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ถ้า สมาชิกคนไหนมีปัญหา ประธานค้ำจะเป็นคนนำเสนอกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการช่วยกัน แก้ไข และสิ่งสำคัญของความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง คือ การมีผู้นำที่มี คุณธรรม มีความมุ่งมั่นเสียสละ พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจของกลุ่มต่าง ๆ ให้สามารถ ช่วยเหลือกันได้ คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน เน้นผู้มีความซื่อสัตย์ มีสัจจะ เสียสละเพื่อส่วนรวม จึงทำให้เกิดศรัทธาใน กลุ่มสมาชิก การจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างทำให้ชุมชนมีความรัก ความเอื้ออาทร กระบวนการมีส่วนร่วม กระบวนการเรียนรู้ ช่วยเหลือกันในชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพิงจาก ภายนอก มีผลทำให้การดำเนินงานของกลุ่มมีความยั่งยืนต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับการดำเนิน กิจกรรมอื่นได้เป็นอย่างดี

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ บ้านหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ศึกษาหลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง และศึกษาผลของการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ของกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง กลุ่มนี้จะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ดำเนินการวิจัยเชิงเอกสารและเชิงสำรวจ จัดเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (เชิงปริมาณ) และแบบสัมภาษณ์ (เชิงคุณภาพ) ซึ่งผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๖๓ คน ผลการศึกษาดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า

๕.๑.๑.๑ เพศ พบว่า สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง เพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๔ และ ๔๖ ตามลำดับ

๕.๑.๑.๒ อายุ พบว่า สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างส่วนมากอายุมากกว่า ๕๐ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๕๔ รองลงมาได้แก่อายุ ๔๑-๕๐ และ ๓๑-๔๐ ปีตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๑๓ และ ๒๐.๑๕ ตามลำดับ

๕.๑.๑.๓ ระดับการศึกษา พบว่า สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ส่วนมากมีการศึกษาในระดับ ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๓ รองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๕ และ ๑๕.๒๐ ตามลำดับ

๕.๑.๑.๔ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า สมาชิกของกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในระดับ ๓,๐๐๑-๖,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๓๓ รองลงมาได้แก่ระดับต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท และ ๖,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๖๕ และ ๑๕.๒๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒ การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ พบว่า

๕.๑.๒.๑ หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานของสมาชิกรวมกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๓ – ๒๙ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๔๕ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๖๑ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักทานระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๗๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๐ และ ๐.๘๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒.๒ หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจาของสมาชิกรวมกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๐ – ๓๐ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๑.๓๖ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๔.๐๘ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักปิยวาจากระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักปิยวาจากระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๐ และ ๕.๕๐ ตามลำดับ

๕.๑.๒.๓ หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอัตถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์) ของสมาชิกรวมกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๓ – ๓๐ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๔๕ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๖๑ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักอัตถจริยา ระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๐ และ ๑.๐๐ ตามลำดับ และ

๕.๑.๒.๔ หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค) ของสมาชิกรวมกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๗ – ๓๕ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๓.๑๒ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๔.๘๐ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักสมานัตตตา ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับมาก และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒๐ และ ๑๒.๔๐ ตามลำดับ

๕.๑.๓ ผลจากการศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง พบว่า

หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านทานของสมาชิกรวมกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๓ – ๒๙ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๔๕ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๖๑ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักทานระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๗๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๐ และ ๐.๘๐ ตามลำดับ

หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านปิยวาจาของสมาชิกรวมกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๐ – ๓๐ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๑.๓๖ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ ๔.๐๘ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักปียวาระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักปียวาระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๐ และ ๕.๕๐ ตามลำดับ

หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านอรรถจริยา (การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์) ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๑๓ – ๓๐ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๐.๔๕ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๒.๖๑ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักอรรถจริยา ระดับมาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับปานกลาง และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๕๐ และ ๑.๐๐ ตามลำดับ

หลักสังคหวัตถุ ๔ ด้านสมานัตตตา (ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค) ของสมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างอยู่ในระหว่าง ๗ – ๓๕ คะแนน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๒๓.๑๒ คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๔.๘๐ และพบว่า สมาชิกกลุ่มสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างมีการใช้หลักสมานัตตตา ระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๐ รองลงมาได้แก่การใช้หลักทานระดับมาก และน้อย คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๒๐ และ ๑๒.๔๐ ตามลำดับ

๕.๑.๔ รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง

มีการดำเนินงาน ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง ๒) กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และ ๓) กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง สามารถสรุปได้ดังนี้

๑) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง เป็นการจ้ดสวัสดิการให้กับสมาชิกภายในกลุ่มโดยได้เริ่มจากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ กลุ่มจะเปิดรับสมัครสมาชิกโดยเสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท เพื่อเป็นรายได้ให้กับกลุ่มเป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ข้อที่ ๑ ทานคือการให้มาใช้กับทุกคนและก็ได้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และสังคหวัตถุ ๔ ข้อที่ ๒ ปียวจา สมาชิกทุกคนต้องได้พูดจากันกิจกรรมจึงจะสามารถดำเนินไปได้ ซึ่งปียวจาทำได้เป็นเพียงคำพูดเท่านั้น ยังรวมถึงการมีจิตใจเป็นกุศลที่จะช่วยเหลือกัน ข้อ ๓ อรรถจริยา การทำประโยชน์ การเสียสละประโยชน์ของสมาชิกเพื่อคนอื่นหรือให้กลุ่มจัดตั้งขึ้นมาได้ ข้อ ๔ สมานัตตตาความสม่ำเสมอในที่นี้เป็นความเสมอในด้านคุณธรรมของสมาชิกทุกคน

๒) กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท กลุ่มได้เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๘ กลุ่มจะรับสมัครสมาชิก โดยให้เสียค่าสมัครคนละ ๒๐ บาท เพื่อเป็นรายได้ของกลุ่ม เป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ข้อที่ ๑ ทาน คือการให้วัตถุ และข้อที่ ๒ ปียวจา คือการพูดแต่สิ่งที่ดีมีประโยชน์

๓) กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ มีสมาชิก ๑๒๙ คน หมู่บ้านได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลจำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับการจัดสรรเพิ่มเติมอีก ๑๐๐,๐๐๐ บาท มีทุนหมุนเวียนภายในกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้างจำนวน ๑,๕๖๖,๘๖๐ บาท การที่บ้านหนองลูกช้างได้รับการจัดสรรเงินทั้ง ๒ รายการและสามารถต่อยอดเงินที่ได้รับมาให้คงอยู่และเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นการบริหารจัดการที่ดีของคณะกรรมการและสมาชิก เป็นการนำหลักความสามัคคีปรองดองมาใช้ภายในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ความสามัคคี ไม่ทะเลาะวิวาทแก่งแย่งกัน รู้จักตกลงกันด้วยดี ทำให้วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

โดยภาพรวมและองค์ประกอบของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นเรื่องของการสงเคราะห์ช่วยเหลือกันมาใช้ทั้ง ๓ กลุ่ม ซึ่งข้อที่ ๑ ทานเป็นการให้วัตถุที่เป็นเงินซึ่งถือเป็นปัจจัยของสมาชิกทุกคนที่ให้เป็นค่าสมัครในการเข้าเป็นสมาชิก มีการนำเงินมาฝากสะสมไว้ที่กลุ่มเพื่อเป็นทุนทรัพย์ให้กับกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่สมาชิกได้ร่วมกันกำหนดขึ้นใช้ร่วมกัน สมาชิกทุกคนได้เรียนรู้ร่วมกันช่วยเหลือกันเองภายในชุมชนก่อนที่จะพึ่งพิงจากภายนอก มีการแบ่งหน้าที่กันทำงานตามศักยภาพและความสามารถของแต่ละคนและแต่ละคุ้มในชุมชนอย่างชัดเจน แต่การจะรวมกลุ่มขึ้นมาได้ก็ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกันถึงวัตถุประสงค์ที่จะทำร่วมกัน หากไม่มีการพูดคุยกันสิ่งที่ทำร่วมกันก็จะไม่เกิดขึ้น ชาวบ้านหนองลูกช้างได้ปฏิบัติกันเช่นนี้เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วม เป็นการแสดงถึงความสามัคคีภายในหมู่บ้าน การใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ จึงเป็นการนำมาใช้เป็นประจำโดยไม่รู้ตัว ดังนั้น รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างต้องการแหล่งเงินทุนหมุนเวียนและรองลงมาเพื่อต้องการช่วยเหลือสมาชิกทุกคน ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าสมาชิกไม่มีเงิน กู้ยืมจากกลุ่ม เสียดอกเบี้ยให้กลุ่ม ผลประโยชน์ก็ยังตกอยู่ที่สมาชิกทุกคน จึงเป็นการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในการคิดหาแนวทางในการช่วยเหลือสงเคราะห์ซึ่งกันและกันเพื่อความสงบสุขของหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๕.๑.๕ หลักธรรมที่นำมาใช้เกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้าง ได้แก่

๑) หลักธรรมพราวาสธรรม ๔ ประการ

- ความมีสัจจะ ความซื่อสัตย์ จริใจต่อกัน ซึ่งถือเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้เกิดความไว้วางใจในการรวมกลุ่มกัน และถ้าหากขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความหวาดระแวงแคลงใจกัน เป็นจุดเริ่มต้นแห่งความร้าวฉาน แยกแยก ขาดความสามัคคีกันในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

- การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกัน รู้จักฝึกฝนปรับปรุงตนเอง แก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

- ความอดทน อดกลั้น เพราะการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มมาก ๆ ย่อมมีแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป หากขาดข้อนี้ไป การรวมกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มก็จะไม่เกิดขึ้นได้เลย

- ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปันตลอดถึงการที่ชาวบ้านหนองลูกช้างมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน รู้จักเป็นผู้ให้มิใช่คอยจ้องแต่จะเป็นผู้รับเอาฝ่ายเดียว ซึ่งการให้ในที่นี้มิใช่หมายถึงเพียงการเผื่อแผ่แบ่งปันสิ่งของอันเป็นเรื่องที่มองเห็นและเข้าใจได้ง่าย ๆ แต่ยังรวมถึงการให้น้ำใจ

๒) หลักความสามัคคี

ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกันความสามัคคีปรองดองคือ การรู้จักประนีประนอมยอมกัน ไม่ทะเลาะวิวาทแก่งแย่งกัน รู้จักตกลงกันด้วย ไม้ตรีจัต ทำให้เกิดความสามัคคีขึ้น ความร่วมมือกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว กันแห่งหมู่คณะในการดำเนินชีวิตหรือในการทำกิจการงานโดยชอบธรรม จึงนำความเจริญและสันติสุขอย่างแท้จริงได้แต่ถ้าร่วมกันทำกิจการงาน โดยทุจริต ผิดศีล ผิดธรรม ผิดกฎหมายของบ้านเมืองหรือผิดไปจากขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีของสังคมหรือหมู่คณะ แม้จะกระทำการได้สำเร็จแต่ก็จะได้ไม่ได้รับผลเป็นความเจริญและสันติสุขและกลับจะนำหมู่คณะไปสู่ความเสื่อม หรือความหายนะให้ได้รับความทุกข์เดือดร้อนได้ การรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน เป็นการแสดงถึงความสามัคคีของสมาชิกทุกคนภายในชุมชนและการมีผู้นำที่ดีเสียสละ เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓) หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ

จากการรวมกลุ่มของชาวบ้านหนองลูกช้างเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ จึงเป็นการพึ่งตนเองโดยใช้หลักของความสันโดษ ที่ว่ามีความยินดี มีความพอใจ การไม่โลภ การรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น การรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนหามาได้ การรู้จักคุณค่าของตนเอง การเข้าใจสถานภาพของตนเองโดยไม่เอาไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นซึ่งสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ได้นำมาใช้เป็นประจำ จนทำให้กลุ่มสามารถช่วยให้สมาชิกเกิดการออมร่วมกัน ซึ่งการนำหลักสันโดษมาใช้ สันโดษในที่นี้อาจแปลว่า พอ ความพอ ความรู้จักพอ คนรู้จักพอ จึงจะเป็นคนคนร่ำรวย คนไม่รู้จักพอจึงเป็นคนจนอยู่ตลอดเวลา คนไม่รู้จักพอ จึงเท่ากับเป็นคนมีไม่พอ พอไม่มีนั่นเอง สมาชิกส่วนใหญ่รู้จักพอปัญหาในเรื่องต่างๆ ของกลุ่มจึงลดน้อยลง

๔) อธิบาท ๔

จากการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ได้นำหลักอิทธิบาท ๔ ซึ่งเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมาใช้ภายในกลุ่ม

๕) การรู้จักประมาณตน

สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง ได้นำหลักของความรู้จักประมาณตนหรือรู้จักความพอดีในการแสวงหาทรัพย์ในทางที่ชอบไม่โลภมากจนเกินไป และเมื่อหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณในการใช้จ่ายด้วยต้องไม่ให้ฟุ่มเฟือยจนเกินไป ความเป็นผู้รู้จักตนเอง รู้จักหน้าที่การงานความรู้ความสามารถแค่ไหนเพียงไร แล้วต้องประพฤติตนให้สมกับภาวะนั้น ๆ อย่าหลงตัวเอง อย่าลืมหัด ทำให้สมาชิกกลุ่มหนองลูกช้างนำหลักธรรมในเรื่องของการรู้จักประมาณตนมาใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย สามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การจัดสวัสดิการชุมชนมีหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง ดูแลประชาชนในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะทำหน้าที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่

๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สวัสดิการชุมชนเป็นสวัสดิการที่ทุกภาคส่วนได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของประชาชน ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายในเรื่องของการจัดสวัสดิการชุมชน ในช่วงที่ผ่านมาสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติได้เข้าไปมีส่วนร่วมและให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนและให้การรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนตามกฎหมายส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

๒. ถอดบทเรียนการจัดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรฐานและขยายผล

๓. จัดทำมาตรฐานการจัดสวัสดิการชุมชน

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรสวัสดิการชุมชนเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

๒) กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

จากความสำคัญของสวัสดิการ ตลอดจนความพยายามของภาคประชาชน ในการจะจัด สวัสดิการภาคประชาชน ซึ่งนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการที่จะพึ่งพาตนเองของภาคประชาชน และเพื่อให้มีผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในสังคมไทย กรมพัฒนาชุมชนได้มีนโยบายแนวคิดที่จะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นการพัฒนากิจวัตร ค่านิยม ตามกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้เกิดขึ้นในตัวคน กระบวนการทำให้เกิดการรวมกลุ่มสร้างโอกาสให้ใช้เงินตราเป็นเครื่องมือพัฒนาคน เกิดการใช้สาระของความเป็นมนุษย์ในมิติช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งจะเป็นการยกระดับจิตวิญญาณของคนให้สูงขึ้น จึงเห็นความสำคัญในการผลักดันแนวคิด ที่จะลดรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นนโยบายสาธารณะ

๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมาก ฉะนั้น ในเรื่องการดูแลสุขภาพของประชาชนในแต่ละพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญในเรื่องของสวัสดิการชุมชนให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

๔) สถานศึกษาทุกแห่ง ควรมีหลักสูตรในเรื่องของการออมตั้งแต่ชั้นอนุบาล เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกในเรื่องของการประหยัดเพื่อการรู้จักออม และพาศึกษาจากกลุ่มที่ดำเนินการประสบความสำเร็จ เพื่อจักได้เป็นแบบอย่างต่อไป

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรมีการศึกษาสัมฤทธิ์ผลของการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปสนับสนุนการประกอบอาชีพจากรูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนอื่น หรือการประกอบอาชีพในภาคอื่น ๆ

๒) ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำของผู้นำกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน โดยหลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อจะได้ทราบถึงรูปแบบพฤติกรรมของผู้นำแบบใดที่ส่งผลต่อการบริหารงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านให้ประสบผลสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

๓) หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดคือ องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านขาม ควรนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนให้ครบทุกกลุ่มเป้าหมายในหมู่บ้านตำบลบ้านขาม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๐๐.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรการเงินชุมชนเส้นทางการบูรณาการทุนชุมชน, กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๐.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ทิศทางและรูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดเพ็ญวานิชย์. ๒๕๔๘.

กรมการพัฒนาชุมชน.คู่มือการบริหารกองทุนหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร : ธนาวารกิจ. ๒๕๔๗.

คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี สร้างสวัสดิการสังคม ฉบับที่ ๑ พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔, กรุงเทพมหานคร : บริษัทสกายบุ๊กส์ จำกัด, ๒๕๕๐.

เชื่อง คำสุภาพ. กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท เพื่อสวัสดิการชุมชน. ชัยภูมิ : ชาตรีการพิมพ์. ๒๕๕๐.

_____. คู่มือกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง.ชัยภูมิ : ชาตรีการพิมพ์. ๒๕๕๐.

_____. ระเบียบกลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง. ชัยภูมิ : ชาตรีการพิมพ์. ๒๕๕๐.

ดุสิต รัชชทอง.กองทุนและสวัสดิการชุมชน. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๕๐.

บุญศิริ ชาลิตธำรง. ธรรมโอสธ, กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์การพิมพ์, ๒๕๒๙.

บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ. การพัฒนารูปแบบการบูรณาการเครือข่ายกองทุน
สวัสดิการชุมชนในระดับอำเภอ กรณีอำเภอห้วยพอง จังหวัดขอนแก่น.
ขอนแก่น. ห้างหุ้นส่วนจำกัดขอนแก่นการพิมพ์. ๒๕๕๐.

ประเวศ วะสี, วิถีมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ สู่กฎหมายใหม่แห่งการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร :
มูลนิธิธิดาศรี-สฤณีวงศ์, ๒๕๔๔.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ) . อธิบายหลักธรรมตามหมวดจากนวกวาท.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ธรรมสภา, ๒๕๔๘.

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ), การงานที่เป็นสุข. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๒๗.

_____. การงานที่เป็นสุข. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๒๗.

พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, กรุงเทพมหานคร : โกมลคีมทอง, ๒๕๓๑.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, กรุงเทพมหานคร : บริษัทสื่อ
ตะวันออก จำกัด , ๒๕๔๕.

_____. พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรรมการ
ศาสนา. ๒๕๔๒.

_____. ธรรมกับการพัฒนาชีวิต, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม , ๒๕๓๖.

_____. เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ, พิมพ์ครั้งที่ ๕ . กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีม
ทอง, ๒๕๔๕.

_____. พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ ๙, กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

_____. พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรรมการ
ศาสนา. ๒๕๔๒.

_____. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสื่อ
ตะวันออก จำกัด , ๒๕๔๕.

_____. ธรรมกับการพัฒนาชีวิต, กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม , ๒๕๓๖.

_____. เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโกมลคีมทอง,
๒๕๔๕.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), ธรรมบุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

พุทธทาสภิกขุ. บริหารธุรกิจแบบพุทธ. (กรุงเทพมหานคร : อตัมมโย).

ระพีพรรณ คำหอม. สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. ๒๕๔๙.

ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์, กระบวนทัศน์การให้บริการสวัสดิการสังคมเชิงคุณภาพด้านเด็ก
กับความมั่นคงของมนุษย์, กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๗.

พงษ์นรินทร์ อัสวเสถณีและคณะ. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและกิจกรรมเครือข่าย.
กรมการพัฒนาชุมชน. ๒๕๔๑.

ศุภโชค ชุนอื้อ. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร. รัฐสภาสาร. ๒๕๔๕.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
๒๕๔๔. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุน
หมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๔.

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. รวมพลังประชา – รัฐ
ขับเคลื่อนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๔.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารชุมชนเพื่อการพัฒนา.
กรุงเทพมหานคร. ๒๕๔๕.

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน
เมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒.

สุจิตรา ธรรัตน์. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘.

สุริยา ธิศาเวช และคณะ. กองทุนและสวัสดิการชุมชน. กรุงเทพมหานคร : เจริญการพิมพ์.
๒๕๕๐.

เสรี พงศ์พิศ, แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์. ๒๕๔๖).

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์वासโน). สังคหวัตถุ๔. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหา
มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๒๘.

สุจิตรา ธรรัตน์. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘.

(๒) วิทยานิพนธ์

ณรงค์ เพชรประเสริฐ. บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคน
ด้อยโอกาสในสังคมไทย, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

พระมหาวิมลญาณ ทุยโชสงค์. บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชนเพื่อสร้างทุนชุมชน
: ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จังหวัดตราด”. วิทยานิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.

สุนันท์ โพธิ์ทอง, วาระแห่งนโยบายสวัสดิการสังคมไทยในสหัสวรรษใหม่ : ทิศทางใหม่สำหรับ
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม”, วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

สุรสิทธิ์ รุ่งเรืองศิลป์, การจัดการสังคมของเทศบาลในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุุษฎีบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๖.

โสภณ พันภัย. บทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวชนบท : กรณีของ ๒
กลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ๒๕๔๘.

สุทธิพงศ์ ปานเพชร. การประยุกต์หลักพุทธธรรมกับวิถีชีวิตชุมชน”, รายงานการวิจัยอิสระ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๐, บทคัดย่อ.

อภิญา เวชชัย และคณะ. การพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาส กลุ่ม
คนจนผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มเสี่ยงที่ประสบปัญหาทางสังคม, วิทยานิพนธ์สังคม
สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๖.

(๓) บทความวารสาร

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สรุปเชิง
บริหารการสัมมนาหากรรมการจัดสวัสดิการโดยชุมชน “สวัสดิการชุมชน คนไม่
ทิ้งกัน”ระหว่างวันที่ ๔-๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุมวิทยทัศน์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. เอกสาร
ประกอบการสัมมนาข้าราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์ ๓ มกราคม ๒๕๔๖.

(๔) ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ :

สัมภาษณ์ นางเชื่อง คำสุภาพ. ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐
พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางฉวย เหล็กมา. รองประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐
พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นายบัญชา ภูประดิษฐ์. ฝ่ายอำนวยการ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง,
๑๐พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นายถนัด สุขมาก. การเงิน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓

สัมภาษณ์ นายแบบ เจริญลา. ผู้ช่วยการเงิน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นายประภาส แจ่มสันเทียะ. ฝ่ายติดตามตรวจสอบ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นายอิฐ ทองน้อย. ประธานสัมพันธ์ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางเสน่ห์ แก้วบัณฑิตย์. ผู้ช่วยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง, ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางสมมาตร สุขมาก. รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางลาวลีย์ แก้ววิเชียร. รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางประเทือง มีชำนาญ. ฝ่ายส่งเสริมสินเชื่อ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางเตียง เพียรขุนทด. ผู้ช่วยฝ่ายสินเชื่อ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางสาวมาน มีชำนาญ. ฝ่ายการเงิน กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางสัน โตชมพู. ฝ่ายอำนวยการ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางเพียร เพิ่มสนาม. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นางแป้น ช่างพรหม. ผู้ช่วยฝ่ายประชาสัมพันธ์ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง, ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๓.

สัมภาษณ์ นายบัญญัติ ภูประกิจ. รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายธนวิน บุตรเขียว. รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางสาวเทียม เพิ่มสนาม. ฝ่ายสินเชื่อกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางสัน โตชมพู. ผู้ช่วยฝ่ายสินเชื่อกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางประเทือง มีชำนาญ. ฝ่ายการเงินกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายเชย ชำนาญกุล. ผู้ช่วยฝ่ายการเงิน กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายสนธิ์ พรขุนทด. ฝ่ายพิจารณาตรวจสอบ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายอิฐ ทองน้อย. ผู้ช่วยฝ่ายพิจารณาตรวจสอบ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายถนัด สุขมาก. ฝ่ายติดตามและประเมินผล กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางนุชนารถ มีชำนาญ. ผู้ช่วยฝ่ายติดตามและประเมินผล กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางสาวมาน มีชำนาญ. เลขานุการ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายทนต์ศักดิ์ คำสุภาพ. ผู้ช่วยเลขานุการ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางสาวสมบูรณ์ ลีทองกลาง. ประธานสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางสาวประไพ ความวุฒิ. นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ, ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นางนภัสสร ปราบคเชนทร์. เจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการสังคมและชุมชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ. ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ นายจวบ แต่งทรัพย์ ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนบ้านขาม ตำบลบ้านขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ, ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔.

สัมภาษณ์ พระอาจารย์ชุมพล হাসมโน พระอธิการวัดหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ, ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เลขที่แบบสอบถาม () () () ID

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง
ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของชุมชนหนองลูกช้าง ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงแนวทาง วิธีการของการจัดสวัสดิการชุมชนได้

๒. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

ข้อมูลจากการตอบคำถามของท่าน จะนำเสนอเป็นผลการวิจัยที่เป็นภาพรวม จะไม่เปิดเผยเป็นรายบุคคล กรุณาตอบทุกข้อ เพราะแบบสอบถามที่ตอบไม่ครบ จะไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ จึงเป็นการสูญเสียเปล่า ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

นางอรอนงค์ มหามิตร

นิสิตปริญญาโทพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น

ผู้วิจัย

ส่วนที่ ๑ ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง: โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างหน้าข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง และ
สมบูรณ์ทุกข้อ

	สำหรับผู้วิจัย
๑. เพศ	() เพศ
() ชาย	() หญิง
๒. ปัจจุบันท่านอายุ	() อายุ
() น้อยกว่า ๓๐ ปี	() ๓๑ – ๔๐ ปี
() ๔๑ – ๕๐ ปี	() ๕๑ ปีขึ้นไป
๓. ระดับการศึกษา	() การศึกษา
() ประถมศึกษา	() มัธยมศึกษาตอนต้น
() มัธยมศึกษาตอนปลาย	()ปริญญาตรีหรือสูงกว่า
๔. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	() รายได้
() ต่ำกว่า ๓,๐๐๐ บาท	() ๓,๐๐๑-๖,๐๐๐ บาท
() ๖,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	() ๙,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ส่วนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔

คำชี้แจง: แบบสอบถามส่วนนี้ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับสิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นกับท่านโดยให้

ท่านตอบคำถามแต่ละข้อ โดยใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างที่ตรงกับสภาพความ

เป็นจริงของท่านเพียงข้อละ ๑ ช่องเท่านั้น โดยคำนึงถึงดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	มีความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือ ๑๐๐ %
มาก	หมายถึง	มีความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง ๗๕-๙๙%
ปานกลาง	หมายถึง	มีความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง ๕๐-๗๔%
น้อย	หมายถึง	มีความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง ๒๕-๔๙%
น้อยที่สุด	หมายถึง	มีความเป็นจริงจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่าง ๑-๒๔ %

ด้านทาน

ข้อ	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑.	สมาชิกได้นำเงินมาฝากเพื่อรวมกันจัดตั้งกลุ่ม						
๒.	กลุ่มได้ให้กำลังใจในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน						
๓.	คณะกรรมการได้ให้ความสะดวกแก่สมาชิกเหมาะสม						
๔.	คณะกรรมการให้ความรู้ ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่สมาชิกด้วยดี						
๕.	กลุ่มได้ให้เงินปันผลคืนแก่สมาชิก						
๖.	กลุ่มได้แบ่งเงินปันผลเป็นสวัสดิการแก่สมาชิก						

ด้านปิยวาจา (วาจาไพเราะอ่อนหวาน)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑.	กลุ่มได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันพูดคุยร่วมกันฉันท์มิตร						
๒.	คณะกรรมการพูดคุยชักชวนให้มา สมัครเป็นสมาชิกด้วยคำพูดที่ ไพเราะ น่าสนใจ						
๓.	คณะกรรมการมีเทคนิคโน้มน้าว จิตใจให้คนมาเป็นสมาชิกกลุ่ม						
๔.	สมาชิกได้รับคำแนะนำที่ทำให้เกิด ความเข้าใจ						
๕.	สมาชิกมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ใน การออมนร่วมกัน						
๖.	สมาชิกได้รับการสื่อสารที่ดีและเป็น ประโยชน์จากกลุ่มเป็นประจำ						

ด้านอัตถจริยา(การประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑.	กลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกเกิดการออมน						
๒.	สมาชิกนำเงินฝากเป็นประจำทุกเดือน						
๓.	สมาชิกหาแนวทางในการช่วยเหลือกัน						
๔.	การจัดตั้งกลุ่มเป็นประโยชน์ต่อ สมาชิกและชุมชน						
๕.	กลุ่มจัดสรรเงินปันผลให้สมาชิกทุกปี						
๖.	กลุ่มมีการประชาสัมพันธ์ผลงาน อย่างต่อเนื่อง						

ด้านสมานัตตตา(ความสม่ำเสมอ/ความเสมอภาค)

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
๑.	คณะกรรมการให้ความเคารพสมาชิกทุกคน						
๒.	คณะกรรมการปฏิบัติต่อสมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน						
๓.	สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม						
๔.	คณะกรรมการปฏิบัติตนเป็นกันเองไม่ถือตัว						
๕.	กลุ่มจัดสรรเงินปันผลตามจำนวนหุ้นที่มีอยู่อย่างเป็นธรรม						
๖.	กลุ่มให้ความช่วยเหลือในด้านแหล่งเงินทุนหมุนเวียน						
๗.	กลุ่มได้ให้จัดสวัสดิการแก่สมาชิกตั้งแต่เกิดจนถึงตาย						

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านหนองลูกช้าง

ตำบลบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๑ สัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ

๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน : รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

๑. ประวัติความเป็นมาของการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านหนองลูกช้าง

.....

๒. แรงจูงใจในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และ
 กองทุนหมู่บ้าน

.....

๓. ท่านมีนโยบายในการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างกลุ่มสัจจะวันละ ๑
 บาท และกองทุนหมู่บ้านอย่างไร

.....

๔. แนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนหนองลูกช้างสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลอย่างไร

.....

ตอนที่ ๒ สัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน : การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ และ
หลักธรรมที่เกี่ยวข้องในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชน
กลุ่มออมทรัพย์บ้านหนองลูกช้าง

๑. การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไร?

๑.๑ ทาน การให้

๑.๒ ปิยวาจา การพูดจาที่ไพเราะอ่อนหวาน

๑.๓ อัตถจริยา การประพฤติตนให้เหมาะสม

๑.๔ สมานัตตตา การให้ความสม่ำเสมอ

๒. ท่านประยุกต์ใช้หลักขรवास ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไร?

๒.๑ ความมีสัจจะ

๒.๒ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์

๒.๓ ความอดทนอดกลั้น

๒.๔ ความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

๓. ท่านประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไร?

๓.๑ ฉันทะ ความพอใจ

๓.๒ วิริยะ ความเพียร

๓.๓ จิตตะ ความคิด

๓.๔ วิมังสา ความไตร่ตรอง

๔. ท่านประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไร?

๔.๑ เมตตา

๔.๒ กรุณา

๔.๓ มุทิตา

๔.๔ อุเบกขา

๕. ท่านประยุกต์ใช้หลักการพึ่งตนเองด้วยความสันโดษ ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไร?

.....
.....

๖. ท่านประยุกต์ใช้หลักการประมาณตน ในการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไร?

.....

๗. ท่านประยุกต์ใช้หลักความสามัคคีปรองดองอย่างไรในการจัดสวัสดิการชุมชน?

.....

.....

๘. แนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้านที่ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จ

.....

ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน : ผลของการประยุกต์ใช้หลักสังคห

วัตถุ ๔ ในการจัดสวัสดิการชุมชนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

๑. การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ให้ประโยชน์ด้านสวัสดิการแก่สมาชิกอย่างไร

.....

.....

๒. การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้างกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ให้ประโยชน์ด้านอาชีพอย่างไร

.....

.....

๓.การนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน ให้ประโยชน์ด้านสังคมวัฒนธรรม และพระพุทธศาสนาอย่างไร

.....

๔. ข้อดีของการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน

.....

๕. ข้อเสียของการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ มาใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท และกองทุนหมู่บ้าน

.....

ภาคผนวก ข.

ตัวอย่างภาพผู้ให้สัมภาษณ์

ภาพที่ ๑ สัมภาษณ์ เชื่อง คำสุภาพ. ประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒ สัมภาษณ์ ฉลวย เหล็กมาก. รองประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๓ สัมภาษณ์ปัญชร ภูประดิษฐ์ ฝ่ายอำนวยการ กลุ่มอมรินทร์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๔ สัมภาษณ์ณัฏฐ์ สุขมาก ฝ่ายการเงิน กลุ่มอมรินทร์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๕ สัมภาษณ์ แบบ เจริญลาภ. ผู้ช่วยการเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๖ สัมภาษณ์ ประภาส แจ่มสันเทียะ. ฝ่ายติดตามตรวจสอบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๗ สัมภาษณ์ อัฐ ทองน้อย. ประชาสัมพันธ์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๗ สัมภาษณ์ เสน่ห์ แก้วบัณฑิตย์. ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๘ สัมภาษณ์ สัมมาทร สุขมาก. รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๙ สัมภาษณ์. ลาวัลย์ แก้ววิเชียร. รองประธานกลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๑๐ สัมภาษณ์. ประเทือง มีชำนาญ. ฝ่ายสินเชื่อ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๑๑ สัมภาษณ์. ประเทือง มีชำนาญ. ฝ่ายสินเชื่อ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๑๒ สัมภาษณ์. เตียง เพียรขุนทด. ฝ่ายสินเชื่อ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๑๓ สัมภาษณ์. สายมาน มีชำนาญ. ฝ่ายตรวจสอบ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้าน
หนองลูกช้าง

ภาพที่ ๑๔ สัมภาษณ์. สัน โตชมพู. ฝ่ายอำนวยการ กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาท บ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๑๕ สัมภาษณ์. เพียร เพิ่มสนาม. ประชาสัมพันธ์กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาทบ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๑๖ สัมภาษณ์. แป้น ช่างพรหม. ประชาสัมพันธ์กลุ่มสัจจะวันละ ๑ บาทบ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๑๗ สัมภาษณ์. บัญญัติ ภูประกิจ. รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๑๘ สัมภาษณ์. ธนวิน บุตรเขียว. รองประธานกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๑๙ สัมภาษณ์. สเทียม เพิ่มสนาม. ฝ่ายสินเชื่อ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๐ สัมภาษณ์. ประเทือง มีชำนาญ. ฝ่ายการเงินกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๑ สัมภาษณ์. สัน โตชมพู. ฝ่ายสินเชื่อ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๒ สัมภาษณ์. เชย มีชำนาญ. ฝ่ายการเงิน กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๓ สัมภาษณ์. สานิตย์ พรขุนทด. ฝ่ายพิจารณาตรวจสอบ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๔ สัมภาษณ์. อีจู้ ทองน้อย. ฝ่ายพิจารณาตรวจสอบ กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๕ สัมภาษณ์. ถนัด สุขมาก. ฝ่ายติดตามประเมินผล กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๖ สัมภาษณ์. นุชนารถ มีชำนาญ. ฝ่ายติดตามประเมินผล กองทุนหมู่บ้านหนอง
ลูกช้าง

ภาพที่ ๒๗ สัมภาษณ์. สายมาน มีชำนาญ. เลขานุการกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๘ สัมภาษณ์.ทงศักดิ์ คำสุภาพ.เลขานุการกองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๒๙ สัมภาษณ์. สมบูรณ์ ลีทองกลาง. ประชาสัมพันธ์กองทุนหมู่บ้านหนองลูกช้าง

ภาพที่ ๓๐ สัมภาษณ์. ประไพ คามวุฒิ. นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ ๓๑ สัมภาษณ์. นภัตสร ปราบคเชนทร์. เจ้าหน้าที่กองทุนสวัสดิการสังคมและชุมชน. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ ๓๒ สัมภาษณ์ ประจวบ แต่งทรัพย์. ประธานกองทุนการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านขาม
ตำบลบ้านขาม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

ภาพที่ ๓๓ สัมภาษณ์ พระอธิการชุมพล หาสมน. เจ้าอาวาสวัดหนองลูกช้าง

ภาคผนวก ค.

ประวัติของหมู่บ้านหนองลูกช้าง

๑. ประวัติของหมู่บ้านหนองลูกช้าง

บ้านหนองลูกช้างตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๐ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เป็นหมู่บ้านที่เก่าแก่มากกว่า ๑๐๐ ปี ครอบครัวส่วนมากย้ายมาจากอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา มาตั้งบ้านเรือนเป็นครอบครัวและหมู่บ้านหนองลูกช้าง มีหนองน้ำที่อุดมสมบูรณ์มีช้างป่ามากมายมากินน้ำที่หนองน้ำ และช้างได้ตกลูกที่หนองน้ำดังกล่าว ชาวบ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า บ้านหนองลูกช้าง โดยมีผู้ปกครองหมู่บ้านตั้งแต่ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน จำนวน ๑๑ คน

๑. นายพุ่ม	ศรีสิงห์	พ.ศ.๒๔๕๐
๒. นายพรหม	มั่งมี	
๓. นายเหลื่อ	บุญมา	
๔. นายคง	คณาศักดิ์	
๕. นายเปรม	อาษา	
๖. นายสว่าง	นาคประกอบ	
๗. นายเชย	ชำนาญกุล	
๘. นายแมน	สิงโตแก้ว	พ.ศ.๒๕๐๓-๒๕๑๒
๙. นายอิน	ตุ้งจำนง	พ.ศ.๒๕๑๒-๒๕๓๔
๑๐. นายสนั่น	มาตรรังศรี	พ.ศ.๒๕๓๔-๒๕๔๒
๑๑. นางเชื่อง	คำสุภาพ	พ.ศ.๒๕๔๒-ปัจจุบัน

๑.๑ สภาพทางกายภาพ/ภูมิศาสตร์

บ้านหนองลูกช้าง หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ สภาพพื้นที่มีทั้งที่ลุ่มที่ดอน มีลำห้วยคลองไผ่งามไหลผ่าน น้ำจากคลองลำคันฉูเป็นสายหลักที่ราษฎรได้ใช้อุปโภคบริโภคตลอดทั้งปี สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย เป็นบางส่วนที่เดิมมีทั้งแล้งและทั้งน้ำท่วม

ทิศเหนือ	มีพื้นที่ติด บ้านโนนพะยอม หมู่ที่ ๗ ตำบลบ้านขาม
ทิศตะวันออก	มีพื้นที่ติด บ้านขาม หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านขาม
ทิศใต้	มีพื้นที่ติด บ้านหนองสะแก หมู่ ๙ ตำบลบ้านขาม
ทิศตะวันตก	มีพื้นที่ติด บ้านท่าศาลา ตำบลบ้านตาล อำเภอบำเหน็จณรงค์

๑.๒ การบริการขั้นพื้นฐาน

การคมนาคม มีถนนจำนวน ๑ สาย รวมระยะทาง ๑,๐๐๐ เมตร

ถนนลูกรังจำนวน ๘ สาย รวมระยะทาง ๑๖,๐๐๐ เมตร

ถนนคอนกรีตจำนวน ๔ สาย รวมระยะทาง ๒,๘๐๐ เมตร

ถนนคอนกรีตจำนวน ๑ สาย รวมระยะทาง ๑,๐๐๐ เมตร

รถโดยสาร จำนวน ๑ คัน วิ่งวันละ ๒ เที่ยว ราคาค่าโดยสาร ๓๐ บาท (จากการสำรวจการอำเภอดำรงขึ้นถึงหมู่บ้านหนองลูกช้าง)

การไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ จำนวน ๑๗๕ หลังคาเรือน

การประปา มีน้ำประปาใช้ จำนวน ๑๘๘ หลังคาเรือน

การสื่อสาร มีโทรศัพท์สาธารณะ จำนวน ๑ เครื่อง โทรศัพท์บ้านจำนวน ๓ เครื่อง

โรงสีขนาด ๕ แรงม้า จำนวน ๑ เครื่อง

ด้านคมนาคม

การเดินทางเข้าสู่บ้านหนองลูกช้าง ถ้าเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ ไปตามถนนเลข ๑ (ถนนพหลโยธิน) ถึงสระบุรีแล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข ๒ (ถนนมิตรภาพ) ผ่านอำเภอบางบาล ถึงทางแยกต่างระดับสีคิ้ว ต่อจากนั้นเลี้ยวซ้ายไปตามถนนหมายเลข ๑๐๒ (ถนน สีคิ้ว-ชัยภูมิ) ผ่านอำเภอด่านขุนทดถึงสี่แยกไฟแดงบ้านหนองบัวโคก เดินทางต่อจากหนองบัวโคก ประมาณ ๗ กิโลเมตร ถึงสามแยกบ้านจั่ว หรือหลักกิโลที่ ๗๕ แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนนทางหลวงชนบทหมายเลข ชย.๓๐๑๓ ถนนเส้นนี้มุ่งตรงไปยังทิศตะวันตกอีก ๓ กิโลเมตร จะถึงชุมชนบ้านหนองลูกช้าง ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอดำรงขึ้น ๙ กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดชัยภูมิ ๔๖ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนครราชสีมาประมาณ ๗๖ กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๓๐๐ กิโลเมตร

๑.๓ ด้านประชากร

ประชากรทั้งหมด ๖๗๑ คน เป็นชาย ๓๐๐ คน เป็นหญิง ๓๗๑ คน จำนวน ๑๘๘ หลังคาเรือน

๑.๔ ด้านการปกครองแบ่งเป็นคุ้ม จำนวน ๑๑ คุ้ม

พรขุนทด	คุ้มที่ ๑ คุ้มประชาสรรค์พัฒนา มี ๑๗ ครัวเรือน ประธานชื่อ นายสานิตย์
ประกิจ	คุ้มที่ ๒ คุ้มสามัคคีธรรมพัฒนา มี ๑๕ ครัวเรือน ประธานชื่อ นายบัญญัติ
แจ้สั่นเทียะ	คุ้มที่ ๓ คุ้มมนต์สวรรค์พัฒนา มี ๑๘ ครัวเรือน ประธานนายอิฐ ทองน้อย
มีชานาญ	คุ้มที่ ๔ คุ้มสันติสุขป่าสักพัฒนา มี ๒๒ ครัวเรือนประธานนายสงวน อ่อนตา
คำสุภาพ	คุ้มที่ ๕ คุ้มอีสานร่วมใจพัฒนามี ๑๗ ครัวเรือน ประธานชื่อ นายประภาส
สุขมาก	คุ้มที่ ๖ คุ้มสามัคคีมีน้ำใจพัฒนา มี ๑๖ ครัวเรือน ประธานชื่อนางสายมาน
ลีทองหลาง	คุ้มที่ ๗ คุ้มทรัพย์เจริญพัฒนา มี ๑๗ ครัวเรือน ประธานชื่อนางเชื่อง
น้อยแก้ว	คุ้มที่ ๘ คุ้มแก้วกังวาลพัฒนา มี ๑๗ ครัวเรือน ประธานชื่อ นายถนัด
	คุ้มที่ ๙ คุ้มกังวาลไพรพัฒนา มี ๑๗ ครัวเรือน ประธานชื่อนายสมบุรณ์
	คุ้มที่ ๑๐ คุ้มครองไผ่ล้อมพัฒนา มี ๑๗ ครัวเรือน ประธานชื่อนายประพันธ์
	คุ้มที่ ๑๑ คุ้มพิกุลทองพัฒนา มี ๑๖ ครัวเรือน ประธานชื่อนายสุเชาว์ เณรชู

๑.๕ สภาพทางเศรษฐกิจ

๑.๕.๑ การประกอบอาชีพ

อาชีพ ทำนา / ทำไร่ / ทำสวน จำนวน ๑๔๑ ครัวเรือน

อาชีพ รับจ้าง จำนวน ๒๖ ครัวเรือน

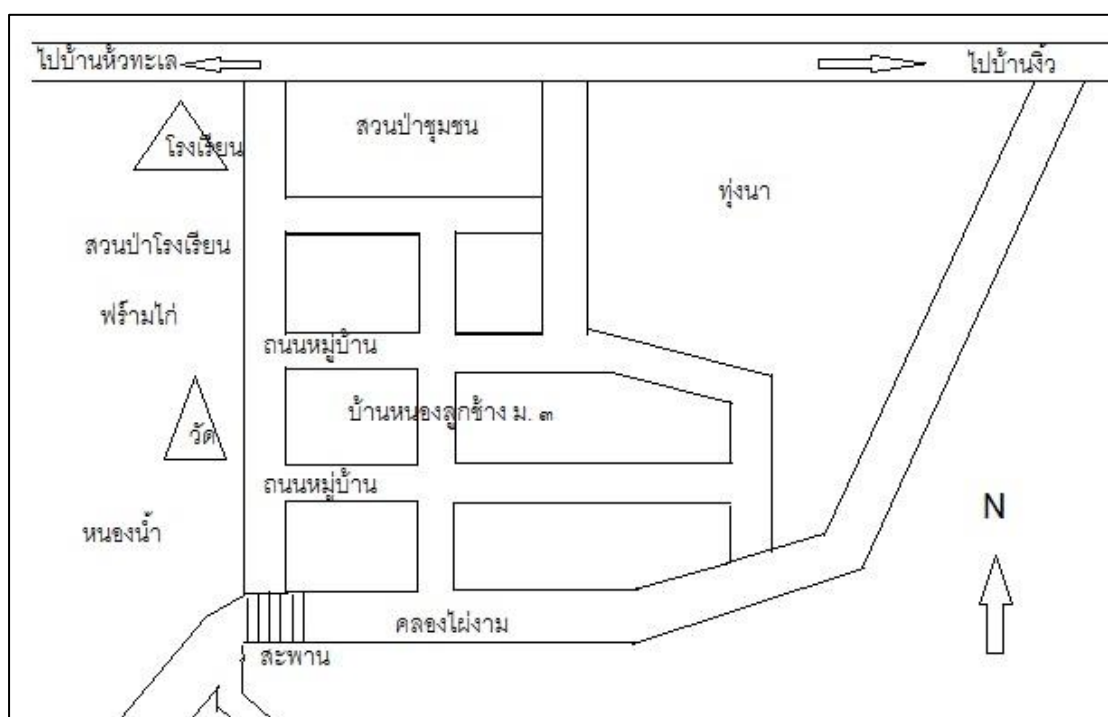
อาชีพ ทัวไป จำนวน ๒๒ ครัวเรือน

๑.๕.๒ ปราชญ์ชาวบ้าน

๑. นายชุ่ม	เศษขุนทด	นำอาราธนาศีล
๒. นายถนัด	สุขมาก	ทำขวัญนาค
๓.นายประภาส	แจ้สั่นเทียะ	หมอฟันบ้าน
๔. นายแล	ช่วยงาน	จักสานไม้ไผ่
๕.นายสร้อย	มีสร้อย	ภูมิปัญญา การหุงข้ากระทะใบบัว

๖. นายบัญญัติ ภูประกิจ	การตัดต่อทาบกิ่งไม้
๗. นางสาวมานะ เพิ่มสนาม	การทำขนมไทย
๘. นางสมคิด มีสมบัติ	การทำขนมครกโบราณ
๙. นางรำพรรณ มีสมบัติ	การทำขนมห่อหมกไทย

๑.๖ แผนที่ตั้งบ้านหนองลูกช้าง

ภาคผนวก ง.
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๖๑๒๓.๔/๒๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร รศ.ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมส.

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย บางอรอนงค์ มหาмир รหัสประจำตัว ๕๐๖๑๔๒๓๓๑๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังฆวัตถุ ๔ ของบ้านหนองลูกช้าง ตำบล
บ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้ ๑) พระครูภาวนาโพธิคุณ,
คร. ๒) รศ.อุดม บัวศรี ๓) คร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น
พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการ
ศึกษาวิจัย จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,คร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ที่ ศธ ๖๑๒๓.๔/๒๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น คำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร ดร.เฉลิมเกียรติ สุวรรณวัฒนะ สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชน ตรป.ขอนแก่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางอรอนงค์ มหามิตร รหัสประจำตัว ๕๐๖๑๔๒๓๓๑๔ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบ้านหนองลูกช้าง ตำบล
บ้านขาม อำเภोजตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้ ๑) พระครูภาวนาโพธิคุณ,
ดร. ๒) รศ.อุดม บัวศรี ๓) ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น
พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการ
ศึกษาวิจัย จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ที่ ศธ ๖๑๒๓.๔/๒๐

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๑๕ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัย

เจริญพร ดร.ประสิทธิ์ มีช้าง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นางอรอนงค์ มหามิตร รหัสประจำตัว ๕๐๖๑๔๒๓๓๑๘ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา ภาควิชา ศูนย์บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การจัดสวัสดิการชุมชนด้วยหลักสังคหัตถ์ ๔ ของบ้านหนองลูกช้าง ตำบล
บ้านขาม อำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ” โดยมีคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้ ๑) พระครูภาวนาโพธิคุณ,
ดร. ๒) รศ.อุดม บัวศรี ๓) ดร.ประยูร แสงใส

เพื่อให้งานวิทยานิพนธ์ของนิสิตมีคุณภาพด้านวิชาการ ศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น
พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นบุคคลที่มีความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือการ
ศึกษาวิจัย จึงเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ศูนย์บัณฑิตศึกษา
วิทยาเขตขอนแก่น หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เจริญพร

(พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต,ดร.)

รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น

ประธานคณะกรรมการบริหารศูนย์บัณฑิตศึกษา วิทยาเขตขอนแก่น

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นางอรอนงค์ มหามิตร
- เกิด : วันที่ ๒๘ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๗
- สถานที่เกิด : บ้านเลขที่ ๑๓/๗ หมู่ที่ ๕ ตำบลสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว
จังหวัดนครราชสีมา
- การศึกษา : พ.ศ.๒๕๒๓ จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) การเลขานุการ
จากโรงเรียนเทคโนโลยีช่างกลพาณิชย์การนครราชสีมา
- : พ.ศ.๒๕๔๙ จบปริญญาตรี สาขานิติศาสตร์
จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- : พ.ศ.๒๕๕๐ เข้าศึกษาต่อระดับบัณฑิต สาขาวิชา
พระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตจังหวัดขอนแก่น
- ประสบการณ์การทำงาน : วันที่ ๑ เดือน มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๙ รับราชการตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ระดับ ๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
- : พ.ศ. ๒๕๔๒ รับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
ระดับ ๒ที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
- : พ.ศ.๒๕๔๔ รับราชการตำแหน่งเจ้าหน้าที่ธุรการ ระดับ ๓
สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดชัยภูมิ
- : พ.ศ.๒๕๔๗ รับราชการตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม ระดับ ๕
สำนักงานพัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัดชัยภูมิ
- : พ.ศ.๒๕๕๐ รับราชการตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม ระดับ ๕
สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จังหวัดนครราชสีมา
- : พ.ศ.๒๕๕๒ รับราชการตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม ระดับ
ชำนาญการ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
จังหวัดชัยภูมิ

	: พ.ศ.๒๕๕๓ –ปัจจุบัน รับราชการตำแหน่ง นักพัฒนาสังคม ระดับชำนาญการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยภูมิ
สังกัด	: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ ศาลากลางจังหวัดชัยภูมิ ชั้น ๑ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐
หน้าที่	: หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ
ปีที่เข้าศึกษา	: เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๐
ที่อยู่ปัจจุบัน	: ๒๔๔/๑๕๐ หมู่บ้านราชพฤกษ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐ โทรศัพท์ ๐๘๙-๗๒๑๓๒๐๒